

§ 326

Uppföljning av program och planer 2021

KSN-2021-01800

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** program och handlingsplan för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik upphör att gälla,
2. **att** bredbandsprogram 2018–2025 och handlingsplan upphör att gälla,
3. **att** program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik upphör att gälla,
4. **att** handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018–2022 upphör att gälla,
5. **att** uppdra till kommunstyrelsen att utveckla styrningen och samordningen avseende trygghetsfrågor i linje med kommuns yttrande gällande SoU om Kommuner mot brott,
6. **att** naturvårdsprogram 2006–2009 upphör att gälla,
7. **att** uppdra till Idrotts- och fritidsnämnden att revidera idrotts- och fritidspolitiska programmet inklusive namnändring till idrottspolitiskt program samt ta fram en handlingsplan,
8. **att** uppdra till kommunstyrelsen att revidera miljö- och klimatprogrammet med särskilt fokus på de etappmål för vilka måldatum har passerat,
9. **att** uppdra till äldrenämnden att revidera program och handlingsplan för äldrevänlig kommun,
10. **att** uppdra till socialnämnden att revidera program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer,
11. **att** uppdra till kommunstyrelsen att göra en översyn av policy för trygghet och säkerhet.

Kommunstyrelsen föreslås besluta för egen del

12. **att** Drogpolitiskt program upphör att gälla,
13. **att** alla åtgärder i handlingsplan till kulturpolitiskt program som inte redan bedömts som genomförda förlängs till 2023,
14. **att** revidera handlingsplan för elitidrott genom att flytta samordningsansvaret från kommunstyrelsen till idrotts- och fritidsnämnden under utvecklingsområde tre: Beskriv kommunens behov av platser och ytor för elitidrott och säkra elitidrottens framtida behov,

15. **att** förlänga handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet ytterligare ett år till 2022,
16. **att** revidera handlingsplan till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
17. **att** i samband med revideringen av miljö- och klimatprogrammet genomföra en fördjupad aktualitetsprövning för att se över behovet av kompletterande styr signaler för att uppnå målen i programmet och uppdraget om att öka takten i klimatomställningen,
18. **att bilaga 2** beaktas i arbetet med kommande översiktsplan,
19. **att** kommunledningskontoret tillsammans med berörda förvaltningar ser över organisation och arbetssätt för systematiskt arbete med horisontella sakområden i kommunen med samverkan och ett långsiktigt perspektiv i fokus, inom exempelvis folkhälsa med fokus på ANDTS och mänskliga rättigheter med fokus på funktionsvariationer, samt
20. **att** kommunstyrelsen för egen del initierar en dialog med BOiU om kommunens framtida arbete med barn och ungdomsfrågor.

Sammanfattning

Från och med 2017 görs en årlig samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering.

Uppföljningen av program har för 2021 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar. Aktualitetsbedömningarna har sammanställts i en rapport (**bilaga 1**).

I samband med aktualitetsbedömningen har ett särskilt fokus varit att identifiera områden eller styrning som berör fysisk planering som ett underlag för arbetet med ny översiktsplan. Denna sammanställning återfinns i **bilaga 2** och är ett underlag i arbetet med kommande översiktsplan.

Beslutsunderlag

- Arbetsutskottets förslag 16 november 2021 § 361
- Tjänsteskrivelse daterad 26 oktober 2021
- Bilaga 1, rapport Uppföljning av program och planer 2021

Kommunstyrelsen
Protokollsutdrag

Datum:
2021-11-24

- Bilaga 2, underlag till arbetet med ny översiktsplan
- Bilaga 3, beslutsdatum och diarienummer för program och handlingsplaner

Yrkanden

Karolin Lundström (V) yrkar i första hand:
att kommunstyrelsen för egen del initierar en dialog med BOiU om framtiden för program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik.

Karolin Lundström (V) yrkar i andra hand, om ovanstående faller:
att avslå att-sats tre.

Pavlos Cavelier Bizas (S) yrkar:
att kommunstyrelsen för egen del initierar en dialog med BOiU om kommunens framtida arbete med barn och ungdomsfrågor.

Karolin Lundström (V) jämkar sitt tilläggsyrkande med Pavlos Cavelier Bizas (S) tilläggsyrkande.

Beslutsgång

Ordförande ställer först Pavlos Cavelier Bizas (S) tilläggsyrkande mot avslag och finner att kommunstyrelsen bifaller detsamma.

Ordförande ställer därefter arbetsutskottets förslag mot avslag och finner att kommunstyrelsen bifaller detsamma.

Särskilt yttrande

Stefan Hanna (-) lämnar ett särskilt yttrande:
Uppsala kommun har för många styrdokument och för många handlingsprogram som påtvingas välfärdens kärnverksamheter. Antalet styrdokument och övergripande handlingsprogram måste kraftigt skäras ner så att framförallt kärnverksamheterna skola, vård och omsorg kan fokusera på sina huvuduppdrag vilket är att säkerställa maximalt möjliga bildningsresultat och att människor i behov av vård och omsorg också får den med kvalité.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

§ 361

Uppföljning av program och planer 2021

KSN-2021-01800

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** program och handlingsplan för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik upphör att gälla,
2. **att** bredbandsprogram 2018–2025 och handlingsplan upphör att gälla,
3. **att** program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik upphör att gälla,
4. **att** handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018–2022 upphör att gälla,
5. **att** uppdra till kommunstyrelsen att utveckla styrningen och samordningen avseende trygghetsfrågor i linje med kommuns yttrande gällande SoU om Kommuner mot brott,
6. **att** naturvårdsprogram 2006–2009 upphör att gälla,
7. **att** uppdra till Idrotts- och fritidsnämnden att revidera idrotts- och fritidspolitiska programmet inklusive namnändring till idrottspolitiskt program samt ta fram en handlingsplan,
8. **att** uppdra till kommunstyrelsen att revidera miljö- och klimatprogrammet med särskilt fokus på de etappmål för vilka måldatum har passerat,
9. **att** uppdra till äldreutskottet att revidera program och handlingsplan för äldrevänlig kommun,
10. **att** uppdra till socialnämnden att revidera program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer,
11. **att** uppdra till kommunstyrelsen att göra en översyn av policy för trygghet och säkerhet.

Kommunstyrelsen föreslås besluta för egen del

12. **att** Drogpolitiskt program upphör att gälla,
13. **att** alla åtgärder i handlingsplan till kulturpolitiskt program som inte redan bedömts som genomförda förlängs till 2023,
14. **att** revidera handlingsplan för elitidrott genom att flytta samordningsansvaret från kommunstyrelsen till idrotts- och fritidsnämnden under utvecklingsområde tre: Beskriv kommunens behov av platser och ytor för elitidrott och säkra elitidrottens framtida behov,

15. **att** förlänga handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet ytterligare ett år till 2022,
16. **att** revidera handlingsplan till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
17. **att** i samband med revideringen av miljö- och klimatprogrammet genomföra en fördjupad aktualitetsprövning för att se över behovet av kompletterande styr signaler för att uppnå målen i programmet och uppdraget om att öka takten i klimatomställningen,
18. **att bilaga 2** beaktas i arbetet med kommande översiktsplan, samt
19. **att** kommunledningskontoret tillsammans med berörda förvaltningar ser över organisation och arbetssätt för systematiskt arbete med horisontella sakområden i kommunen med samverkan och ett långsiktigt perspektiv i fokus, inom exempelvis folkhälsa med fokus på ANDTS och mänskliga rättigheter med fokus på funktionsvariationer.

Sammanfattning

Från och med 2017 görs en årlig samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering.

Uppföljningen av program har för 2021 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar. Aktualitetsbedömningarna har sammanställts i en rapport (**bilaga 1**).

I samband med aktualitetsbedömningen har ett särskilt fokus varit att identifiera områden eller styrning som berör fysisk planering som ett underlag för arbetet med ny översiktsplan. Denna sammanställning återfinns i **bilaga 2** och är ett underlag i arbetet med kommande översiktsplan.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 26 oktober 2021
- Bilaga 1, rapport Uppföljning av program och planer 2021
- Bilaga 2, underlag till arbetet med ny översiktsplan
- Bilaga 3, beslutsdatum och diarienummer för program och handlingsplaner

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-11-16

Yrkanden

Erik Pelling (S) yrkar att ändra att-sats 7 till:
att uppdra till Idrotts- och fritidsnämnden att revidera idrotts- och fritidpolitiska programmet inklusive namnändring till idrottspolitiskt program samt ta fram en handlingsplan.

Tobias Smedberg (V) yrkar att ändra att-sats 3 till:
att kommunstyrelsen för egen del initierar en dialog med BOiU om framtiden för program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik.

Beslutsgång

Ordförande ställer först Tobias Smedbergs (V) ändringsyrkande mot föreliggande förslags tredje att-sats (3) och finner att arbetsutskottet bifaller föreliggande förslag.

Ordförande ställer därefter Erik Pellings (S) ändringsyrkande mot föreliggande förslags sjunde att-sats (7) och finner att arbetsutskottet bifaller Erik Pellings (S) ändringsyrkande.

Ordförande ställer därefter föreliggande förslag i övrigt mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Reservationer

Tobias Smedberg (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2021-11-15

Diarienummer:
KSN-2021-01800

Handläggare:
Sara Duvner

Uppföljning av program och planer 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar

1. **att** program och handlingsplan för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik upphör att gälla,
2. **att** bredbandsprogram 2018–2025 och handlingsplan upphör att gälla,
3. **att** program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik upphör att gälla,
4. **att** handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018–2022 upphör att gälla,
5. **att** uppdra till kommunstyrelsen att utveckla styrningen och samordningen avseende trygghetsfrågor i linje med kommuns yttrande gällande SoU om Kommuner mot brott,
6. **att** naturvårdsprogram 2006–2009 upphör att gälla,
7. **att** uppdra till Idrotts- och fritidsnämnden att revidera idrotts- och fritidpolitiska programmet och ta fram en handlingsplan,
8. **att** uppdra till kommunstyrelsen att revidera miljö- och klimatprogrammet med särskilt fokus på de etappmål för vilka måldatum har passerat,
9. **att** uppdra till äldre- och vårdnämnden att revidera program och handlingsplan för äldrevänlig kommun,
10. **att** uppdra till socialnämnden att revidera program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer,
11. **att** uppdra till kommunstyrelsen att göra en översyn av policy för trygghet och säkerhet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

12. **att** Drogpolitiskt program upphör att gälla,
13. **att** alla åtgärder i handlingsplan till kulturpolitiskt program som inte redan bedömts som genomförda förlängs till 2023,
14. **att** revidera handlingsplan för elitidrott genom att flytta samordningsansvaret från kommunstyrelsen till idrotts- och fritidsnämnden under

utvecklingsområde tre: Beskriv kommunens behov av platser och ytor för elitidrott och säkra elitidrottens framtida behov,

15. **att** förlänga handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet ytterligare ett år till 2022,
16. **att** revidera handlingsplan till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
17. **att** i samband med revideringen av miljö- och klimatprogrammet genomföra en fördjupad aktualitetsprövning för att se över behovet av kompletterande styrsignaler för att uppnå målen i programmet och uppdraget om att öka takten i klimatomställningen,
18. **att bilaga 2** beaktas i arbetet med kommande översiktsplan, samt
19. **att** kommunledningskontoret tillsammans med berörda förvaltningar ser över organisation och arbetssätt för systematiskt arbete med horisontella sakområden i kommunen med samverkan och ett långsiktigt perspektiv i fokus, inom exempelvis folkhälsa med fokus på ANDTS och mänskliga rättigheter med fokus på funktionsvariationer.

Ärendet

Från och med 2017 görs en årlig samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering.

Uppföljningen av program har för 2021 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar. Aktualitetsbedömningarna har sammanställts i en rapport (**bilaga 1**).

I samband med aktualitetsbedömningen har ett särskilt fokus varit att identifiera områden eller styrning som berör fysisk planering som ett underlag för arbetet med ny översiktsplan. Denna sammanställning återfinns i **bilaga 2** och är ett underlag i arbetet med kommande översiktsplan.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret, med underlag i form av aktualitetsbedömningar från respektive programansvarig. Aktualitetsbedömningarna har sammanställts i en rapport (**bilaga 1**). Gemensam beredning har skett mellan programansvariga inom kommunkoncernen. I beredningen har avstämningar av aktualitetsbedömningarna gjorts med exempelvis chefer, direktörer, ordföranden och nämnder. Avstämningarna har gjorts på olika sätt beroende på typ av förslag i aktualitetsbedömningarna.

Aktualitetsbedömningen avseende program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik inklusive förslag till beslut är kommunledningskontorets förslag. Barnombudet i Uppsala (BOiU) har informerats om bedömning och förslag. Samberedning har inte skett med BOiU eller annan förening. Vid beslut enligt förslag genomförs en kommunikationsinsats gentemot BOiU och andra relevanta föreningar.

Föredragning

Programhanteringen tar sin utgångspunkt i riktlinjen för styrdokument och hanterar de kommunövergripande aktiverande styrdokumenterna i form av program, kommunövergripande handlingsplaner och andra typer av planer eller överenskommelser som innehåller åtgärder som kommunen har åtagit sig att genomföra (fortsättningsvis används enbart begreppet programmen). Modellen beskriver ansvar, roller och struktur för framtagande och uppföljning av program. För uppföljning av program beskrivs hur och när uppföljning sker samt hur aktualitetsbedömning ska genomföras. Förutom bedömningar av programmens indikatorer är det nämnder och bolagsstyrelser som i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti svarar på grad av måluppfyllelse för de program som följs upp. Aktualitetsbedömningarna av de enskilda programmen sammanställs och vid behov ges förslag på möjliga justeringar för ökad måluppfyllelse.

Totalt finns 30 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har sju program inte följts upp till exempel på grund av att programmen är i beslutsprocess eller nyligen beslutats och håller på att implementeras. I **bilaga 3** finns en sammanställning av de program som har följts upp. Bilagan innehåller beslutsdatum och diarienummer för programmen.

Med anledning av kommunfullmäktiges uppdrag från januari 2020 att se över styrsignaler i aktiverande styrdokument har de programansvariga i årets uppföljning fått bedöma hur programmet fungerar som styrsignal. Det har resulterat i följande förslag på avveckling respektive revideringar av program.

Program och handlingsplaner som föreslås ersättas av mer ändamålsenlig styrning inom området

Bredbandsprogram och handlingsplan 2018–2025

Aktuell statistik visar att Uppsala Kommun uppnått såväl det nationella som nästintill det kommunala bredbandsmålet i tätbebyggt område. Det finns ett fortsatt behov av särskild styrning av bredbandsutbyggnad på landsbygden, vilket redan idag omfattas av antaget landsbygdsprogram och näringslivsprogram. Övrig utbyggnad och utvecklingen av ett robust nät kan integreras i annan styrning liksom i kommande översiktsplan. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsatt hantera programområdet i ovan nämnda styrdokument.

Drogpolitiskt program

Programområdet återfinns i flera andra styrande dokument för kommunen, länsstyrelsen, regionen och nationellt. Det bedöms vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsättningsvis styra programområdet genom befintlig lagstiftning gällande förebyggande och hälsofrämjande arbete samt genom den kommande nationella likväl som den planerade regionala ANDTS-strategin.

Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018–2022

Handlingsplanen är inte heltäckande utifrån dagens synsätt då förutsättningar och prioriteringar många gånger ser annorlunda ut idag än för två-tre år sedan. Områdena krisberedskap och civilt försvar omhändertas genom andra styrdokument. Åtgärderna som beslutades i handlingsplanen har successivt arbetats in i ordinarie verksamhetsstyrning, medan de långsiktiga åtgärderna som kvarstår är antingen så

allmänt hållna att de inte tillför någon riktning eller är obsoleta på grund av ändrade förhållanden och ändrad lagstiftning.

En statlig utredning, Kommuner mot brott (SOU 2021:49), föreslår hur en ny lagstiftning för ett kommunalt brottsförebyggande ansvar bör utformas. Utredningens förslag är att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2023. Det finns goda skäl att anta att en lag på området kommer att antas och ge kommunen nya och tydligare uppgifter.

Handlingsplanen går ut under 2022 och styrningen inom området behöver ses över och formas utifrån aktuella behov. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att handlingsplanen ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området genom att utveckla styrningen och samordningen avseende trygghetsfrågor i linje med kommuns yttrande gällande SOU om Kommuner mot brott.

Naturvårdsprogram 2006–2009

Behovet av kvalitetssäkrad och aktuell information för styrning inom programområdet är fortsatt aktuell och möjlig att genomföra med förfinade digitala verktyg. Ett arbete med att uppdatera och utveckla styrningen inom programområdet i form av ett digitalt verktyg pågår utifrån uppdrag i Mål och budget. Med anledning av detta föreslås att naturvårdsprogrammet i sin nuvarande form ersätts av fullföljandet av ett nytt digitalt verktyg för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik

Styrningen mot programmets målområden är fortsatt viktig, men programstyrningen kan ersättas av annan befintlig styrning. Barnkonventionen har blivit lag och det finns en tydlig styrning via flera inriktningsmål och uppdrag i Mål och Budget. Åtskilliga programåtgärder är därtill färdiga och flera pågående åtgärder och måluppfyllande arbete styrs, genomförs och följs redan i dag upp inom ramen för aktuella verksamheters grunduppdrag. Bedömningen är vidare att arbete och insatser som bidrar till programmets måluppfyllelse också drivs utifrån styrsignaler som ligger utanför det aktuella programmet och handlingsplanen.

Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik och dess handlingsplan

Programområdet finns med i flera andra styrande dokument för kommunen exempelvis Mål och budget, Programmet för full delaktighet, genom arbetsmarknadsnämndens grunduppdrag och verksamhetsplan, inklusive 26-punktsplanen med aktiviteter för att fler uppsalabor ska komma i egen försörjning. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsatt hantera programområdet i ovan nämnda styrdokument.

Program och handlingsplaner som föreslås revideras

Handlingsplan för elitidrott

Det finns ett behov att revidera handlingsplan för elitidrott genom att flytta samordningsansvaret från kommunstyrelsen till idrotts- och fritidsnämnden under utvecklingsområde tre: Beskriv kommunens behov av platser och ytor för elitidrott och säkra elitidrottens framtida behov.

Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet

Handlingsplanen behöver förlängas ytterligare ett år, till 2022, för att kunna nå effektmålen och indikatorer och göra en komplett utvärdering.

Handlingsplan till kulturpolitiskt program

Pandemin har försenat genomförandet av flera åtgärder i handlingsplanen. Förslaget är därför att förlänga alla åtgärder som inte redan bedömts som genomförda till 2023.

Handlingsplan till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

En revidering av handlingsplanen är nödvändig för att nå måluppfyllelse och för att kunna ta fram indikatorer utifrån programmets målområden och reda ut kopplingar till Agenda 2030. Stöd behöver tas fram till nämnder och bolagsstyrelser, i hur de praktiskt kan arbeta med åtgärder i handlingsplanen. Arbetet kan med fördel bedrivas i samverkan med civilsamhället, och andra viktiga partners utifrån målområdet. Sedan programmet antogs har de nationella rekommendationerna ändrats avseende lämpliga begrepp inom området. Därför ska revideringen även innefatta uppdatering till relevanta begreppsformuleringar.

Idrotts- och fritidpolitiska programmet

Det finns ett behov att revidera befintligt program med en förändring av målen så de stämmer väl överens med dagens modell av program. Revideringen av programmet ska inkludera barn och ungas olika perspektiv av den fria tiden inom idrottsområdet. Programmet behöver kompletteras med en handlingsplan så att åtgärder och den politiska ambitionen förankras. I samband med revideringen ska gränsdragningarna mot andra närliggande program tydliggöras i syfte att renodla mot ett mer idrottspolitiskt fokus.

Miljö- och klimatprogrammet

Förutom kommunintern styrning genom närliggande program och aktuella uppdrag i mål och budget finns ett antal åtaganden gentemot externa parter såsom klimatöverenskommelser med staten och Länsstyrelsen och klimatutmaningar inom Uppsala klimatprotokoll. Även om styrningen är tydlig och konsekvent avseende de långsiktiga målen – klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050 – är det mindre klart om de olika styrningsverktyg som finns i dagsläget pekar i samma riktning, eller hur effektiva de är för att uppnå målen. För att uppnå 10–14 % årlig utsläppsminskning redan nu behövs fler aktiva åtgärder som i sin tur kräver mer riktad styrning och stöd avseende vad som behöver göras.

Utifrån ovanstående ses behovet av en revidering av programmet, med särskilt fokus på de etappmål för vilka måldatum har passerat. Samtidigt återstår behovet av en fördjupad aktualitetsprövning med syfte att lägga fram förslag på tydligare och mer precis styrning inom området, inklusive att synliggöra fokus på ökad takt i utsläppsminskningen för att spegla ambitionerna i Mål och Budget.

Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun

Det finns ett behov av att tydliggöra gränsen för ansvar, styrning och uppföljning mellan program och handlingsplan för äldrevänlig kommun, äldrenämndens grunduppdrag enligt reglementet samt översiktsplanen. Därmed bedöms det vara ändamålsenligt att revidera program och handlingsplan och göra dem mer anpassade för nämndernas och bolagsstyrelsernas eget arbete med programmet, genom att se över utvecklingsområden, ansvar och åtgärder.

Program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer

Det finns ett behov att revidera program och handlingsplan enligt tidigare aktualitetsbedömningar. Behovet av styrning inom området kvarstår men

handlingsplanen skulle behöva revideras med tillägget prostitution och trafficking. Eftersom bedömningen är att innehållet i program och handlingsplan för övrigt är fortsatt aktuellt bör slutår för programmet tas bort. I samband med revideringen ska indikatorer knytas till respektive mål och delmål och ansvar för åtgärderna tydliggöras. Detta för att planerna ska vara möjliga att följa upp och för att respektive nämnds ansvar ska bli tydligt. Det finns också ett behov av en redaktionell revidering av program och handlingsplan genom att flytta över innehållet i aktuella mallar för styrdokumentet.

Socialnämnden har också föreslagit kommunstyrelsen att uppdra till socialnämnden att upprätta en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck (SCN-2019-0086). Förslaget är att socialnämnden vid behov och för egen del tar fram en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Årets uppföljning har också identifierat behov av att revidera Policy för trygghet och säkerhet. Handlingsplan för trygghet och säkerhet beslutades tillsammans med policy för trygghet och säkerhet. Policyn ersatte den tidigare säkerhetspolicyn och gavs ett bredare anslag där också trygghetsfrågor belyses. I samband med aktualitetsbedömningen av handlingsplanen har behov identifierats av att göra en översyn av policy för trygghet och säkerhet utifrån förändrade lagstiftningar, ökad kunskap inom området och en mer heltäckande och konsekvent beskrivning.

Ekonomiska konsekvenser

Det föreligger inga ekonomiska konsekvenser utifrån förslag till beslut. Revideringar av program och handlingsplaner hanteras inom nämndernas ordinarie budgetram.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 26 oktober 2021
- Bilaga 1, rapport Uppföljning av program och planer 2021
- Bilaga 2, underlag till arbetet med ny översiktsplan
- Bilaga 3, beslutsdatum och diarienummer för program och handlingsplaner

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Kommunledningskontoret
Redovisande dokument

Datum:
2021-10-26

Diarienummer:
KSN-2021-01800

Handläggare:
Sara Duvner, Susanne Angemo

Uppföljning av program och planer 2021

Innehåll

| | |
|--|----|
| Sammanfattning | 4 |
| Modell för programhantering | 5 |
| Uppföljning 2021 | 5 |
| Aktualitetsbedömning | 7 |
| Översikt över måluppfyllelse och bedömning av programmen som styrsignal | 7 |
| Program och handlingsplaner som föreslås ersättas av mer ändamålsenlig styrning inom området | 12 |
| Program och handlingsplaner som föreslås revideras | 15 |
| Aktualitetsbedömning av Avfallsplan 2014–2022 | 18 |
| Aktualitetsbedömning av program och handlingsplan <i>Bostad för alla</i> | 20 |
| Aktualitetsbedömning av Bredbandsprogrammet 2018–2025 | 22 |
| Aktualitetsbedömning drogpolitiskt program Uppsala kommun | 25 |
| Aktualitetsbedömning av Energiprogram 2050 | 28 |
| Aktualitetsbedömning av Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun | 31 |
| Aktualitetsbedömning av handlingsplan för trafikbuller 2021–2023..... | 35 |
| Aktualitetsbedömning av Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018 – 2022..... | 38 |
| Aktualitetsbedömning av Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningsliv | 41 |
| Aktualitetsbedömning av Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet 2020–2021 | 44 |
| Aktualitetsbedömning av idrotts- och fritidspolitiska programmet..... | 48 |
| Aktualitetsbedömning av Kulturpolitiskt program samt Handlingsplan till kulturpolitiskt program för år 2020 - 2023..... | 51 |
| Aktualitetsbedömning av Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2017–2023 (2021) | 54 |
| Aktualitetsbedömning av Medborgarlöftet Resecentrum | 58 |
| Aktualitetsbedömning av Miljö- och klimatprogram 2014–2023 | 61 |
| Aktualitetsbedömning av Naturvårdsprogram | 64 |
| Aktualitetsbedömning av Näringslivsprogram samt Handlingsplan näringslivsprogram 2021–2023 | 66 |
| Aktualitetsbedömning av program för elitidrott..... | 68 |
| Aktualitetsbedömning av program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar..... | 71 |
| Aktualitetsbedömning av program för krisberedskap 2020 - 2023 | 76 |

| | |
|--|----|
| Aktualitetsbedömning av programmet för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik | 82 |
| Aktualitetsbedömning av Program och Handlingsplan för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik | 85 |
| Aktualitetsbedömning av program och handlingsplan för äldrevänlig kommun..... | 88 |
| Aktualitetsbedömning av Program- och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck..... | 91 |
| Aktualitetsbedömning av Samverkansöverenskommelse | 94 |
| Bakgrund | 94 |
| Måluppfyllelse | 95 |
| Uppföljningsunderlag | 95 |
| Resultat av uppföljning..... | 95 |
| Programmet eller handlingsplanens styrning..... | 95 |
| Fysisk planering (översiktsplan) | 95 |
| Styrsignal..... | 96 |
| Särskilda perspektiv..... | 96 |
| Förslag till beslut..... | 96 |

Sammanfattning

Varje år sedan 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner (fortsättningsvis används enbart begreppet program). Uppföljningen görs för att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt öka möjligheten till tydliga prioriteringar. Programansvariga följer upp sina program och ger förslag på eventuella förändringar. Uppföljningsrapporten lämnas till kommunfullmäktige som beslutar om eventuella förändringar.

Årets uppföljning ska ge de förtroendevalda ett bra underlag för att kunna minska styrsignaler. Därför var utgångspunkten i uppföljningen att alla program skulle aktualitetsbedömas. Totalt finns 30 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har sju program inte följts upp till exempel på grund av att programmen är i beslutsprocess eller nyligen beslutats och håller på att implementeras

Med anledning av kommunfullmäktiges uppdrag från januari 2020 att se över styrsignaler i aktiverande styrdokument har de programansvariga i årets uppföljning fått bedöma hur programmet fungerar som styrsignal. Ett särskilt fokus har även varit att identifiera områden eller styrning som berör fysisk planering som ett underlag för arbetet med ny översiktsplan.

I årets uppföljning föreslås sex program ersättas av mer ändamålsenlig styrning inom området. Dessa är program och handlingsplan för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik, bredbandsprogram 2018–2025 och handlingsplan, program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik, handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018–2022, naturvårdsprogram 2006–2009 samt drogpolitiskt program.

Fem program föreslås revideras. Dessa är idrotts- och fritidpolitiska programmet, miljö- och klimatprogrammet, program och handlingsplan för äldrevänlig kommun, program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer samt handlingsplan till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Mindre justeringar föreslås för tre program. Dessa är handlingsplan till kulturpolitiskt program, handlingsplan för elitidrott samt handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet.

I samband med årets aktualitetsbedömningar har programansvariga även lyft förslag att göra en översyn av policy för trygghet och säkerhet, att i samband med revideringen av miljö- och klimatprogrammet genomföra en fördjupad aktualitetsprövning för att se över behovet av kompletterande styrsignaler för att uppnå målen i programmet och uppdraget om att öka takten i klimatomställningen samt att kommunledningskontoret tillsammans med berörda förvaltningar ser över organisation och arbetssätt för systematiskt arbete med horisontella sakområden i kommunen med samverkan och ett långsiktigt perspektiv i fokus, inom exempelvis folkhälsa med fokus på ANDTS och mänskliga rättigheter med fokus på funktionsvariationer.

Modell för programhantering

Kommunfullmäktige styr över nämnder och bolagsstyrelser genom bland annat Mål och budget och kommunövergripande program och planer. I de kommunövergripande programmen och planerna (fortsättningsvis används enbart begreppet program) beskriver fullmäktige kommunens samlade politik inom olika områden.

Från och med 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar.

Programhanteringen tar sin utgångspunkt i riktlinjen för styrdokument och hanterar de kommunövergripande aktiverande styrdokumenterna i form av program, kommunövergripande handlingsplaner och andra typer av planer eller överenskommelser som innehåller åtgärder som kommunen har åtagit sig att genomföra. Modellen beskriver ansvar, roller och struktur för framtagande och uppföljning av program. För uppföljning av program beskrivs hur och när uppföljning sker samt hur aktualitetsbedömning ska genomföras. Förutom bedömningar av programmets indikatorer är det nämnder och bolagsstyrelser som i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti svarar på grad av måluppfyllelse för de program som följs upp. Aktualitetsbedömningarna av de enskilda programmen sammanställs och vid behov ges förslag på möjliga justeringar för ökad måluppfyllelse.

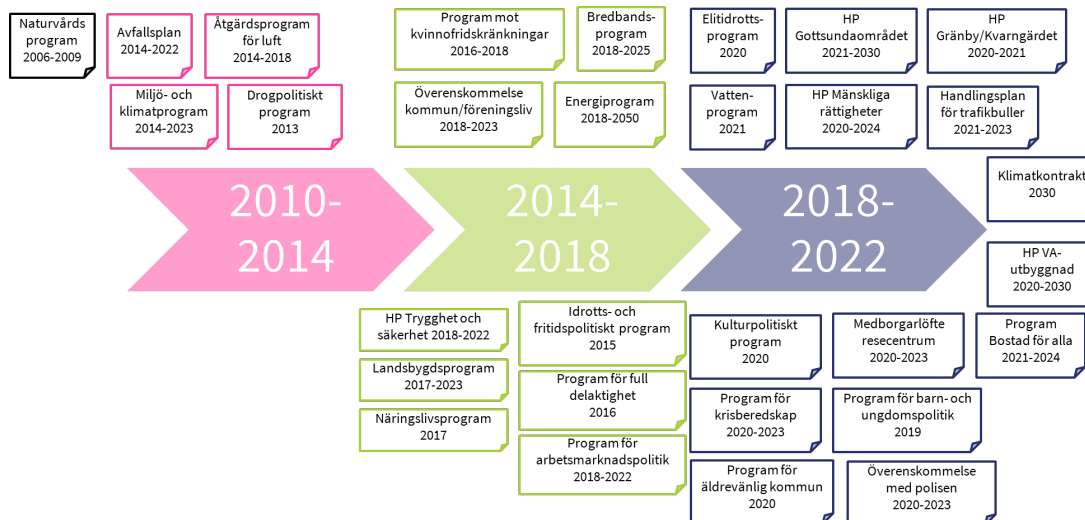
Uppföljning 2021

Uppföljningen av program har genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Det finns en programansvarig tjänsteperson för varje program. Programansvarig har definierat vad som ska följas upp och aktualitetsbedömt programmet vilket inkluderar en beskrivning av programmets status och eventuella behov av förändring. Bedömningen baseras på uppföljning från nämnder och bolagsstyrelser av genomförandet av program och handlingsplaner. För några program har kompletterande frågor ställts till nämnderna och bolagsstyrelserna. Underlag kommer även från andra källor såsom statistikansvariga myndigheter, andra nationella eller regionala organisationer och kommunens verksamhetssystem.

Med anledning av kommunfullmäktiges uppdrag från januari 2020 att se över styrsignaler i aktiverande styrdokument har de programansvariga i årets uppföljning bedömt hur programmet fungerar som styrsignal. Enskilda aktualitetsbedömningar för de program som följts upp finns i egna bilagor till denna handling.

Totalt finns det 30 beslutade program och handlingsplaner.

När i tid programmen är beslutade



Figur 1 Tidslinje som visar när programmen har beslutats.

Sedan förra årets uppföljning har sex nya program beslutats. Under 2021 har fem program utgått och ersatts av annan styrning. Vid årets aktualitetsbedömning har sju program inte följts upp. Dessa är:

- Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030, *nytt 2021 och implementering pågår*
- Klimatkontrakt (samarbetsavtal med staten), *åtagandena följs upp i sin helhet i ordinarie verksamhetsuppföljning*
- Program för mobilitet och trafik, *i beslutsprocess*
- Handlingsplan för trafik, *i beslutsprocess*
- Handlingsplan för VA-utbyggnad 2020–2030, *nytt 2021 och implementering pågår*
- Vattenprogram, *nytt 2021 och implementering pågår*
- Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet, *i beslutsprocess*

Program som har utgått och ersatts av annan styrning.

- Besöksnäringsstrategi, *avvecklades av kommunfullmäktige i januari 2021 och är delvis ersatt av handlingsplan för näringslivsprogrammet.*
- Bostad för alla, *ersatt av nytt program och handlingsplan för bostadsförsörjning efter beslut i kommunfullmäktige i juni 2021.*
- Dagvattenprogram, *ersatt av Vattenprogram och handlingsplan efter beslut i kommunfullmäktige i mars 2021.*
- Handlingsplan för Gottsunda/Valsätra 2018–2020, *kommunfullmäktige behandlade slutrapport i september 2021 och handlingsplanen har ersatts av ny handlingsplan för Gottsundaområdet.*
- Medborgarlöfte Gottsunda/Valsätra 2019–2020, *perioden är slut och eventuella återstående åtgärder hanteras på annat sätt.*

Översiktsplanen och innerstadsstrategin har tagits bort från listan över program och handlingsplaner. De är aktiverande styrdokument men ingår framöver inte i den årliga programuppföljningen.

Aktualitetsbedömning

Översikt över måluppfyllelse och bedömning av programmen som styrsignal

| Program | Måluppfyllelse | Program som styrsignal |
|---|--|--|
| Avfallsplan 2014–2022 | Avfallsplanen innehåller 85 huvudmål och aktiviteter, varav 26 av dessa är huvudmål. Generellt bidrar nämnder och bolagsstyrelser för att, enligt plan, uppnå de satta målen i avfallsplanen. Fram till 2022 är det 47 mål och aktiviteter som är aktiva, varav 20 är huvudmål. De kvarvarande aktiva aktiviteterna är framtagna för att kunna nå huvudmålen fram till 2022. | Avfallsplanens mål och åtgärder är fortfarande aktuella och pågår fram till 31 december 2022. Avfallsplanen behöver ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Styrningen behöver för nuvarande inte anpassas. Arbete pågår med att ta fram en ny avfallsplan. I samband med det tas även ett tydligt arbetssätt för genomförandet av planen fram. Styrningen av den nya planen kommer att ske i enlighet med de lagar och regler som gäller för de kommunala avfallsplanerna. |
| Bostad för alla – Program för bostadsförsörjning | Ej aktuellt då programmet beslutades i juni 2021. | Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun anta riktlinjer för bostadsförsörjningen. I Uppsala kommun används namnen Program för bostadsförsörjningen med tillhörande handlingsplan. Programmet måste antas av kommunfullmäktige minst en gång per mandatperiod. Annan styrning är därför inte möjlig. |
| Bredbandsprogram 2018–2025 | Post- och Telestyrelsens senaste statistik om bredbandsutbyggnaden visar att Uppsala Kommun uppnått såväl det nationella som nästintill det kommunala bredbandsmålet i tätbebyggt område då 99,2 procent av hushållen har tillgång till 1 Gbit/s redan 2021. | Det finns ett fortsatt behov av särskild styrning av bredbandsutbyggnad på landsbygden, vilket omfattas av antaget landsbygdsprogram. Övrig utbyggnad och utvecklingen av ett robust nät kan integreras i annan styrning liksom i kommande översiktsplan. Det bedöms vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsatt hantera programområdet i ovan nämnda styrdokument. |
| Drogsäkerhetsprogram | Programmet har varit under revidering de senaste åren. Den senaste uppföljningen gjordes 2015. | Programområdet återfinns i flera andra styrande dokument för kommunen. Styrning inom området sker även genom befintlig lagstiftning samt genom den kommande nationella likväl som den planerade regionala ANDTS-strategin. Det bedöms därför vara mer ändamålsenligt att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsatt hantera programområdet genom annan styrning. |
| Energiprogram 2050 | Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, men behöver | Behovet av styrning kvarstår och energiprogram 2050 är fortfarande aktuellt. Däremot finns behov av att |

| | | |
|---|--|---|
| | <p>göra mer eller annorlunda jämfört med plan.</p> <p>Arbete pågår inom alla energiprogrammets sex strategier med en rad projekt och samarbeten på gång.</p> | <p>utveckla styrningen för att möjliggöra uppföljning och för att tydliggöra ansvar. Delar av energiprogrammet skulle kunna lyftas ut i en handlingsplan och detta bör särskilt utvärderas i samband med uppföljningen som ska göras 2022.</p> |
| Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun | <p>Det pågår omfattande arbete som bidrar till handlingsplanens fem målområden. Arbetet har påverkats och i viss mån begränsats under pandemin men den samlade bedömningen är att nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan.</p> | <p>Uppföljningen visar att det pågår en hel del arbete som bidrar till handlingsplanens målområden, vilket talar för handlingsplanens styrande effekt.</p> |
| Handlingsplan för trafikbuller 2021–2023 | <p>I och med att handlingsplanen beslutades 2021 har den inte hunnit implementeras fullt ut än. För de åtgärder som enligt handledningsplan ska genomföras under 2021 är bedömningen att ansvariga nämnder bidrar till måluppfyllelse enligt plan.</p> | <p>Kommunen ska enligt förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675) kartlägga bullerkällor och ta fram ett åtgärdsprogram mot omgivningsbuller. Handlingsplanen motsvarar ett åtgärdsprogram och är ett bindande dokument för bullerskyddsåtgärder som kommunen ska vidta mellan 2021 och 2023 för att minska bullerproblematiken i områden som är särskilt utsatta för buller.</p> <p>Vissa åtgärder eller resultat av åtgärder skulle med tiden kunna bli en del av grunduppdrag i kommunen men det är inte aktuellt i nuläget.</p> |
| Handlingsplan för trygghet och säkerhet | <p>Handlingsplanen har mer än 40 åtgärder fördelade på nio olika nämnders aktuella verksamhetsplaner. Huvuddelen (30) av de aktuella åtgärderna är påbörjade, fem är färdiga, sex är försenade och en är stoppad.</p> <p>Genomförandet av många åtgärder har påverkats av pandemin. Inte minst gäller det allt som handlar om civilt försvar, där genomförandet bygger på att parterna som deltar måste träffas fysiskt av sekretesskäl. Andra åtgärder har handlat om att bygga nätverk och etablera samverkan vilket avsevärt försvårats under pandemin.</p> | <p>Handlingsplanen är inte heltäckande utifrån dagens synsätt då förutsättningar och prioriteringar många gånger ser annorlunda ut idag än för två-tre år sedan. Områdena krisberedskap och civilt försvar omhändertas genom andra styrdokument. Åtgärderna som beslutades i handlingsplanen har successivt arbetats in i ordinarie verksamhetsstyrning, medan de långsiktiga åtgärderna som kvarstår är antingen så allmänt hållna att de inte tillför någon riktning eller är obsoleta på grund av ändrade förhållanden och ändrad lagstiftning.</p> <p>Handlingsplanen går ut under 2022 och styrningen inom området behöver ses över och formas utifrån aktuella behov. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att handlingsplanen ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området genom att utveckla styrningen och samordningen avseende trygghetsfrågor i linje med kommuns yttrande gällande SOU om Kommuner mot brott.</p> |
| Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningsliv | <p>Flera aktiviteter inom flera åtaganden pågår eller har genomförts under året. Arbetet har kommit långt i några av</p> | <p>Behovet av styrning kvarstår. Åtgärderna och aktiviteterna är fortsatt aktuella då handlingsplanen är sprungen ur en lokal</p> |

| | | |
|---|--|--|
| | <p>åtagandena (2, 3 och 9) medan arbete återstår och kan intensifieras i andra åtaganden.</p> <p>Särskilt fokus har 2021 varit det kommunövergripande projektet "En väg in" och implementering av ett kommungemensamt digitalt system.</p> | <p>överenskommelse med föreningslivet (LÖK) som löper till och med 2023.</p> |
| Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet 2020–2021 | <p>Nämnder och bolagsstyrelser har bidragit och genomfört aktiviteter utifrån effektmålen sedan våren 2020. Det finns flera konkreta investeringar och projekt som tagit fart inom ramen för handlingsplanen.</p> <p>Några av åtgärderna är dock ännu inte genomförda, delvis som en följd av pandemin. Ytterligare arbete med styrningen och utvecklingen av samverkan krävs för att få fullt genomslag av handlingsplanens effektmål.</p> | <p>Handlingsplanen har på relativt kort tid lyckats få igång och även avslutat flera viktiga aktiviteter som är kopplade till effektmålen. Det behövs fortsatt styrning för att nå de uppsatta effektmålen.</p> <p>Mål och åtgärder som är framtagna i handlingsplanen behöver förlängas och följas upp löpande i en förlängd handlingsplan eller en övergång till områdesutveckling. Inför en eventuell förlängning bör en mindre revidering genomföras.</p> |
| Idrott- och fritidspolitiskt program | <p>Tydliga framsteg har gjorts och utvecklingen inom programområdet sker i rätt riktning.</p> | <p>Det har under de senaste åren blivit viktigare för kommunen att arbeta strategiskt och strukturerat med uppsalabornas fria tid. Behovet av ett styrande program kvarstår. För att öka den politiska förankringen och följa dagens modell för styrdokument behöver programmet revideras och kompletteras med en handlingsplan.</p> |
| Kulturpolitiskt program | <p>Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan.</p> <p>Pandemin har försvårat genomförandet av åtgärden "Samordna, utveckla och tillgängliggöra information om kulturutbud och evenemang för invånare och besökare.". Inom detta område kommer nämnder och bolagsstyrelser att kunna bidra till måluppfyllelse, men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.</p> | <p>Programmet utgör ett viktigt stöd för styrningen och utvecklingen av kulturområdet. Bedömningen är att programstyrningen är ändamålsenlig men att kännedomen om programmet behöver öka för att underlätta samverkan och uppnå måluppfyllelse.</p> <p>Åtgärder inom målområde tre i handlingsplanen bör ses över för att minska risk för styrträngsel i relation till kommande översiktsplan.</p> |
| Landsbygdsprogram 2017–2023 | <p>Arbetet inom de fyra målen fortsätter liksom framtagandet av en reviderad handlingsplan.</p> <p>Nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till måluppfyllelse, men vissa underlag saknas för att bedöma måluppfyllelse på ett rättvist sätt.</p> <p>Utifrån tidigare uppföljning har flera nämnder behov av att implementera landsbygdsprogrammet ytterligare i sin verksamhetsplan. Detta kommer att beaktas vid framtagandet av en reviderad handlingsplan.</p> | <p>Utifrån måluppfyllelsen kvarstår behovet av ett landsbygdsprogram och att revidera tillhörande handlingsplan. Programmet är och har varit betydelsefullt för att aktualisera frågan om satsning på landsbygderna för att skapa en jämlik samhällsutveckling.</p> <p>Behovet av att arbeta med landsbygderna kvarstår men inte nödvändigtvis i ett separat program framledes. Det handlar snarare om att höja kunskapsnivån i kommunkoncernen för att få fler att bära ansvaret i ordinarie verksamhet i enlighet med Agenda 2030.</p> |

| | | |
|---|---|--|
| | | Därmed bedöms programmet fortfarande vara ändamålsenligt tills att revideringen av översiktsplanen genomförts för att se om delar av programmet kan lyftas in i andra styrdokument. |
| Medborgarlöfte Uppsala resecentrum 2020-2023 | Arbetet med att resecentrum ska vara en trygg och säker mötesplats för alla i Uppsala löper på enligt plan. De åtgärder och aktiviteter som finns i åtgärdsplanen arbetas det kontinuerligt med och är i mångt och mycket en del av det polisiära och kommunala linjearbetet. Dock är det viktigt att ständigt anpassa och utveckla insatser och åtgärder utifrån nya problembilder. | Medborgarlöftet för Resecentrum ligger i fas med det nya lagförslaget som förespråkar överenskommelser med aktuella aktörer i arbetet med brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Medborgarlöftet reglerar även resurser i samverkan med externa parter som är en viktig aspekt. Mål och åtgärder är fortsatt aktuella. |
| Miljö- och klimatprogram 2014-2023 | Uppföljning av Miljö- och klimatprogrammet som helhet och för programmets tio etappmål görs årligen. Den visar att utsläppen av växthusgaser går ner och att progressen för etappmålen går åt rätt håll. Det går dock inte att fastslå om minskningen är tillräcklig för att nå de långsiktiga målen för 2030 och framåt. Nämnder och bolagsstyrelser gör idag olika mycket inom klimatområdet, beroende på förutsättningar utifrån verksamheternas karaktär. Samtliga bör, och kan, dock göra mer för att öka takten i utsläppsminskningarna. | Utifrån allvaret i klimatkrisen och konsekvenserna om klimatmålen inte uppfylls finns ett fortsatt stort behov av stark och precis styrning inom området. Även om delar av organisationen tar sitt ansvar i enlighet med den styrning som finns har den inte det fått genomslag som krävs för att målen ska uppnås. Styrningen bör också tydligare riktas mot minskningstakten. Därmed är bedömningen att det finns behov av en revidering av programmet. |
| Naturvårdsprogram 2006-2009 | Inget samlat arbete har genomförts i Uppsala för att nå de svenska miljömålen, eller aktivt arbete med målen i Naturvårdsprogrammet. På regional nivå är bedömningen att endast ett av 15 miljömål nås. Det är därför inte möjligt eller meningsfullt att följa upp de lokala målen i programmet på kommunal nivå. | Ett arbete med att uppdatera och utveckla naturvårdsprogrammet pågår utifrån uppdrag i Mål och budget. Ett digitalt program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster fullföljs som styrdokument för en tydlig och långsiktig prioritering. Programmet ska ha ett eller flera mål, riktlinjer och handlingsplaner kopplade till sig för en tydlig styrning och gemensam riktning. |
| Näringslivsprogram | Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Arbetet för att skapa goda förutsättningar för fler jobb och fler företag och därmed ekonomisk hållbarhet är långsiktigt och pågår enligt plan. De åtgärder som finns i handlingsplanen är påbörjade och näringslivsfrågor har fått stort fokus i stora delar av | Vissa delar i näringslivsprogram och handlingsplan som berör områden kring service, bemötande, utveckling och kommunikation har styrning även från Mål och budget och andra styrdokument. Det är dock av vikt att behålla dessa mål och åtgärder då näringslivsprogram och handlingsplan i hög grad utgår från näringslivets synpunkter på vad kommunen bör prioritera för näringslivsutveckling och är en del av en helhet. |

| | | |
|---|--|--|
| | kommunkoncernen, mycket i relation till aktiviteter kring omstart, utveckling och lösningar relaterade till pandemin. | |
| Program för elitidrott | Framsteg har gjorts och utveckling inom programområdet sker i rätt riktning. | Frågor kring elitidrott är en angelägenhet för flera av Uppsala kommuns nämnder och bolagsstyrelser. Trots att idrotten inte är ett lagstadgat område har den ett stort medialt tryck och tillför stort värde för Uppsalas varumärke vilket också tillför fler besökare och därmed ökar näringslivets tillgångar. Det finns ett behov att revidera handlingsplan för elitidrott genom att flytta samordningsansvaret från kommunstyrelsen till idrotts- och fritidsnämnden under utvecklingsområde tre. |
| Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning | Det pågår arbete inom samtliga målområden. Kommunstyrelsen och åtta av kommunens 14 nämnder har kopplat till programmet i sin uppföljning. Det pågår arbete inom 30 av de totalt 53 målen i programmet, vilket är en minskning från föregående år. Det är inte uteslutet att nämnder, som inte kopplat till programmet i underlagen, ändå arbetar med programmets målområden. Under 2021 har en förstudie gjorts för att se över hur en ökad implementering av programmet kan ske. | Behovet av styrning inom området finns kvar. Mål och åtgärder är fortsatt aktuella. Målen har också styrning i andra styrdokument, som Mål och budget, översiktsplanen och handlingsplanen för mänskliga rättigheter. Målen är ändå viktiga att behålla i programmet då de är en del av kommunens och civilsamhällets gemensamma bedömning av vad som är prioriterat för att uppnå full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Program med handlingsplan bedöms som rätt form av styrsignal utifrån kommunens styrmodell. En revidering av handlingsplanen är nödvändig för att nå måluppfyllelse och för att kunna ta fram indikatorer utifrån programmets målområden och reda ut kopplingar till Agenda 2030. |
| Program för krisberedskap 2020–2023 | Det pågående enskilda och gemensamma arbetet inom programmet och de planerade åtgärderna som finns förväntas vara tillräckligt för att uppnå lagkrav, överenskommelser samt kommunens övergripande mål vad gäller krisberedskap. | Programmets mål och inriktningar behöver bli mer tydliga i nämndernas och bolagens verksamhetsplanering för att fortsättningsvis säkerställa måluppfyllelse och kommande arbete med krisberedskap och civilt försvar. |
| Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik 2018–2022 | Behovet av styrning och viljeinriktning inom området kvarstår. Det är värdefullt att Uppsala kommun som en stor arbetsgivare i regionen är en förebild gällande att skapa en inkluderande arbetsmarknad. | Frågorna som berörs i programmet omhändertas i bland annat Mål och budget, programmet för full delaktighet samt arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsatt hantera programområdet i ovan nämnda styrdokument. |

| | | |
|--|---|---|
| Program för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik | <p>Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Det pågår mycket arbete i Uppsala kommun som bidrar till programmets tre målområden. Flera åtgärder är färdiga eller är relativt långt komna och alltmer av arbetet är i dag integrerat och permanentat i aktuella verksamheters grunduppdrag.</p> <p>Arbete och insatser som bidrar till programmets måluppfyllelse drivs även utifrån styrsignaler som ligger utanför det aktuella programmet och handlingsplanen.</p> | <p>Styrningen mot programmets målområden är fortsatt viktig, men programstyrningen kan ersättas av annan befintlig styrning.</p> <p>Barnkonventionen har blivit lag och det finns en tydlig styrning via flera inriktningsmål och uppdrag, bland annat uppdrag 19 i Mål och Budget. Åtskilliga programåtgärder är därtill färdiga och flera pågående åtgärder och måluppfyllande arbete styrs, genomförs och följs upp inom ramen för berörda verksamheters grunduppdrag.</p> |
| Program för en äldrevänlig kommun | <p>Den samlade bedömningen är att nämnder och bolagsstyrelser i huvudsak bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Detta trots de utmaningar som pandemisituationen inneburit.</p> <p>Arbete pågår inom samtliga tre utvecklingsområden som program och handlingsplan för äldrevänlig kommun definierar: Livsmiljö, Jämlikhet och delaktighet samt Hälsa och välbefinnande.</p> | <p>Det finns ett behov av att tydliggöra gränsen för ansvar, styrning och uppföljning mellan program och handlingsplan för äldrevänlig kommun och äldrenämndens grunduppdrag enligt reglementet samt översiktsplanen.</p> <p>Därmed bedöms det vara ändamålsenligt att revidera program och handlingsplan och göra dem mer anpassade för nämndernas och bolagsstyrelsernas eget arbete med programmet, genom att se över utvecklingsområden, ansvar och åtgärder.</p> |
| Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer | <p>Handlingsplanen innehåller fyra målområden och för varje målområde finns ett antal prioriterade åtgärder. Behovet av fortsatt implementeringsarbete kvarstår och ansvaret för detta behöver tydliggöras över kommunens berörda nämnder.</p> | <p>Behovet av styrning inom området kvarstår. Programmet konkretiserar vad som ska göras och är i den meningen ett effektivt styrmedel.</p> <p>Det finns behov av att revidera handlingsplanen i enlighet med tidigare aktualitetsbedömningar.</p> |
| Samverkansöverenskommelse med polisen 2020–2023 | <p>Arbetet med att skapa en fördjupad samverkan för att minska brottsligheten och öka tryggheten i alla delar av Uppsala pågår enligt plan genom de olika insatser och fokusområden som nämns i aktualitetsbedömningen.</p> <p>Dock är det viktigt att ständigt förändra och utveckla insatser och åtgärder utifrån samhällets förutsättningar och nya uppkomna problembilder.</p> | <p>Överenskommelsen ligger i fas med det nya lagförslaget som förespråkar överenskommelser med aktuella aktörer i arbetet med brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Överenskommelsen reglerar även resurser i samverkan med externa parter som är en viktig aspekt. Mål och åtgärder är fortsatt aktuella. Tack vare överenskommelsens utformning finns utrymme att anpassa resurser till förändrade problembilder.</p> |

Program och handlingsplaner som föreslås ersättas av mer ändamålsenlig styrning inom området

Bredbandsprogram 2018–2025

Post- och telestyrelsens senaste statistik om bredbandsutbyggnaden visar att Uppsala kommun har uppnått såväl det nationella som nästintill det kommunala

bredbandsmålet i tätbebyggt område då 99,2 procent av hushållen har tillgång till 1 Gbit/s redan 2021.

Det finns ett fortsatt behov av särskild styrning av bredbandsutbyggnad på landsbygden, vilket omfattas av antaget landsbygdsprogram och näringslivsprogram. Övrig utbyggnad och utvecklingen av ett robust nät kan integreras i annan styrning liksom i kommande översiktsplan.

Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsatt hantera programområdet i ovan nämnda styrdokument.

Drogpolitiskt program för Uppsala kommun

Programområdet återfinns i flera andra styrande dokument för kommunen. I Mål och budget finns kopplingar till främst inriktningsmål 2 gällande trygghet och inriktningsmål 4 gällande goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet. Agenda 2030 och barnkonventionen är exempel på annan styrning med relevans till området.

Ett förebyggande och hälsofrämjande arbete är avgörande för en god folkhälsa. Ansvaret att arbeta förebyggande och hälsofrämjande regleras inom kommunen genom exempelvis socialtjänstlagen och skollagen och berör många verksamheter. Sakområdet folkhälsa återfinns inom kommunledningskontoret hållbarhetsavdelning.

Gällande ANDTS har Länsstyrelsen ett ansvar att samordna arbetet på regional och lokal nivå. Polisen och Regionerna är andra aktörer med uppdrag kopplat till området och där samverkan sker. Tillsyns- och tillståndshantering sker enligt alkohol- och tobakslagen.

Den nationella ANDTS-strategin 2016 – 2020 visar ambition och riktning i arbetet. En ny strategi är under framtagande. Det finns också ett strategi- och åtgärdsprogram för Uppsala län 2017 - 2021, framtaget av Länsstyrelsen, vilken anpassar den nationella strategin till lokala och regionala förutsättningar och uttrycker hur vi i länet vill genomföra den nationella politiken. Ett nytt åtgärdsprogram för länet planeras utifrån den förnyade nationella strategin som är under framtagande.

Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsättningsvis styra programområdet genom befintlig lagstiftning gällande förebyggande och hälsofrämjande arbete samt genom den kommande nationella likväl som den planerade regionala ANDTS-strategin.

Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018–2022

Handlingsplanen är inte heltäckande utifrån dagens synsätt då förutsättningar och prioriteringar många gånger ser annorlunda ut idag än för två-tre år sedan. Områdena krisberedskap och civilt försvar omhändertas genom andra styrdokument. Åtgärderna som beslutades i handlingsplanen har successivt arbetats in i ordinarie verksamhetsstyrning, medan de långsiktiga åtgärderna som kvarstår är antingen så allmänt hållna att de inte tillför någon riktning eller är obsoleta på grund av ändrade förhållanden och ändrad lagstiftning.

En statlig utredning, Kommuner mot brott (SOU 2021:49), föreslår hur en ny lagstiftning för ett kommunalt brottsförebyggande ansvar bör utformas. Utredningens förslag är

att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2023. Det finns goda skäl att anta att en lag på området kommer att antas och ge kommunen nya och tydligare uppgifter.

Handlingsplanen går ut under 2022 och styrningen inom området behöver ses över och formis utifrån aktuella behov. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att handlingsplanen ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området genom att utveckla styrningen och samordningen avseende trygghetsfrågor i linje med kommens yttrande gällande SOU om Kommuner mot brott.

Naturvårdsprogram 2006–2009

Behovet av kvalitetssäkrad och aktuell information för styrning inom programområdet är fortsatt aktuell och möjlig att genomföra med förfinade digitala verktyg. Ett arbete med att uppdatera och utveckla naturvårdsprogrammet pågår utifrån Mål och budget-uppdrag 3.7 från 2018: *Modernisera naturvårdsarbetet genom att ta fram digitaliserade och lättanvända verktyg för att bevara, stärka och utveckla naturvärden och grön infrastruktur*. Inom ramen för uppdraget har nya digitaliserade planeringsunderlag för ekosystemtjänster och en särskild databas för naturvärden tagits fram. Utifrån dessa underlag utformas nu ett verktyg för ekologisk kompensation. Ett digitalt verktyg för biologisk mångfald och ekosystemtjänster inrymmande redan genomförda underlag fullföljs som styrning för en tydlig och långsiktig prioritering.

Delar av det befintliga naturvårdsprogrammet avser prioriterade miljöer och naturtyper vilket vidareutvecklas inom ramen för uppdrag 10 *Motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter genom sammanhängande livsmiljöer för växter och djur* i Mål och budget 2022–2024.

Med anledning av detta föreslås att naturvårdsprogrammet i sin nuvarande form ersätts av fullföljandet av ett nytt digitalt verktyg för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik 2018–2022

Programområdet finns med i flera andra styrande dokument för kommunen. I Mål och budget finns styrning i linje med programmet under flera avsnitt. Exempelvis att samarbetet med Arbetsförmedlingen, näringsliv och föreningsliv ska stärkas för att förbättra integrationen och snabba på nyanländas inträde på arbetsmarknaden. Ett annat exempel är uppdraget att förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter.

I arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan, inklusive 26-punktsplanen med aktiviteter för att fler uppsalabor ska komma i egen försörjning, finns flertalet delar som är i linje med styrningen i det arbetsmarknadspolitiska programmet. Ett allmänt fokus i verksamhetsplanen är också just missgynnade grupper på arbetsmarknaden – precis som i programmet.

I reglementet för arbetsmarknadsnämnden står det att nämnden ansvarar för arbetsmarknadsinsatser och att den utbildning som bedrivs ska göras utifrån att ”arbetsmarknadens behov av kompetensförsörjning ska beaktas”.

I programmet för full delaktighet, finns med som övergripande mål att Uppsala ska vara ett föredöme som arbetsgivare och även verka för att privata arbetsgivare tar sitt ansvar så att personer med funktionsnedsättning kan finna, få och behålla ett arbete.

Sammanfattningsvis tillvaratas frågorna som berörs i det arbetsmarknadspolitiska programmet i flera andra styrdokument. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att programmet ersätts av mer ändamålsenlig styrning inom området och fortsatt hantera programområdet i ovan nämnda styrdokument.

Program för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik

Styrningen mot programmets målområden är fortsatt viktig, men programstyrningen kan ersättas av annan befintlig styrning.

Barnkonventionen har blivit lag och det finns en tydlig styrning via flera inriktningsmål och uppdrag, bland annat uppdrag 19 *Öka kunskapen om och utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala* i Mål och budget 2021–2023 om att ingen ska lämnas utanför. Åtskilliga programåtgärder är därtill färdiga och flera pågående åtgärder och måluppfyllande arbete styrs, genomförs och följs redan i dag upp inom ramen för aktuella verksamheters grunduppdrag. Bedömningen är vidare att arbete och insatser som bidrar till programmets måluppfyllelse också drivs utifrån styrsignaler som ligger utanför det aktuella programmet och handlingsplanen.

Program och handlingsplaner som föreslås revideras

Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet

Handlingsplanen behöver förlängas ytterligare ett år, till 2022, för att kunna nå effektmålen och för att följa upp indikatorer och göra en komplett utvärdering. På sikt är det lämpligt att övergå till ett systematiskt och samordnat långsiktigt arbete med områdesutveckling i det fortsatta arbetet med start 2023. Det finns också behov av att stärka barn- och näringslivsperspektivet.

Handlingsplan till kulturpolitiskt program för år 2020 – 2023

Pandemin har försenat genomförandet av flera åtgärder i handlingsplanen. Förslaget är därför att förlänga alla åtgärder som inte redan bedömts som genomförda till 2023.

Handlingsplan till program för elitidrott 2020–2025

Det finns ett behov att revidera handlingsplan för elitidrott genom att flytta samordningsansvaret från kommunstyrelsen till idrotts- och fritidsnämnden under utvecklingsområde tre: *Beskriv kommunens behov av platser och ytor för elitidrott och säkra elitidrottens framtida behov.*

Handlingsplan till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

En revidering av handlingsplanen är nödvändig för att nå måluppfyllelse och för att kunna ta fram indikatorer utifrån programmets målområden och reda ut kopplingar till Agenda 2030. Stöd behöver tas fram till nämnder och bolagsstyrelser, i hur de praktiskt kan arbeta med åtgärder i handlingsplanen. Arbetet kan med fördel bedrivas i samverkan med civilsamhället, och andra viktiga partners utifrån målområdet. Sedan programmet antogs har de nationella rekommendationerna ändrats avseende lämpliga begrepp inom området. Därför ska revideringen även innefatta uppdatering till relevanta begreppsformuleringar.

Idrotts- och fritidspolitiskt program

Det finns ett behov att revidera befintligt program med en förändring av målen så de stämmer väl överens med dagens modell av program. Programmet behöver kompletteras med en handlingsplan så att åtgärder och den politiska ambitionen förankras.

Miljö- och klimatprogram

Förutom kommunintern styrning genom miljö- och klimatprogrammet och andra närliggande program och aktuella uppdrag i mål och budget finns ett antal åtaganden gentemot externa parter såsom klimatöverenskommelser med staten och Länsstyrelsen och klimatutmaningar inom Uppsala klimatprotokoll. Även om styrningen är tydlig och konsekvent avseende de långsiktiga målen – klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050 – är det mindre klart om de olika styrningsverktyg som finns i dagsläget pekar i samma riktning, eller hur effektiva de är för att uppnå målen. Även om delar av organisationen tar sitt ansvar i enlighet med den styrning som finns har den inte fått det genomslag som krävs för att målen ska uppnås.

Styrningen bör också tydligare riktas mot minskningstakten jämfört med, som idag, mållåren 2030/2050. För att uppnå 10–14 procent i årlig utsläppsminskning redan nu behövs fler aktiva åtgärder som i sin tur kräver mer riktad styrning och stöd avseende vad som behöver göras.

Med anledning av ovanstående faktorer finns behov av en revidering av programmet, med särskilt fokus på de etappmål för vilka måldatum har passerat. Samtidigt återstår behovet av en fördjupad aktualitetsprövning med syfte att lägga fram förslag på tydligare och mer precis styrning inom området, inklusive att synliggöra fokus på ökad takt i utsläppsminskningen för att spegla ambitionerna i Mål och budget.

Program för äldrevänlig kommun

Det finns ett behov av att tydliggöra gränsen för ansvar, styrning och uppföljning mellan program och handlingsplan för äldrevänlig kommun, äldrenämndens grunduppdrag enligt reglementet samt översiktsplanen.

Därmed bedöms det vara ändamålsenligt att revidera program och handlingsplan och göra dem mer anpassade för nämndernas och bolagsstyrelsernas eget arbete med programmet, genom att se över utvecklingsområden, ansvar och åtgärder.

Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer

Det finns ett behov av att revidera program och handlingsplan enligt tidigare aktualitetsbedömningar. Program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har löpt ut och bör revideras. Socialnämnden har också föreslagit kommunstyrelsen att uppdra till socialnämnden att upprätta en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck (SCN-2019-0086). Förslaget är att socialnämnden vid behov och för egen del tar fram en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Bedömningen är att behovet av styrning inom området kvarstår men handlingsplanen behöver revideras med tillägget prostitution och trafficking. Eftersom bedömningen är att innehållet i program och handlingsplan för övrigt är fortsatt aktuellt bör slutår för programmet tas bort. I samband med revideringen ska indikatorer knyts till respektive mål och delmål och ansvar för åtgärderna tydliggöras. Detta för att planerna ska vara möjliga att följa upp och för att respektive nämnds ansvar ska bli tydligt. Det

finns också ett behov av en redaktionell revidering av program och handlingsplan genom att flytta över innehållet i aktuella mallar för styrdokumentet.

Aktualitetsbedömning av Avfallsplan 2014–2022

Bakgrund

Avfallsplanen antogs av kommunfullmäktige april 2014 och är ett viktigt styrdokument i Uppsala kommuns strävan mot en långsiktigt hållbar miljö. Avfallsplanens två målområden handlar om att avfallet utgör en resurs och att kommuninvånarnas förutsättningar ska vara styrande för avfallshanteringen. Avfallsplanens mål syftar bland annat till att öka återanvändning och materialåtervinning, minska mängden felsorterat avfall, öka medborgarnas delaktighet i avfallshanteringen, minska den negativa miljöpåverkan från nedlagda deponier samt förbättra arbetsmiljö och service. Samtliga nämnder och bolag ska sträva efter att uppfylla avfallsplanens mål. Ansvariga nämnder och bolag ska dessutom upprätta handlingsplaner för att uppfylla sina mål.

Uppsala kommuns nuvarande avfallsplan gäller för åren 2014–2022, och under 2020 påbörjades arbetet med framtagandet av kommande avfallsplan som ska börja gälla 2023. Den nya avfallsplanen kommer att utgöras av ett program med syfte, mål och indikatorer med målvärden, och en handlingsplan med åtgärder. Ambitionen är att den nya avfallsplanen ska bidra till cirkulär ekonomi genom mål och åtgärder som utgår från nationella och kommunala mål samt strategier och planer.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Under 2021 har de nämnder och bolag som har aktiva mål och aktiviteter i avfallsplanen fått redovisa måluppfyllelsen i skrift. Uppsala Vatten och Avfall AB har enligt sitt ägardirektiv uppdraget att följa upp Avfallsplanen för hela Uppsala kommun. Måluppfyllelse sker med hjälp av berörda aktiviteter som tilldelats till målen och ansvarsområdet visas tydligt intill varje mål för berörd aktör.

Resultat av uppföljning

Avfallsplanen innehåller 85 huvudmål och aktiviteter, varav 26 av dessa är huvudmål. Generellt bidrar nämnder och bolagsstyrelser för att, enligt plan, uppnå de satta målen i avfallsplanen och fram till 2022 är det 47 mål och aktiviteter som är aktiva, varav 20 av dessa är huvudmål. De kvarvarande aktiva aktiviteterna är framtagna för att kunna nå huvudmålen fram till 2022.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Ej relevant för avfallsplan 2014–2022 då kopplingen mellan avfallshanteringen och den fysiska planeringen inte har varit tydlig i avfallsplanen. I arbetet med framtagandet av den nya avfallsplanen har kopplingen till fysiska planeringen inkluderats och åtgärder inom området har tagits fram. När den nya avfallsplanen träder i kraft kan de delar som berör fysisk planering arbetas in i kommunens översiktsplan.

Styrsignal

Avfallsplanens mål och åtgärder är fortfarande aktuella och pågår fram till 31 dec 2022. Avfallsplanen behöver ses över minst vart fjärde år och även uppdateras om behovet uppstår. Styrningen behöver för nuvarande inte anpassas.

Arbetet med framtagandet av kommunens nya avfallsplan innefattar även framtagandet av ett tydligt arbetssätt för genomförandet av planen. Styrningen av den nya planen kommer ske i enlighet med de lagar och regler som gäller för de kommunala avfallsplanerna.

Sammanfattningsvis finns behovet av styrning kvar.

Särskilda perspektiv

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Det föreligger inga förändrade effekter på kvinnor, mäns eller barn situation.

Näringslivsperspektivet

Det föreligger inga förändrade effekter gällande näringslivsperspektivet.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

Inga förändringar föreslås.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Datum:
2021-09-28

Handläggare:
Elin Blume

Aktualitetsbedömning av program och handlingsplan *Bostad för alla*

Bakgrund

Uppsala kommuns Program för bostadsförsörjningen 2021–2024 med tillhörande handlingsplan utgör kommunens nya riktlinjer för bostadsförsörjningen i enlighet med lagen om kommunens bostadsförsörjningsansvar.

Program och tillhörande handlingsplan *Bostad för alla*, antogs av kommunfullmäktige i juni 2021 och har ännu inte implementerats. En aktualitetsbedömning av mål och åtgärder i dokumenten kommer därför att genomföras först nästa år.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Kommunens ansvar för bostadsförsörjningen innebär att planera med syfte att alla i kommunen ska leva i goda bostäder samt främja att ändamålsenliga åtgärder genomförs. Bostadsfrågor hanteras i flertalet olika styrdokument inom kommunen där flera nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar för kommunens bostadsförsörjning.

För att inte dubblera styrningen har *Bostad för alla* avgränsats och hanterar frågor utifrån människors behov och efterfrågan av bostäder och hur detta förhåller sig till utbudet. Det vill säga frågor som handlar om vad som ska göras och hur det ska göras. I kommunens Mål och budget finns volymmål om antal bostäder som ska planeras för i nyproduktion. I den kommunövergripande översiktsplanen och i efterföljande detaljplanering skapas förutsättningar för kommande bostadsutveckling och var i geografin vilken typ av bostäder ska lokaliseras. Kommunen har enligt annan lagstiftning också ett särskilt ansvar att tillgodose behovet av bostäder för vissa personer, denna styrning hanteras i kommunens bostads- och lokalförsörjningsplaner.

Kommunens översiktsplan ger förutsättningar och inriktning för den fysiska utvecklingen där bostaden sätts in i ett större sammanhang kopplat till gestaltningen av den hållbara livsmiljön. Program för bostadsförsörjningen ska enligt plan- och bygglagen vara vägledande vid planläggning i enlighet med 2 kap. 3 § för att bland annat främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. I översiktsplanen ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder och hur kommunen tänker skapa de fysiska förutsättningarna för att kunna täcka utbyggnadsbehoven. *Bostad för alla* och kommunens översiktsplan är därför nära sammanlänkade.

Delar av innehållet i Bostad för alla har en tydlig koppling till geografin och den kommunövergripande översiktsplanen.

I Bostad för alla finns två huvudmål:

1. En ökad blandning av hushåll i olika delar av Uppsala stärker sammanhållning, trygghet och attraktivitet.
2. Alla hushåll ska ha möjlighet att efterfråga ett boende som passar livssituationen.

Det första målet handlar till stor del om att med kommande detaljplanering, markanvisning samt i dialog och samverkansavtal skapa förutsättningar för att få till en blandning av hushåll på alla geografiska nivåer. Delar av detta mål samt delmål och åtgärder som finns kopplade till detta kan arbetas in i kommande översiktsplan.

I samband med framtagandet av Bostad för alla identifierades att kommunens arbete med att skapa ett socialt hållbart Uppsala med bostadsplaneringen som verktyg kan stärkas. Genom att till exempel addera de bostäder som saknas på en plats för att människor ska kunna bo kvar i sitt område när livssituationen ändras. Eller genom att planera för en blandning av hushåll i olika geografier vilket kan stärka barns livschanser och bidra till sammanhållning i kommunen. Åtgärder kopplade till dessa frågor hanteras nu i Bostad för alla men passar väl in i en kommande översiktsplan. Bostadsutvecklingen kan då bidra väl till planeringen av de goda livsmiljöerna och att stärka Uppsalas sammanhållning. Den exakta skärningen mellan olika frågor och i vilket dokument de lämpligen hanteras kommer behöva formas framöver.

Styrsignal

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun anta riktlinjer för bostadsförsörjningen. I Uppsala kommun används namnen Program för bostadsförsörjningen med tillhörande handlingsplan. I lagen finns ett antal innehållskrav likväl som krav på formerna för framtagandet. Detta innebär bland annat att program måste antas av kommunfullmäktige minst en gång per mandatperiod. Annan styrning är därför inte möjlig. Men frågorna som har tydlig koppling till den fysiska planeringen och var i geografin kan med fördel lyftas över i översiktsplanen.

Särskilda perspektiv

Näringslivs-, barn och jämställdhetsperspektiven har varit en integrerad del av arbetet med att ta fram program och handlingsplan. I nulägesanalysen lyfts till exempel barn som drabbas av trångboddhet och att äldre ensamstående kvinnor är en grupp som generellt har låga inkomster och därför svårt att efterfråga en bostad. Hushållens efterfrågemöjligheter och marknadsdjup för nyproduktion av bostäder ger underlag för byggaktörernas produktutveckling på marknaden. En fungerande balans mellan bostadsutbud och efterfrågan är grundläggande för en näringslivsutveckling, exempelvis för att företag ska kunna expandera och locka till sig arbetskraft nationellt och internationellt.

Förslag till beslut

Ej aktuellt.

Ansvarig nämnd
Kommunstyrelsen

Datum:
2021-10-04

Handläggare:
Kerstin Gauffin

Aktualitetsbedömning av Bredbandsprogrammet 2018–2025

Bakgrund

Bredbandsprogrammet är ett aktiverande styrdokument som kommunfullmäktige fattade beslut om 2018-06-11. Detta program ersätter tidigare bredbandsprogram 2013–2020. Syftet med programmet är att tydliggöra kommunens ambitioner gällande utbyggnaden av bredband.

Regeringen antog i november 2016 mål om att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020 och att hela Sverige bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet år 2023. År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband, vilket innebär att 98 procent av alla hushåll och företag i Sverige bör ha tillgång till 1 Gbit/s, att 1,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit/s och att 0,1 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit/s.

Uppsala kommun strävar efter att bli en av Sveriges bästa landsbygdskommuner och menar därför att det finns goda förutsättningar för en högre målsättning än regeringens mål. Det övergripande bredbandsmålet i Uppsala kommun är att 99,9 procent av alla hushåll och arbetsställen i Uppsala kommun ska ha tillgång till uppkoppling med kapacitet motsvarande 1 Gbit/s senast 2025. Detta mål framgår även i kommunens landsbygdsprogram och är ett utpekat utvecklingsområde.

Agenda 2030 är relevant på många sätt gällande utbyggnaden av bredband. Främst berörs målen om ingen fattigdom, god utbildning, minskad ojämlikhet, hållbara samhällen, hållbar industri, innovationer och infrastruktur, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt hållbar energi för alla.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen av bredbandsprogrammet görs i samband med mål- och budgetprocessen och följs årligen upp i kommunens ordinarie programuppföljning. Strategier för bredbandsutvecklingen på landsbygden specificeras i handlingsplanen för landsbygdsprogrammet. Övriga insatser specificeras i verksamhetsplaner för berörda nämnder och bolag.

Resultat av uppföljning

Efter antaget bredbandsprogram skulle en uppdaterad handlingsplan för 2021–2025 beredas under hösten 2020. Emellertid har detta försenats på grund av resursbrist och prioriteringar av landsbygdsprogrammet och revideringen av tillhörande handlingsplan. Aktuell handlingsplan för bredbandsprogrammet 2018–2025 bedrivs inom ramen för nämndens ordinarie grunduppdrag.

Utifrån Post- och Telestyrelsens senaste statistik om bredbandsutbyggnaden vilken presenteras med en halvårsfördröjning, är det tydligt att Uppsala Kommun uppnått såväl det nationella som nästintill det kommunala bredbandsmålet i tätbebyggt område då 99,2 procent av hushållen har tillgång till 1 Gbit/s redan 2021. Uppsala kommun uppnådde även målet för 100 Mbit/s i hastighet kopplat till bredband i tätbebyggt område redan 2020. I år uppmättes siffran till 96 procent av alla hushåll och företag i tätbebyggt område har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.

Däremot ligger hushållen i glesbebyggt område långt efter då endast 73,1 procent av hushållen har tillgång till 1 Gbit/s och endast 63 procent av alla hushåll och företag i glesbebyggt område har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Trots att Uppsala kommun haft kraftigast ökning av bredband i glesbygd i Uppsala län, är det långt kvar innan Uppsala Kommun når bredbandsmålet på landsbygderna.

Det påverkar målet för Uppsala kommun i sin helhet. Totalt uppgår siffran till 97,4 procent med tillgång till, eller absolut närhet till, bredband med hastigheten 1 Gbit/s 2021. För hushåll och företag som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s uppgår siffran till 94 procent år 2021.

Detta gör att bredbandsutbyggnaden kvarstår som landsbygdsfråga som redan beaktas i kommunens landsbygdsprogram i form av mål och strategier för service och infrastruktur: Skapa förutsättningar för en högre anslutningsgrad av fiber på landsbygderna.

Tabell 1. Tillgång till bredband kopplat till hastighet

| Hastighet | Totalt | Inom tätort eller småort | Utanför tätort och småort |
|------------|--------|--------------------------|---------------------------|
| 10 Mbit/s | 100% | 100% | 100% |
| 30 Mbit/s | 99% | 99% | 94% |
| 100 Mbit/s | 94% | 96% | 63% |

Tabell 2. Tillgång till, eller absolut närhet till, bredband med hastigheten 1 Gbit/s

| Hastighet | Totalt | Inom tätort eller småort | Utanför tätort och småort |
|-----------|--------|--------------------------|---------------------------|
| 1 Gbit/s | 97% | 99% | 73% |

Tabell 3. Yttäckning för mobilt bredband och mobiltelefoni

| Mobilt bredband | 2018 | 2019 | 2020 |
|-----------------|------|------|------|
| 1 Mbit/s | 99% | 99% | 100% |
| 10 Mbit/s | 99% | 99% | 99% |
| 30 Mbit/s | 34% | 41% | 40% |

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

För att möta kommunens övriga mål som att bli klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050 och även för att uppnå arbetet med Agenda 20230 är det av största vikt att satsa på digital infrastruktur för alla. Ett jämställt samhälle, utan fattigdom, och möjlighet till lika utbildning och klimatomställning är beroende av denna utveckling. Att skapa förutsättningar för att leva, bo och driva företag på landsbygderna har blivit än mer påtagligt under pandemin, när många tvingats arbeta och studera hemifrån med begränsade möjligheter. Därför föreslås att bredbandsprogrammet ska avvecklas och istället integreras i övrig fysisk planering liksom en handlingsplan kopplad till kommande översiktsplan med fokus på robusthet, 5G och annan nödvändig utveckling och samlokalisering av infrastrukturen.

Bredbandsfrågan kvarstår och bejakas i antaget landsbygdsprogram för att skapa en mer jämlik kommun och minska skillnaderna i invånares förutsättningar. Detta innebär ökat fokus på landsbygdernas tillgång till bredband och ger minskad styrträngsel bland övriga program och styrdokument i kommunen. När vi uppnått lika villkor i tätort och glesbygd kan det fortsatta arbetet handla om att fortsätta vidareutveckla robustheten för alla.

Styrsignal

Utifrån måluppfyllelsen finns behovet av särskild styrning av bredbandsutbyggnad på landsbygden, vilket redan idag omfattas av antaget landsbygdsprogram och näringslivsprogram. Övrig utbyggnad och utvecklingen av ett robust nät kan integreras i annan styrning liksom i kommande översiktsplan. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styr signaler genom att avveckla programmet och fortsatt hantera programområdet i ovan nämnda styrdokument.

Särskilda perspektiv

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Det föreligger inga förändrade effekter på kvinnor, mäns eller barn situation.

Näringslivsperspektivet

Det föreligger inga förändrade effekter gällande näringslivsperspektivet.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- **Att** avveckla bredbandsprogrammet 2018–2025

Socialnämnden
Programrapport

Datum:
2021-09-15

Handläggare:
Sophie Jonneryd, socialförvaltningen

Aktualitetsbedömning drogpolitiskt program Uppsala kommun

Bakgrund

Drogpolitiskt program antogs av kommunstyrelsen 2013. Syftet med programmet var att tydliggöra och konkretisera Uppsala kommuns samlade vilja och inriktning gällande alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT).

I programuppföljningsärendet 2017 fattades beslut om att programmet skulle revideras samt kompletteras med en handlingsplan. Inför revideringen gjordes ett förarbete tillsammans med ansvarig för området folkhälsa på avdelningen för social hållbarhet, kommunledningskontoret. Förarbetet presenterades i mars 2019 för socialnämndens arbetsutskott som beslutade om en fördjupad kartläggning av ungdomars bruk av ANDT. Bakgrunden var att flera aktörer uppmärksammat ökade problem bland ungdomar kopplat till narkotika. I augusti 2019 presenterades resultaten, vilka visade på en marginell ökning gällande narkotikaanvändning, i övrigt sågs inga ökningsar.

Revidering av programmet pausades i väntan på den nya nationella ANDTS-strategin vilken planerades till våren 2021. S i ANDTS står för spel om pengar och tillkom 2018. Den 15 juni 2021 avtog riksdagen regeringens proposition till en förnyad ANDTS-strategi med en rad åtgärds punkter. När en ny proposition kommer att läggas fram är i dagsläget inte känt. Sedan program-uppföljningsärendet 2019 har en översyn av styrningen i kommunen gjorts vilket också bidragit till att revideringen pausats.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Programmet har varit under revidering de senaste åren. Den senaste uppföljningen gjordes 2015.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Ej relevant för drogpolitiskt program Uppsala kommun.

Styrsignal

Programområdet återfinns i flera andra styrande dokument för kommunen. I Mål och budget finns kopplingar till främst inriktningsmål 2 gällande trygghet och inriktningsmål 4 gällande goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet. Agenda 2030, barnkonventionen, program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik samt handlingsplan för trygghet och säkerhet är exempel på andra styrdokument med relevans till området.

Ett förebyggande och hälsofrämjande arbete är avgörande för en god folkhälsa. Ansvaret att arbeta förebyggande och hälsofrämjande regleras inom kommunen genom exempelvis socialtjänstlagen och skollagen och berör många verksamheter. Sakområdet folkhälsa återfinns inom kommunledningskontoret hållbarhetsavdelning.

Gällande ANDTS har Länsstyrelsen ett ansvar att samordna arbetet på regional och lokal nivå. Polisen och Regionerna är andra aktörer med uppdrag kopplat till området och där samverkan sker. Tillsyns- och tillståndshantering sker enligt alkohol- och tobakslagen.

Den nationella ANDTS-strategin 2016 – 2020 visar ambition och riktning i arbetet. En ny strategi är under framtagande. Det finns också ett strategi- och åtgärdsprogram för Uppsala län 2017 - 2021, framtaget av Länsstyrelsen, vilken anpassar den nationella strategin till lokala och regionala förutsättningar och uttrycker hur vi i länet vill genomföra den nationella politiken. Ett nytt åtgärdsprogram för länet planeras utifrån den förnyade nationella strategin som är under framtagande.

Särskilda perspektiv

Risk- och skyddsfaktorer är faktorer som ökar eller minskar risken för ohälsa. Att inom kommunen i samverkan arbeta strukturerat och långsiktigt för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer hos främst barn och unga är centralt. Brott, trygghet, folkhälsa och psykisk hälsa samt våld är områden som alla kopplar till ANDTS. Att bruka droger som ung medför en ökad risk för utveckling av en kriminell livsstil samt riskerar att bidra till både fysiska och psykiska hälsoproblem. Förebyggande åtgärder som minskar riskfaktorer kan öka skyddet och ge effekt inom flera områden. Ett exempel är föräldraskapsstöd vilket är en av de viktigaste insatserna för att undvika ojämlikhet och negativa utfall för barn och unga.

Att hålla samman styrningen av kommunens preventiva arbete omfattande samtliga sakområden med en längre tidshorisont skulle minska antalet styrsignaler. Med ekonomiska ramar kopplade skulle arbetet kunna bedrivas långsiktigt och effektivt. Kommunrevisionens granskning av kommunens främjande och förebyggande arbete bland unga för att minska våld och annan kriminalitet (daterad 17 april 2020) lyfter fram behov av fördjupad samverkan i vissa delar samt att en samlad årlig uppföljning och analys av arbetet saknas. De sistnämnda behoven är framförallt riktade till kommunstyrelsen.

Inom det förebyggande arbetet är barn- och jämställdhetsperspektiven centrala medan näringslivsperspektivet inte bedöms vara relevant.

Förslag till beslut

- **Att** drogpolitiskt program Uppsala kommun avvecklas då styrning sker genom redan befintlig lagstiftning gällande förebyggande och hälsofrämjande arbete

samt även genom den kommande nationella likväl som den planerade regionala ANDTS-strategin.

- **Att** kommunstyrelsen tillsammans med berörda förvaltningar tar fram ett förslag på hur det förebyggande arbetet i kommunen kan hållas samman tvärssektoriellt med samverkan och ett långsiktigt perspektiv i fokus. De olika perspektiven och sakfrågorna, som nämns ovan, behöver få utrymme samtidigt som en övergripande styrning skulle kunna möta såväl invånares behov som ekonomi mer effektivt.

Aktualitetsbedömning av Energiprogram 2050

Bakgrund

Energiprogram 2050 antogs i mars 2018 och beskriver Uppsala kommuns vision för den långsiktiga utvecklingen av energisystemet i Uppsala. Energiprogrammet är en hörnsten i arbetet med att göra Uppsala fossilfritt och förnybart år 2030 och klimatpositivt år 2050. Innehållet fördjupar och bygger vidare på Översiktsplan 2016 och Miljö- och klimatprogrammet 2014–2023. Vart fjärde år ska programmet följas upp i sin helhet, vilket blir 2022.

Lagen (1977:439) om kommunal energiplanering ställer krav på att kommunen ska ha en energiplan, och Uppsala kommun uppfyller det genom Energiprogram 2050. Ett flertal etappmål i Miljö- och klimatprogrammet är energi- och transportrelaterade med en målhorisont på 2030. Energiprogrammet tar sikte på systemförändringar som bedöms nödvändiga på längre sikt.

I Energiprogram 2050 identifieras tre tillståndsmål för 2050:

- Sammankopplade samhällssystem ger synergivinster
- Resurseffektiv energiförsörjning med högt nyttjande av lokala resurser och slutna kretslopp
- Tillgängligt, tryggt, jämlikt och integrerat energisystem

Därtill beskriver energiprogrammet ett antal strategiska insatsområden – eller genomförandestrategier – som behövs för att tillståndsmålen ska kunna uppnås.

Energiprogrammet kopplar till flera av målen i agenda 2030. Det är främst mål 7: hållbar energi för alla, mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 11: hållbara städer och samhällen och mål 13: bekämpa klimatförändringarna.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Energiprogram 2050 har följts upp genom rapportering från nämnder och bolag i Hypergene och i årsredovisningar, samt genom direkt kontakt. Därigenom fås kunskap om det arbete som pågår i kommunorganisationen relaterat till energiprogrammets genomförandestrategier.

Det finns inga siffrersatta mål eller indikatorer kopplade till Energiprogram 2050. Av denna anledning är det svårt att bedöma om takten i arbetet är tillräcklig.

Resultat av uppföljning

Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan. För att säkerställa en högre måluppfyllelse behöver styrningen konkretiseras. Till energiprogrammets tre tillståndsmål hör sex genomförandestrategier med sammanlagt 21 insatser kopplade till sig. Arbetet har påbörjats med prioriterade insatser som har förts in som åtgärder i Hypergene.

Bland nämnderna finns 12 åtgärder i Hypergene som är kopplade till Energiprogram 2050. Alla dessa ligger på kommunstyrelsen (hållbarhetsavdelningen och strategisk planering). Bolagens arbete kopplat till energiprogrammet fångas av ägardirektivet "bolagen ska arbeta med klimatdriven affärsutveckling och energieffektiviseringar".

Arbete pågår inom alla energiprogrammets sex strategier med en rad projekt och samarbeten på gång. Sedan programmet antogs har frågan om effektbehov i elförsörjningen blivit större. Uppsalapaketet och pågående pilotprojekt bjuder på möjligheter som bör tas tillvara, men som också kommunen behöver kraftsamla kring för att klara genomförandet. Stora utmaningar finns inom området elektrifiering av transporter, framför allt tunga transporter. Här behöver kommunen stärka och forcera arbetet.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Översiktsplanen innehåller riktlinjer för hur den fysiska miljön ska bidra till att nå energi- och klimatmål. Energiprogram 2050 knyter an till processerna för fysisk planering. Det finns ett överlapp, men framför allt kompletterar de varandra.

Styrsignal

Behovet av styrning kvarstår och Energiprogram 2050 är fortfarande aktuellt. Det kan inte fullt ut ersättas av andra styrdokument.

Däremot finns behov av att utveckla styrningen för att möjliggöra uppföljning och för att tydliggöra ansvar. Delar av energiprogrammet skulle kunna lyftas ut i en handlingsplan och detta bör särskilt utvärderas i samband med uppföljningen som ska göras 2022.

Uppdateringen av Miljö- och klimatprogrammet som pågår kan innebära justeringar i Energiprogram 2050 och eventuella behov av att ta fram handlingsplaner. Vilka dessa handlingsplaner blir går inte att ta ställning till nu utan beror på uppföljningen och revideringen.

Särskilda perspektiv

Energiprogram 2050 tar hänsyn till barnperspektivet. Ett hållbart energisystem som byggs idag borgar för en hållbar framtid för barnen.

Energiprogram 2050 tar hänsyn till näringslivsperspektivet. Näringslivet var en del i processen med att ta fram energiprogrammet och ett stabilt och hållbart energisystem är viktigt för näringslivets utveckling.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- Att Energiprogram 2050 följs upp i sin helhet år 2022 i enlighet med skrivningarna i programmet.
- Att i samband med uppföljningen undersöka bästa sätt att öka genomförandetakten, tydliggöra ansvar och underlätta uppföljning.
- Att i samband med uppföljningen undersöka hur styrningen i Energiprogram 2050 kan synkas med styrningen i Miljö- och klimatprogrammet.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:
Kristina Eriksson

Datum:
2021-10-05

Aktualitetsbedömning av Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun

Bakgrund

Uppsala kommun står bakom Agenda 2030 och de 17 globala utvecklingsmål som antogs av FN och världens länder i september 2015. Globala målen grundas i de mänskliga rättigheterna. De mänskliga rättigheterna har stor påverkan på kommunens verksamheter. Rätten till exempelvis hälsa, bostad, utbildning, arbete, delaktighet och inflytande konkretiseras i mötet mellan kommuner, regioner och invånare. Rätten att inte bli diskriminerad går som en röd tråd i alla konventioner om mänskliga rättigheter och 2020 blev Barnkonventionen – barnens mänskliga rättigheter – lag i Sverige.

Syftet med handlingsplanen är att vägleda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa respekten, skyddet för och främjandet av mänskliga rättigheter. Handlingsplanen fokuserar på de områden som behöver utvecklas och ska vara ett stöd för att uppfylla kommunens ansvar för att säkerställa mänskliga rättigheter och motverka diskriminering i kommunens alla verksamheter. Handlingsplanen gäller alla i kommunen och omfattar alla diskrimineringsgrunderna enligt svensk lagstiftning: kön, ålder, funktionsnedsättning, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Bedömningen baseras i huvudsak på nämndernas rapportering i Hypergene samt inkommande svar på de särskilda frågor angående handlingsplanens måluppfyllelse som skickats ut i samband med augustiuppföljningen.

Resultat av uppföljning

Handlingsplanen omfattar fem målområden med fem tillhörande målbilder för 2024. Nedan redovisas ett par exempel på insatser som bidragit till planens fem målområden följt av en kort samlad bedömning av nämndernas bidrag per målområde.

Målområde 1: Mänskliga rättigheter i uppdraget som samhällsaktör

Målbild 2024: Uppsala kommun är en öppen och transparent kommun där kommuninvånarnas kunskaper och erfarenheter är en resurs som ska tas tillvara av kommunen.

Äldrenämnden har inlett en turné bland kommunens pensionärsföreningar som dock pausats på grund av Coronakrisen. Förvaltningen har tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen, fastighetsstaben och mark och exploatering även tagit fram en enkät om äldres boendepreferenser.

Medarbetare i flera nämnder har utbildats i och använt sig av tjänstedesign i kontakt med invånare och i internt utvecklingsarbete. Metoden ökar människors inflytande och möjlighet att komma till tals, framföra åsikter och tankar. Det är ett sätt att inkludera invånare och personer med olika förutsättningar och ur olika grupper.

En övervägande majoritet av nämnderna bedömer att man i hög utsträckning bidragit till måluppfyllelse.

Målområde 2: Mänskliga rättigheter i uppdraget som demokratiaktör

Målbild 2024: Kommunen är en förebild i arbetet med inkludering och demokratiutveckling.

Uppsala kommun medverkade i seminarier och som medarrangör för MR-dagarna 2020, som genomfördes digitalt 2021 med anledning av corona.

Kommunikationsstaben utvecklar en lathund för att genomföra medborgardialog på fler språk än svenska. Arbetet är ett led i att utveckla och beskriva kommunens målgrupper och lämpliga kanalval/kanalstrategier, där flerspråkiga blir en målgrupp.

Kommunledningskontoret har tagit fram analys- och uppföljningsrapporter om psykisk hälsa och integration, voluntary local review (VLR) och jämställdhetsbokslutet. Rapporterna sprids och används som underlag i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering.

Flertalet nämnder bedömer att man i hög utsträckning bidragit till måluppfyllelse.

Målområde 3: Mänskliga rättigheter i uppdraget som välfärdsaktör

Målbild 2024: Uppsala kommun är en öppen och inkluderande kommun fri från alla former av diskriminerande strukturer.

Nämnder (AMN, SCN, ÄLN, OSN) med ansvar för biståndsbedömning arbetar alltmer systematiskt för att följa upp, analysera och säkerställa rutiner och metoder för en jämställd handläggning och resursanvändning i sina verksamheter.

Äldrenämnden har verkat för att minska ålderism och upplevd diskriminering genom samverkansmiljöer där lokaler och aktivitetsytor har diskuterats och planerats. Medborgardialoger och andra dialoger med exempelvis pensionärsorganisationer har i huvudsak varit pausade under pandemin.

Nämnderna bedömer att man i viss grad bidragit till måluppfyllelsen.

Målområde 4. Mänskliga rättigheter i uppdraget som arbetsgivare

Målbild 2024: Uppsala kommun är en kompetent mänskliga rättigheterskommun.

Arbetsmarknadsnämnden (AMN) har återkommande lyft rättighetsbaserat arbetssätt på APT och planerar för att ha medarbetare i fokusgrupper i projekt Siri där avdelningens målgrupper diskuteras ur ett rättighetsbaserat perspektiv. Medarbetarna har också fått utbildning i och använt tjänstedesign som metod vid verksamhetsutveckling.

Under 2020 har SCN inlett samverkan med föreningen Fredens Hus och kommer tillsammans med kommunstyrelsen erbjuda medarbetare, chefer och förtroendevalda kompetenshöjande insatser om mänskliga rättigheter och den stärkta minoritetslagstiftningen med start under hösten. Under utbildningen kommer informationsfilmer (Uppsala.se och Insidan) om romers rättigheter som berör hela minoritetspolitiken samt filmen riktad till medarbetare och chefer om kommunens skyldigheter gällande den stärkta minoritetslagstiftningen att visas (se mer under målområde fem).

Nämnderna bedömer att man till viss del bidragit till måluppfyllelse.

Målområde 5. Kommunens skyldighet att främja och uppfylla de nationella minoriteternas rättigheter

Målbild 2024: Kommunen ligger i framkant i Sverige när det gäller det minoritetspolitiska arbetet.

Socialnämnden har tillsammans med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och kulturnämnden planerade insatser för ett samråd med yngre barn tillhörande de nationella minoriteterna för att säkerställa att information om minoritetsrättigheter riktade till barn finns och nås ut till berörda. Insatserna har dock fått flyttas fram i omgångar på grund av corona.

Kulturnämnden har under året arbetat med dialoger, samråd och åtgärds- och aktivitetsplaner för finskt förvaltningsområde. Nämnden har också inom ramen för arbetet med Fristad Uppsala arbetat för att ha interna processer på plats innan ny stipendiat tas emot under hösten 2021.

Nämnderna bedömer att man till viss del bidragit till måluppfyllelse.

Sammanfattande bedömning

Genomgången av hypergene och inkomna svar på särskilda frågor visar att det pågår omfattande arbete som bidrar till handlingsplanens fem målområden. Arbetet har påverkats och i viss mån begränsats under pandemin men den samlade bedömningen är att nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Handlingsplanens innehåll relaterar till fysisk planering i sin helhet, men särskilt inom ramen för målområde 1: Mänskliga rättigheter i uppdraget som samhällsaktör, 2: Mänskliga rättigheter i uppdraget som demokratiaktör och 3: Mänskliga rättigheter i uppdraget som välfärdsaktör. Dessa målområden kan i relevanta delar arbetas in i kommande översiktsplan.

Styrsignal

Handlingsplanen beslutades av kommunstyrelsen 21 oktober 2020. Planen är därmed relativt ny. Kommunstyrelsens arbete med att utifrån planens åtgärder samordna, driva på och stödja nämnder och bolagsstyrelser i arbetet har försvårats och begränsats av pandemin. Uppföljningen visar att det pågår en hel del arbete som bidrar till handlingsplanens målområden, vilket talar för handlingsplanens styrande effekt. Samtidigt finns viss annan styrning av politikområdet varför det är svårt att bedöma handlingsplanens specifika styrkraft och eventuella behov av revidering för bättre måluppfyllelse.

Särskilda perspektiv

Barn-, jämställdhets- och näringslivsperspektivet är på relevant sätt beaktat i handlingsplanen.

Förslag till beslut

Inte aktuellt.

Gatu- och samhällsmiljönämnden
Programrapport

Datum:
2021-10-05

Handläggare:
Ida Gottberg

Aktualitetsbedömning av handlingsplan för trafikbuller 2021–2023

Bakgrund

Handlingsplan för trafikbuller är upprättad av Uppsala kommun i enlighet med förordning (2044:675) om omgivningsbuller. Handlingsplan för trafikbuller förtydligar genomförande och uppföljning av de långsiktiga målen avseende buller som återfinns i översiktsplan 2016 och i kommunens inriktningsmål. Det huvudsakliga syftet med handlingsplanen är att minska kommuninvånarnas exponering för buller.

Handlingsplanen gäller för perioden 2021–2023. Handlingsplanen är relevant för globala målet 11 i Agenda 2030; Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Handlingsplanen bidrar särskilt till följande delmål:

- 11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.
- 11.7 Senast 2030 tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

Genomförande av åtgärder i Handlingsplan för trafikbuller kan komma att påverkas av de åtgärder som beslutas inom:

- Handlingsplan för mobilitet & trafik, på dialog under 2021, upp till beslut i KS under 2022.
- Handlingsplan för luftkvalitet, beredningskonferens med berörda nämnder och bolag den 7 oktober, upp till beslut i KF december 2021.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Handlingsplanen beslutades i februari 2021 och har inte inarbetats i nämndernas verksamhetsplaner för 2021, dock har ansvariga nämnders förvaltningar arbetat med de åtgärder som ska genomföras 2021.

Underlaget består av:

- Rapport från miljöförvaltningen-Uppföljning trafikbuller i nybyggd miljö (se KSN-2021-02575) gällande åtgärd där Miljö- och hälsoskyddsämnden är ansvarig.

- Åtgärder i verksamhetsplanering för enhet Trafik & Samhälle inom avdelning Gata, park, natur på Stadsbyggnadsförvaltningen (åtgärder där GSN är ansvarig).
- Information om status på pågående anläggningsprojekt på enhet Projektledning anläggning inom avdelning Gata, park, natur på Stadsbyggnadsförvaltningen (åtgärder där GSN är ansvarig).

Resultat av uppföljning

I och med att det har förflutit kort tid sedan handlingsplanen beslutades av KS (februari 2021) finns det av den anledningen inte mycket underlag för att bedöma måluppfyllelse. För de åtgärder som enligt handlingsplanen ska genomföras under 2021 (vissa åtgärder påbörjas 2021 men ska slutföras 2022) är bedömningen att ansvariga nämnder bidrar till måluppfyllelse enligt plan. I de fall det rör sig om en tjänstemannaprodukt som ska upp till nämndsammanträde blir det troligtvis en förskjutning i färdigställandet av åtgärden, dvs. åtgärden genomförs under 2021 men beslutas av ansvarig nämnd under första kvartalet 2022.

Handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Handlingsplan för trafikbuller förtydligar genomförande och uppföljning av de långsiktiga målen avseende buller som återfinns i översiktsplan 2016 och i kommunens inriktningsmål. Handlingsplanen saknar därför ett program eftersom mål avseende trafikbuller redan finns i befintliga styrdokument.

I handlingsplanen finns ett åtgärdsområde för fysisk planering varav en åtgärd är att ”Samordna tolkning av gällande lagstiftning för buller i planeringen” under 2021–2022. Syftet med åtgärden är att genom att fastställa förhållningssätt avseende tolkning av lagstiftning (framför allt av förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader) bidra till att stads- och landsbygdsutvecklingen planeras med minsta möjliga påverkan på människors hälsa. Slutprodukten av samordningen skulle kunna bli underlag för kommande översiktsplan.

Styrsignal

Uppsala kommun har enligt förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675) kartlagt bullerkällor inom kommunen och beräknat antalet bullerutsatta boende. Som följd av kartläggningen ska kommunen ta fram ett åtgärdsprogram mot omgivningsbuller. Programmet är en revidering av tidigare åtgärdsprogram för perioden 2014–2018. Uppsala kommun uppfyller kraven för åtgärdsprogram genom att ta fram en Handlingsplan för trafikbuller. Handlingsplanen är ett bindande dokument för bullerskyddsåtgärder som kommunen ska vidta mellan 2021 och 2023 för att minska bullerproblematiken i särskilt utsatta områden.

Vissa åtgärder eller resultat av åtgärder skulle med tiden kunna bli en del av grunduppdrag i kommunen men är inte aktuellt i nuläget.

Särskilda perspektiv

Barnperspektivet är beaktat i framtagandet av handlingsplanen och bullerskyddsåtgärder är föreslagna vid skolor, förskolor och fritidshem. Jämställdhets- och näringslivsperspektiven bedömdes som inte relevanta i ärendet i samband med att handlingsplanen fastställdes i kommunstyrelsen.

Förslag till beslut

Inga förslag till beslut.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:
Anders Fridborg

Datum:
2021-10-03

Aktualitetsbedömning av Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018 – 2022

Bakgrund

Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018 – 2022 beslutades av kommunstyrelsen i maj 2018, tillsammans med policy för trygghet och säkerhet. Policyn ersatte den tidigare säkerhetspolicyn och gavs ett bredare anslag där också trygghetsfrågor belyses.

Programmet är uppdelat i tre målområden kopplade till ökad trygghet och sex till ökad säkerhet.

Målområden för ökad trygghet

- Trivsamt och trygg miljö
- Minskad brottslighet
- Minskad missbruksrelaterad otrygghet

Målområden för ökad säkerhet

- Internt skydd och personsäkerhet
- Informations- och cybersäkerhet
- Skydd mot olyckor
- Riskhänsyn vid samhällsplanering och -byggande
- Krisberedskap
- Civilt försvar

Att *skydd mot olyckor* omfattas av programmet var ett sätt att uppfylla de dåvarande kraven på kommunen i lagen om skydd mot olyckor. Huvuddelen av kraven hanterades i räddningstjänstens handlingsprogram enligt samma lag men ett av kraven, samordning av skydd mot andra olyckor än bränder, inkluderades i handlingsplanen för trygghet och säkerhet. Detta krav har tagits bort i en revidering av lagen om skydd mot olyckor och skulle inte vara aktuellt att ta med i en uppdaterad version.

Inom programområdet har mycket utveckling skett och kommer att ske. Lagstiftningen om kamerabevakning har ändrats, och utredningar har föreslagit nya lagar rörande ordningsvakter, kommuners ansvar för brottsförebyggande respektive för civilt försvar.

En särskild handlingsplan för trygghet i Gränby/Kvarngärdet har beslutats av kommunstyrelsen under inledningen av 2020.

Arbetet med handlingsplanen knyter an till flera mål inom Agenda 2030, bland annat *mål 11 Hållbara städer och samhällen* och *mål 13 Bekämpa*

klimateförändringarna, men kanske allra mest till mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen. Flera av de därtill underliggande målen är direkt kopplade till handlingsplanens område, som 16.1 Minska våldet i världen och 16.A Stärk de nationella institutioner som förebygger våld, terrorism och brottslighet.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Handlingsplanen spänner över en stor bredd. Mer än 40 åtgärder finns identifierade i nio olika nämnders aktuella verksamhetsplaner och utgör det huvudsakliga uppföljningsunderlaget.

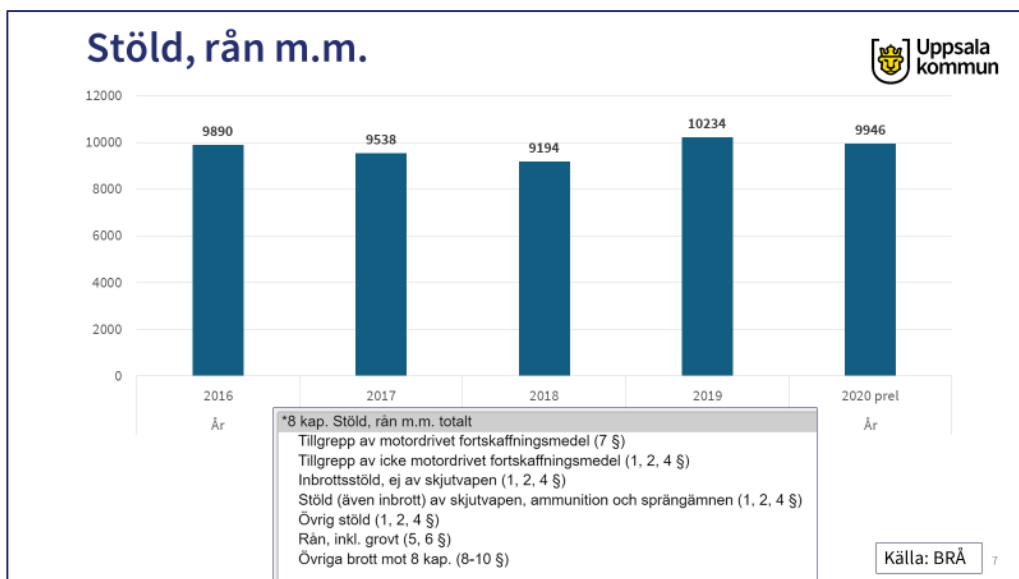
Till vissa målområden är det lättare att knyta statistisk uppföljning som kan visa på effekter av arbetet, men i många fall är det svårare och uppföljningen blir därför mer av en aktivitetssuppföljning.

Resultat av uppföljning

Huvuddelen (30 st) av de aktuella åtgärderna är påbörjade, fem är färdiga, sex är försenade och en är stoppad.

Många åtgärder har påverkats i sitt genomförande av pandemin. Inte minst gäller det allt som handlar om civilt försvar, där genomförandet bygger på att parterna som deltar i aktiviteterna måste träffas fysiskt av sekretesskäl. Andra åtgärder har handlat om att bygga nätverk och etablera samverkan vilket avsevärt försvårats under pandemin.

Beträffande målområdet minskad brottslighet har de polisanmälda brotten legat relativt konstant i antal. Vissa brott av mer sällankaraktär, som skjutningar och rån mot person under 18 år, har varierat mycket under perioden men visar för närvarande en nedåtgående trend. Kategorin stöld/rån visar däremot en relativt oföränderlig nivå. Med tanke på kommunens snabbt växande invånarantal kan det konstateras att en ökande befolkning inte automatisk innebär samma ökning i brott.



Figur 2 Tabellen visar antal brott under perioden 2016–2020.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Två målområden relaterar direkt till fysisk planering: *Trivsamt och tryggt miljö* respektive *Riskhänsyn vid samhällsplanering och byggande*. De borde till åtminstone del kunna arbetas in i kommande översiktsplan.

Styrning

Handlingsplanen spänner inte över hela området trygghet och säkerhet, och målområdena krisberedskap och civilt försvar tas omhand på annat sätt. Styrningen på detaljerade aktiviteter som ska genomföras flera år från beslutstillfället är problematisk då förutsättningar och prioriteringar många gånger ser annorlunda ut idag än för två-tre år sedan.

Mycket av planens innehåll bör kunna ersättas med grunduppdrag, inriktningsmål eller uppdrag i Mål och budget.

Särskilda perspektiv

Framför allt barnperspektivet men också jämställdhetsperspektivet har beaktats i olika åtgärder inom trygghetsområdet. Många åtgärder handlar om bättre förutsättningar för barn och ungdomar och en del riktar sig också specifikt mot flickor. Arbetet med planen föregicks bland annat av medborgardialoger med gymnasieungdomar på temat trygghet.

Näringslivsperspektivet har inte beaktats i samma grad. Att involvera näringslivet i högre grad i kommunens samordning av trygghetskapande arbete är ett utvecklingsområde.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- **Att** göra en översyn av *policy* för trygghet och säkerhet utifrån förändrade lagstiftningar, ökad kunskap inom området och en mer heltäckande och konsekvent beskrivning.
- **Att** avveckla *handlingsplan* för trygghet och säkerhet och låta styrningen på området helt integreras i Mål och budget genom

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:
Kristina Eriksson

Datum:
2021-10-05

Aktualitetsbedömning av Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningsliv

Bakgrund

Uppsala kommun har tillsammans med stadens föreningsliv kommit överens om ett antal principer och åtaganden för kommunens gemensamma samhällsutveckling. Överenskommelsen vänder sig till Uppsala kommun, ideella föreningar, sociala företag, trossamfund, stiftelser, ekonomiska föreningar samt andra ideellt engagerade som finns i Uppsala.

Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningsliv syftar till att säkerställa kommunens genomförande av sina åtaganden i överenskommelsen.

Handlingsplanen relaterar till flera av de globala målen. En tydlig och direkt koppling finns till mål 16. Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer, och mål 17. Genomförande och globalt partnerskap. Koppling finns även till mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt och mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Bedömningen baseras i huvudsak på nämndernas och bolagsstyrelsernas rapportering i hypertext.

Resultat av uppföljning

Uppföljningen visar att flera aktiviteter inom flera åtaganden pågår eller har genomförts under året. Särskilt fokus har 2021 varit det kommunövergripande projektet ”En väg in” och implementeringen av ett kommungemensamt digitalt system. Projektet är tätt knutet till kommunens *åtagande 2* i överenskommelsen; *att det genom en funktion ska vara lätt att komma i kontakt med kommunen, få information och ansöka om föreningsbidrag* samt kvarvarande Mål och budgetuppdrag (2019) att förenkla administration och ansökning av föreningsbidrag. Föreningslivet deltar i en projektanknuten referensgrupp. En kommunövergripande Policy för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet samt riktlinje för föreningsbidrag beslutades av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen i februari respektive

mars 2021 (KSN-2020-01382). Policyn och riktlinjen tydliggör grundprinciperna för kommunens föreningsbidrag. Framtagande av anvisningar och nämndriktlinjer för föreningsbidrag pågår. Projektet samarbetar med kontaktcenter som en väg in för stöd till föreningar för att få råd och stöd i föreningsrelaterade frågor.

Fokus vid årets dialogkonferens (15 juni) var hållbarhet i allmänhet och klimat och uppstart efter pandemin i synnerhet. Uppslutningen var god, med deltagande från ett 50-tal föreningar. Ett annat dialogmöte genomförde äldrenämnden tillsammans med LÖK-samordnaren i september. Mötet fokuserade fortsatt utveckling av formen för samverkan mellan kommunens nämnder och föreningslivet med fokus på äldre frågor. Ett uppföljande dialogmöte kommer att genomföras i oktober.

Kommunstyrelsen har under året fortsatt sin krissamverkan med civilsamhället inom ramen för samverkansgrupp covid -19, där flera frivilligorganisationer och LÖK-föreningar via samordnaren ingår och deltar i arbetet. Det pågår vidare ett utvecklingsarbete som rör dels den kommuninterna samordningen av samverkan med civilsamhället, dels kommunens samverkan med civilsamhället och olika samverkansformer.

Bedömningen är att kommunkoncernens arbete med åtagandena i den lokala överenskommelsen med föreningslivet under året har genomförts på ett rimligt sätt. Kommunen har kommit långt i några av åtagandena (framförallt 2, 3 och 9) medan arbete återstår och kan intensifieras inom ramen för andra åtaganden. Den samlade bedömningen är dock att nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan och att de i takt med att formerna för kommunens interna samverkan och formerna för samverkan med föreningslivet utvecklas kommer att kunna bidra än mer.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Flera av handlingsplanens aktiviteter kopplade till ett eller flera av kommunens åtaganden kan arbetas in i kommande översiktsplan och i framtagandet av densamma. Åtaganden med särskild relevans för översiktsplanen är att styrdokument utformas i samråd med berörda föreningar (4), stötta de föreningar som tar ett övergripande ansvar för sin bygds utveckling (11) samt verka för ökat nyttjande av kommunens lokaler för föreningslivet (12). Vid en högre detaljnivå av översiktsplanen eller relaterade styrdokument är flera åtaganden och aktiviteter relevanta, så som bland föra en dialog med berörda föreningar när investeringar som direkt påverkar föreningslivet och dess intressen görs (5), inte ta över verksamhet som föreningar driver utan föregående dialog med berörda parter (6), aktivt underlätta utveckling och stimulera tillväxten av sociala företag (7) samt genomföra upphandlingar genomförs på ett sätt som möjliggör för föreningslivet att delta (8).

Styrsignal

Behovet av styrning kvarstår. Åtgärderna och aktiviteterna är fortsatt aktuella då handlingsplanen är sprungen ur en lokal överenskommelse med föreningslivet (LÖK) som löper till och med 2023.

Annan relevant styrning finns, såsom inriktningsmål 8, uppdrag i Mål och budget, bland annat uppdrag 19, Riktlinje för medborgardialog och rutinen Arbeta med styrdokument. Styrningen av samverkan med civilsamhället är även integrerad i

styrningen av andra sak- och politikområden, så som styrdokument för kommunens stads- och samhällsutveckling. Givet detta och att måluppfyllelsen för olika åtgärder ser olika ut finns anledning att framöver se över om handlingsplanen behövs, är rätt styrform och/eller om den bör anpassas eller ersättas av annan styrning.

Det pågår för närvarande ett utvecklingsarbete avseende både kommunens interna organisering och samordning av samverkan med civilsamhället, och kommunens samverkansformer med civilsamhället. Vidare är handlingsplanen och dess aktiviteter direkt och konkret kopplad till de åtaganden som kommunen kommit överens med föreningslivet att genomföra till och med 2023. Bedömningen är därmed att en revidering av handlingsplanen och styrningen av kommunens samverkan med civilsamhället bör vänta till 2023, i samband med att innehållet i överenskommelsen mellan kommunen och föreningslivet (LÖK) ska revideras.

Särskilda perspektiv

Den lokala överenskommelsen mellan Uppsalas föreningsliv och Uppsala kommun 2018–2023 och tillhörande handlingsplan syftar till att sätta formerna för och främja god samverkan mellan kommunen och det lokala föreningslivet. Handlingsplanens fokus är därmed form- och processrelaterade frågor.

Barn- och jämställdhetsperspektivet beaktas indirekt, i form av att kommunen och samtliga föreningar som ansluter sig till överenskommelsen ställer sig bakom Handlingsplanen "Främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism." Medlemmarna i de föreningar som anslutit sig till överenskommelsen är vidare flickor och pojkar, kvinnor och män, personer med annan könsidentitet och könsuttryck och deras verksamhet syftar i flera fall till barns bästa och jämställdhet. Näringslivsperspektivet är i viss mån beaktat genom åtagande 5. föra en dialog med berörda föreningar när investeringar som direkt påverkar föreningslivet och dess intressen görs, 6. inte ta över verksamhet som föreningar driver utan föregående dialog med berörda parter, samt 7. aktivt underlätta utveckling och stimulera tillväxten av sociala företag.

Förslag till beslut

Inte aktuellt.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:
Bo Hammerin

Datum:
2021-09-30

Aktualitetsbedömning av Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet 2020–2021

Bakgrund

Handlingsplanen för *Gränby Kvarngärdet* beslutades av Kommunstyrelsen den 11 mars 2020 (KSN - 2020 – 00683)

Handlingsplanens syfte är att genom samordnade insatser stärka säkerheten och tryggheten för dem som bor, verkar och vistas i *Gränby och Kvarngärdet*. Handlingsplanen visar på ett antal fokusområden med tillhörande effektmål som tillsammans tydliggör inriktning och visar på ambitionsnivån i nödvändiga förändringar.

Det finns behov av samordnade insatser för ökad trygghet i delar av Gränby och Kvarngärdet. Området är i ett skede av en snabb expansion vilket för tillfället innebär att vissa områden upplevt en rörig närmiljö. Sammantaget med att området har låg socioekonomisk nivå och en högre brottslighet än genomsnittet i kommunen har detta lett till otrygghet bland de boende. Området har av polisen bedömts vara i riskzonen för att bedömas som utsatt/särskilt utsatt område enligt deras kriterier.

Fem fokusområden har identifierats för arbetet med denna handlingsplan - Barn och unga - Trygg närmiljö - Samverkan med polisen - Samhällsengagemang - Information och kommunikation. Till varje fokusområde kopplas ett effektmål med tillhörande aktiviteter.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

För att följa utvecklingen av de olika effektmålen kommer ett antal indikatorer att följas upp. Nyckeltalen finns dels att tillgå ur olika öppna eller på annat sätt tillgängliga källor som Trygghetsundersökningen, Sociala kompassen, Liv och hälsa – ung, skolstatistik ur Kolada och elevenkäter. Viss statistik kan tas fram ur Trygghetsverktyget (kommunens) samt från polisen viss brottsstatistik och händelserapporter (HR). Exempel på faktorer att följa upp är graden av trygghet i olika situationer och miljöer, antal ungdomar som deltar i olika ordnade aktiviteter, studieresultat och medierapporteringen.

Redovisningen har skett fortlöpande och aktiviteter kopplade till effektmålen har följts upp. Vissa justeringar har gjorts på grund av pandemin, vilket lett till förseningar av några åtgärder.

Flertalet av de 30 aktiviteterna har påbörjats och avslutas under hösten. Många stora projekt har startats igång under perioden och det finns ett stort fokus på förstärkt samverkan och samordning mellan verksamheter, kommunala bolag, polis och näringsliv. En översyn av befintliga grupper som arbetar med trygghet och säkerhet har genomförts och idag finns en större kunskap om vilka arbetsgrupper och verksamheter som behöver ingå i arbetet för att öka tryggheten och säkerheten i *Gränby och Kvarngärdet*.

Under hösten kommer en utvärdering för handlingsplanen 2020–2021 att genomföras i avsikt att kunna redovisa densamma under december månad. Utvärderingen kommer att vara ett stöd för hur fortsättningen kommer att se ut med en förlängning av handlingsplanen eller att vi går in i en ny områdesutveckling.

Resultat av uppföljning

Nämnder och bolagsstyrelser har bidragit och genomfört aktiviteter utifrån effektmålen sedan våren 2020.

Det finns flera konkreta investeringar och projekt som tagit fart inom ramen för handlingsplanen. Några åtgärder är dock ännu inte genomförda, delvis som en följd av pandemin. Ytterligare arbete med styrningen och utvecklingen av samverkan krävs för att få fullt genomslag av handlingsplanens effektmål.

Handlingsplanen har haft kort tid på sig för att slutföra och implementera arbetsmetoder. Därför behöver den ovan nämnda utvärderingen av det som genomförts i handlingsplanen genomföras och nyckelpersoner och verksamheter intervjuas inför det fortsatta arbetet.

Några exempel på verksamheter som har haft en snabb utveckling och etablering under 2020 - 2021 ges nedan

- Utbildnings- och Jobbcenter har startat.
- Allaktivitetshuset har startat aktiviteter och fortsatt ombyggnation pågår.
- Stor renovering och utveckling av Gränby Parken med ett stort fokus på ökat trygghet och i samarbete med Rikshem. Dialog med boende har varit prioriterat i utvecklingsarbetet.
- Flera nya mötesplatser har startat upp och vill etablera sig i Gränby området. Stadsmissionen och Frälsningsarmén finns nu på strategiskt valda platser i området.
- Ökad samverkan mellan Rikshem, polis och kommun har startat och flera planerade insatser är på gång kring områdesutveckling i ett geografiskt avgränsat område i Gränby.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Utvecklingsplanen för Gränbyområdet och Handlingsplanen för trygghet i Gränby och Kvarngärdet har delvis olika geografiskt fokus. Utvecklingsplan Gränby har sitt starkaste fokus i de nordöstra delarna av området, ut mot E4 där en särskild

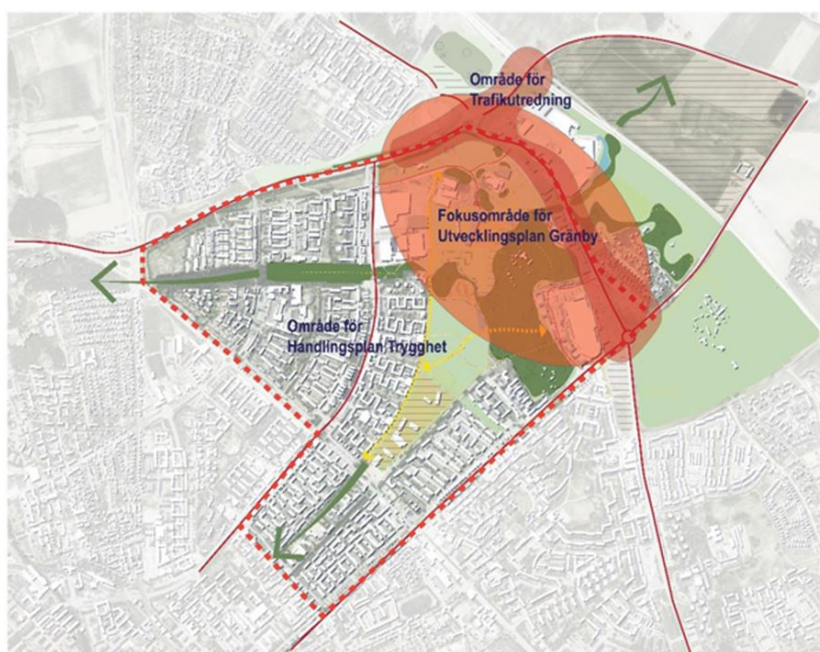
trafikutredning genomförs kring av-/påfarten till E4. Fokus för handlingsplanen för ökad trygghet ligger i de mer sydvästliga delarna, bland befintlig bebyggelse. I gränssnittet mellan dem ligger Gränbyparken som genom utvecklingsplanen blir föremål för utvecklingsåtgärder som stärker tryggheten.

I arbetet har alltså konstaterats att de båda planernas fokus ligger delvis förskjutet från varandra, om än det finns överlappande intressen kring framför allt Gränbyparken (se figur nedan). Gränbyparkens utbyggnad och renovering har den största kopplingen till den fysiska miljön och i samband med det arbetet har en dialog och samverkan med samordnare för handlingsplanen genomförts.

Gränby ingår som en av fyra stadsnoder i Uppsala med utgångspunkt från agenda 2030 och planering inför 2050.

BoTryggt 2030 i Gränbyparken pilot och en viktig del i handlingsplanen Gränby och Kvarngärdet i den fysiska miljön och planeringen.

Nya Arenabolaget har stora utvecklingsplaner och satsning på ökad trygghet inom arenaområdet på Gränby Sportfält.



Figur 3 Bild över området som ingår i handlingsplan för Gränby och Kvarngärdet.

Styrsignal

Handlingsplanen för Gränby har på relativt kort tid lyckats få igång och även avslutat flera viktiga aktiviteter som är kopplade till effektmålen. Det behövs fortsatt styrning för att nå de uppsatta effektmålen liksom en mindre revidering bör genomföras på befintlig handlingsplan inför eventuell förlängning.

Samverkan och samordning behöver ytterligare förstärkas och vi ser en positiv trend i Gränby och Kvarngärdet inom samtliga områden. Gränby är på G!

Mål och åtgärder som är framtagna i handlingsplanen behöver förlängas och följas upp löpande i en förlängd handlingsplan eller en övergång till områdesutveckling.

Bedömningen att fortsätta i annan styrning är fullt möjligt inför framtiden. Området behöver hitta nya strukturer och samverkansformer med polis, näringsliv och

civilsamhället och fortsatt samordning behövs för att öka tryggheten och minska brottsligheten i Gränby och Kvarngärdet.

Förslag till beslut

att förlänga *Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet* ytterligare ett år för att kunna nå effektmålen och indikatorer och göra en komplett utvärdering.

att övergå till ett systematiskt och samordnat långsiktigt arbete med områdesutveckling i det fortsatta arbetet med start 2023. Stärka barn- och näringslivsperspektivet.

att uppdra åt kommunledningskontoret att leda och samordna arbetet i samråd med förvaltningar, bolag och externa parter.

Idrotts- och fritidsnämnden
Programrapport

Datum:
2021-08-30

Handläggare:
Ewa Wennmark

Aktualitetsbedömning av idrotts- och fritidspolitiska programmet

Bakgrund

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitiska program gäller för perioden 2015–2022. Programmet tar ett helhetsperspektiv på Uppsalabornas fria tid genom att definiera och hantera ett samlat fritidsbegrepp och gäller alla Uppsalabor liksom i princip alla typer av fritidsaktiviteter. Möjligheterna till en aktiv fritid är en välfärdsfråga och utgör en starkt bidragande faktor för god folkhälsa och livskvalitet liksom för kommunens attraktivitet.

Programmet saknar handlingsplan.

Programmet har bäring mot följande mål för Agenda 2030:

Mål 3: *Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.*

Delmål: Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

Mål 4: *Goda utbildningar för alla.*

Delmål: Bygga och förbättra utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning, samt ta hänsyn till jämställdhetsaspekter och därmed erbjuda en trygg, fredlig, inkluderande och ändamålsenlig lärandemiljö för alla.

Mål 5: *Uppnå jämställdhet och alla kvinnor och flickors egenmakt.*

Delmål: Avskaffa alla former av diskriminering av kvinnor och flickor överallt.

Delmål: Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

Mål 10: *Minska ojämlikheten inom och mellan länder.*

Delmål: Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Mål 11: *Hållbara städer och samhällen.*

Delmål: Verka för att fler går och cyklar till fritidsaktiviteter.

Delmål: Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.

Delmål: Skapa tillgängliga, inkluderande och klimatsmarta idrottshallar- och anläggningar.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

- Rapporterade åtgärder i nämndernas verksamhetsplaner och bolagens affärsplaner. Indikatorer och nyckeltal i uppföljningen,
- egen statistik över lokalbokning och föreningsbidrag samt en sammanfattande bedömning av utvecklingen inom området.
- Rapporterade resultat och åtgärder för en jämställd idrott till Uppsala kommuns jämställdhetsbokslut samt.
- Den frivilliga lokala uppföljningen av Agenda 2030 (VLR).

Resultat av uppföljning

Programmet har taggats tre gånger i verksamhetsuppföljning per augusti av räddningsnämnden och kommunstyrelsen. Tydliga framsteg har gjorts och utvecklingen inom programområdet sker i rätt riktning, även om det inte är tydligt om man endast ser till antal taggningar hos nämnder och bolag.

Exempel på den positiva utvecklingen som nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan är:

- Sammanhållen lokalförsörjningsplanering.
- En process för samhällsbyggnadsprojekt.
- Fördelning mellan flickor och pojkars deltagande i föreningsaktiviteter är 49/51 vilket är samma som förra året trots minskande av medlemmar och aktiviteter till följd av pandemins effekter.
- Jämställdhetsbidrag för att jämna ut klyftorna mellan elitidrottande kvinnor och män.
- En frivillig lokal uppföljning av Agenda 2030 (VLR) genom jämställd idrott.
- Partnerskap gemensamt med omsorgsnämnden och kulturnämnden för att öka och förenkla aktivitetsutbudet för personer med funktionsnedsättning samt öka utbudet av gratis och lättillgängliga fritidsaktiviteter.
- Antagit program för elitidrott.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Idrotts- och fritidspolitiska programmets innehåll relaterar till fysisk planering av rekreationsytor, skolgårdar, motionsspår och idrottsytor både i tidiga skeden och i vidareutveckling av befintliga bostadsområden. Detta genom att delta i processer för samhällsbyggnadsprojekt samt deltagit i framtagande av riktlinjer för utomhusmiljö.

Styrsignal

Utvecklingen i samhället leder till ökade krav att hantera olika frågor med anknytning till ett samlat fritidsbegrepp. Många val som människor gör i vardagen påverkas av preferenser och intressen kopplade till fritiden. Det har under de senaste åren blivit viktigare för kommunens nämnder och bolag att arbeta strategiskt och strukturerat med uppsalabornas fria tid dels genom grönområden, ny- och ombyggnationer av idrottsanläggningar samt planering av skolgårdar och kommande allaktivitetshus, dels genom att behovet av fritidsaktiviteter ökar i helhet och synnerligen i socioekonomiskt utsatta områden.

Behovet av ett styrande program kvarstår.

Särskilda perspektiv

Programmet påtalar vikten att arbeta för en jämställd, jämlik och normkritisk idrott och fritid. I Uppsala kommun ska alla oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, bli inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet. I Uppsala ska alla ges samma förutsättningar.

Detta kan man tydligt se genom att:

- Barnperspektivet beaktas utifrån att utformning av aktivitetsytor tar hänsyn till barn och ungas synpunkter och
- jämställdhetsperspektivet har beaktats genom framtagande av checklistor, jämställdhetsarbete med föreningar samt kontinuerlig uppföljning och statistik.

Näringslivsperspektivet har inte varit relevant.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- **Att** revidera befintligt program med en förändring av målinnehållet så de stämmer väl överens med dagens modell av program och ta fram en aktuell handlingsplan så att åtgärder och den politiska ambitionen förankras.

Kulturnämnden
Programrapport

Handläggare:
Annika Strömberg

Datum:
2021-10-01

Aktualitetsbedömning av Kulturpolitiskt program samt Handlingsplan till kulturpolitiskt program för år 2020 - 2023

Bakgrund

Beslut om program och handlingsplan togs i februari 2020 (KSN-2019-0323).

Det kulturpolitiska programmet och handlingsplanen har tre olika målområden som samspelar med varandra. Det första området om kulturell delaktighet avser möjligheten för kommunens invånare att utöva och uppleva kultur. Det andra området, konstpolitik, har de olika konstområdena och deras utveckling i fokus. Det tredje området, kulturplanering, har kulturens roll i samhällsutvecklingen i fokus. Kulturplanering handlar om samspelet mellan kultur, plats och identitet.

Pandemin har haft stor påverkan på kulturområdet. Avsaknaden av fysiska mötesplatser, kulturupplevelser och försörjningsmöjligheter för kulturskapare har varit kännbar under pandemin. För att klara försörjning och fortsätta erbjuda kulturupplevelser har initiativ- och innovationsförmågan varit stor hos kulturskapare och kulturverksamheter. Nya kanaler och sätt att nå ut har utvecklats. Nya kommunala stödformer har snabbt inrättats för att underlätta kulturlivets omställning och minska pandemins effekter inom kulturområdet.

Extra stöd har även givits för att utöka uppsökande kulturverksamheten riktad till äldre för att stärka allas rätt att ta del av kultur. Att säkerställa barns och ungas rätt till innehållsrik fritid och tillgång till kultur har också prioriterats under perioden i enlighet med programmets styrning, Mål och budget, Agenda 2030, Bibliotekslag samt biblioteksplan.

Under 2021 följs den regionala kulturplanen upp inför en revidering av planen under 2022. Region Uppsala och Uppsala kommun kommer under 2021 att stärka samverkan kring uppföljning av kommunens kulturprogram och regionens kulturplan.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen baseras på uppgifter om hur åtgärder har genomförts av nämnder och bolag genom uppföljning via Hypergene samt genom uppföljning av indikatorer i handlingsplanen.

Uppföljningen baseras även på löpande kontakter med det fria kulturlivet samt de dialoger som förts med kulturlivet i samband med revideringen av stödformer och extra covidstöd.

Fler dialoger kommer att äga rum under oktober 2021 och en kultur- och fritidsvaneundersökning kommer att genomföras under slutet av 2021. Dessa kommer att utgöra underlag för kommande uppföljningar av programmet.

Resultat av uppföljning

Programuppföljningen visar att nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Exempel på detta:

- Stödet till det fria kulturlivet har bidragit till förutsättningar att verka och utvecklas i Uppsala kommun. Utvecklingen av till exempel Hospitalet, Köttinspektionen samt Kulturkvarteret Walmstedtska har bidragit till bättre förutsättningar för det fria kulturlivet att verka, öka tillgången till kulturupplevelser för invånare och besökare samt bidra till platsutveckling. Satsningarna underlättar även för kollegiala utbyten och stärker den konstnärliga utvecklingen och friheten.
- Ökad samordning av information om kulturutbud riktad till personer i behov av stöd har genomförts och därmed har tillgängligheten till kulturverksamhet ökat för målgruppen.
- Utvecklingen av ett gemensamt bokningssystem bidrar till att underlätta för kulturlivet att hitta och använda ändamålsenliga lokaler. Arbetet att hitta former för samarbete mellan kommunen och fastighetsägare kring temporärt nyttjande av tomma lokaler har inletts.
- Kulturaktiviteter i anslutning till skoldagens slut för barn och unga har ökat och är under fortsatt utveckling.
- Kulturskolan har utvecklat nya samarbeten för att nå ut samt breddat utbudet.
- Uppsala stadsteater för dialog med civilsamhället och breddar därmed tillgängligheten och inflytandet för civilsamhället.
- Internationella samarbeten har utvecklats.
- Förberedelser pågår inför ansökan om att bli Europeisk kulturhuvudstad 2029.
- Arbetet med att utveckla samarbetsformer för offentlig konst i anslutning till bostadsbolagens parker och grönytor har påbörjats. I samverkan mellan stadsbyggnadsförvaltningen och kulturförvaltningen pågår framtagandet av en modell för samarbete och för att tillse att konstens perspektiv kommer in i rätt skede i kommunens stad- och landsbygdsutveckling inom områdena, plan, mex och anläggning. Översyn av riktlinjerna för markanvisning pågår. Arbetet pågår enligt plan utifrån detaljerad investeringsbudget där landsbygdsprojekten tar utökad plats.

Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

- Samordna, utveckla och tillgängliggöra information om kulturutbud och evenemang för invånare och besökare.
Pandemin har försvårat genomförandet av denna åtgärd.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Målområde tre i det kulturpolitiska programmet innefattar kulturarv och kulturmiljö, men också områden som kultur inom samhälls- och stadsplanering, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar.

Följande åtgärder i handlingsplanen berör fysisk planering:

- 25 Utveckla det kulturella hållbarhetsperspektivet i stads- och samhällsplanering
- 26 Främja tillgången till lokaler och ytor för utställningar, evenemang, eget skapande och annan kulturverksamhet vid nybyggnation i Uppsala kommun
- 31 Ta hänsyn till platsens identitet ur kulturarvsperspektiv i stadsplanering

Målområdet bör ses över i samband med utformningen av ny översiktsplan. Alla delar av målområdet kan dock inte omfattas av översiktsplanen.

Styrsignal

Programmet utgör ett viktigt stöd för styrningen och utvecklingen av kulturområdet och bedömningen är att programstyrningen är ändamålsenlig men att kännedomen om programmet behöver öka för att underlätta samverkan och uppnå måluppfyllelse.

Åtgärder inom målområde tre i handlingsplanen bör ses över för att minska risk för styrträngsel i relation till kommande översiktsplan.

Särskilda perspektiv

Barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet och näringslivsperspektivet ingår i hög grad inom programstyrningen. Barn och ungas delaktighet och deras rätt till kultur är en central del av programmet liksom jämlik och jämställd tillgång till kultur.

Målområde två och tre i programmet lyfter kopplingen mellan kultur och näringsliv.

Bedömningen är att de tre perspektiv ingår i styrningen och att styrningen är tillräcklig.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- **Att** åtgärder inom målområde tre i handlingsplan till kulturpolitiskt program beaktas under framtagandet av översiktsplanen.
- **Att** alla åtgärder som inte redan bedömts som genomförda förlängs till 2023.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Datum:
2021-10-05

Handläggare:
Kerstin Gauffin

Aktualitetsbedömning av Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2017–2023 (2021)

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog ett landsbygdsprogram den 30 januari 2017 (KSN 2015–1907, § 19) för att sätta ramarna för och prioritera inom kommunens landsbygdsarbete under perioden 2017–2023. Fyra områden är särskilt utpekade i kommunens landsbygdsprogram och inom dessa finns särskilda mål och strategier: Bostadsbyggande, Näringslivsutveckling i ett land/stadperspektiv, Service och infrastruktur samt Lokalt engagemang. Till programmet antogs också en handlingsplan som ett verktyg för att tydliggöra, följa upp och samlat planera för de insatser som ska ske på landsbygderna.

Landsbygdsprogrammet gäller för alla nämnder och bolag som kan bidra till genomförandet av landsbygdsprogrammet. Den här uppföljningen visar hur implementering och arbetet med landsbygdsprogrammet har fungerat under 2021. Kommande handlingsplan för 2021–2023 samlar de åtgärder som ska leda till att landsbygdsprogrammets mål uppfylls.

Landsbygdsutveckling relaterar till flera målområden i Agenda 2030. Främst berörs målen om hållbara samhällen, hållbar konsumtion och produktion, hållbar industri, innovationer och infrastruktur, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt hållbar energi för alla.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen av landsbygdsprogram för Uppsala kommun görs i samband med mål- och budgetprocessen och följs årligen upp i kommunens ordinarie program-uppföljning. Strategier för respektive målområde specificeras i handlingsplanen för landsbygdsprogrammet och följs upp med hjälp av relevanta indikatorer. Övriga insatser specificeras i verksamhet- och affärsplaner för berörda nämnder och bolag.

Arbetet för att Uppsala ska vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner är långsiktigt och pågår i många av kommunens verksamheter. Nedan följer en kort bedömning av måluppfyllelsen för varje område utifrån handlingsplanen 2020. Arbetet med att ta fram en reviderad handlingsplan för 2021–2023 har inletts under våren och förväntas beredas färdigt under hösten 2021.

Bostadsbyggande

Sedan kommunfullmäktige antog landsbygdsprogrammet har kommunstyrelsen godkänt ett direktiv för ”bostadsatsning på landsbygden” (KSN-2020-03777), vilket innehåller åtgärder för målområde ”bostadsbyggande” i kommunens landsbygdsprogram. Det syftar bland annat till att säkerställa att kommunen senast 2022 har en ständig planreserv för 400 bostäder i prioriterade tätorter för att säkra genomförandet av detta målområde.

I enlighet med detta beslut har stadsbyggnadsförvaltningen tagit fram en projektorganisation för säkra genomförandet. Sedan tidigare pågår planläggning i åtta av de 13 prioriterade tätorterna. För att få till ytterligare bebyggelse i tätorterna som en del av bostadsatsningen på landsbygden har en inventering av mark, planreserver och andra förutsättningar för bebyggelse genomförts. Analys och vidare arbete med att ta fram strukturskisser för välbelägna markområden har inletts.

Målet för bostäder i landsbygdsprogrammet hanteras samlat i nyligen antaget program och tillhörande handlingsplan *Bostad för alla*. I Bostad för alla - program för bostadsförsörjningen 2021–2024 finns mål och åtgärder för bostadsförsörjningen där den övergripande målbilden är allas rätt till en god bostad och en god boendemiljö. Detta inkluderar boende i Uppsala stad, landsbygderna och tätorterna. Vid planering av ny bebyggelse på landsbygderna beaktas översiktsplanens ställningstaganden.

Näringsliv

Åtgärderna är klarmarkerade.

Service och infrastruktur

Uppsala kommun har genom ett projekt via Tillväxtverket etablerat åtta servicepunkter i kommunens landsbygder och ytterligare en kommer invigas under 2022. Projektperioden avslutades 2020 och arbetet med servicepunkterna träder in i ett förvaltande läge där avtal förlängs och ses över för att säkra service på landsbygderna långsiktigt.

En förutsättning för att kunna bo och verka i landsbygderna är bra och stabil bredbandsuppkoppling. Utifrån Post- och Telestyrelsens senaste statistik från oktober 2020 om bredbandsutbyggnaden är det tydligt att Uppsala Kommun uppnått det nationella och nästintill det kommunala bredbandsmålet i tätbebyggt område då 99,2 procent av hushållen har tillgång till 1 Gbit/s. Däremot ligger hushållen i glesbebyggt område långt efter då endast 73,1 procent av hushållen har tillgång till 1 Gbit/s idag. För hela kommunen ligger siffran på 97 procent vilket tydliggör att fortsatt fokus bör ligga på detta målområde.

I ett första steg för att skapa en delgeografisk grundstruktur för kommunala utvecklingsfrågor har en del av verksamheten på stadsbyggnadsförvaltningen delats in geografiskt och särskilda områdesstrategier har inrättats.

Inom ramen för landsbygdsprogrammet planerades en översyn av stödet till allmänna samlingslokaler i kommunen. Arbetet har försenats på grund av resursbrist och kommer utföras 2022. Kulturnämnden har inlett ett samarbete med Stockholms stad för att undersöka om deras framtagna beräkningsverktyg för ytbehov för kulturverksamhet går att applicera på Uppsalas förhållanden, vilket även omfattar landsbygderna.

Bibliotek Uppsala och Uppsala kulturskola har samarbetat kring landsbygdens förskolor under våren 2021. Med anledning av rådande pandemi har den fysiska och mobila biblioteksverksamhetens aktiviteter hittills bestått i att underhålla kontakter med lokala aktörer och planera aktiviteter. Biblioteksbussens körschema har utvecklats för att bättre passa behoven hos boende på landsbygden. Delansvariga förvaltningar ska bjudas in till avstämning och planeringsmöte under hösten 2021.

Genom samarbeten och överenskommelser utvecklas arbetet med offentlig konst som en del av god gestaltad livsmiljö, även på landsbygderna.

Ett pilotprojekt har inletts för att ta fram en ny modell för hur offentlig konst kan vara en del av tillkomsten av förhyrda lokaler för skola, förskola och fritids. Pilotprojektet föranleds av att kommunen låter bygga exempelvis en skola för att sedan hyra in sig där och innebär utredning kring hanteringen av investering, beställarkrav, arbetsmodell, ägande samt förvaltning. Arbeta pågår också inför utveckling av offentlig konst som del av kulturmiljöportalen. Fortbildning pågår för enheten för offentlig konst kring stadsbyggnadsförvaltningens arbetsprocesser för att integrera dessa perspektiv. Överenskommelsen gällande förvaltningsövergripande principer färdigställdes under våren 2021.

Lokalt engagemang

Kommunstyrelsens arbete med åtgärderna för lokalt engagemang pågår eller är genomförda. Prisutdelning av Årets lantentreprenör under coronatider genomfördes i början av 2021. Ingen ny nominering planeras under 2021 då det inte gett de effekter man önskat liksom bristande resurser.

En formaliserad utlysning av stöd till föreningar som tar ett övergripande ansvar för sin bygds utveckling har skett. Fyra föreningar fick stöd 2021 för att mobilisera bygderna i lokala utvecklingsfrågor och sprida allmännyttig information.

Pilotprojektet medborgarbudget på landsbygden fortsätter arbeta parallellt med de olika geografiska områdena. Projektet är femårigt och ska täcka hela Uppsalas landsbygder. Medborgarbudgetens tredje område, Skyttorp, Storvreta, Vattholma och gamla Uppsalabygden är i en genomförandefas innan det kan utvärderas. Det fjärde området Vaksala, - södra och norra Rasbobygderna är i idéinsamlingsfasen vilket innebär att tjänstepersoner verifierar de inkomna förslagen. Till följd av pandemin har lokala dialoger inom ramen för medborgarbudgeten tvingats anpassats till digitala former, emellertid har svarsfrekvensen procentuellt ökat jämfört med det första området som är mest likt till antalet invånare vilket ändå tyder på en framgångsrik kommunikation i projektet.

Under våren 2021 har projektet Uppsökarna i samarbete med Upplandsbygd – lokalt ledd utveckling genomfört inspirationsföreläsningar, utbildningar inom styrelsearbete och dialogmöte tillsammans med Den lokala överenskommelsen (LÖKen) och Klimatfärdplanen. Projektet kommer att pausas resten av året då pandemin har hindrat möjligheterna att besöka landsbygderna som är en viktig del av projekt. Fysiska evenemang och bygdedagar planeras istället genomföras under vår/sommar 2022. Projektet beräknas färdigt oktober 2022.

Resultat av uppföljning

Programmet bedöms fortsatt vara aktuellt och arbetet med de fyra målen fortsätter liksom framtagandet av en reviderad handlingsplan. Nämnder och

bolagsstyrelser ska bidra till måluppfyllelse, men vissa underlag saknas för att bedöma måluppfyllelse på ett rättvist sätt. Utifrån tidigare uppföljning har flera nämnder behov av att implementera landsbygdsprogrammet ytterligare i sin verksamhetsplan detta kommer att bejakas vid framtagandet av en reviderad handlingsplan för att tydligare bidra till måluppfyllelse och se sin egen roll i landsbygdsutvecklingen. Behovet av styrning inom området kvarstår.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Bostadsbyggande på landsbygden rör i allra högsta grad beslut om hur mark- och vattenområden ska användas tillika den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Mål för bostadsbyggande på landsbygden skulle kunna kopplas direkt mot kommande översiktsplan och programmet Bostad för alla med tillhörande handlingsplan för att samlat planera och bedriva arbetet med bostadsbyggande på landsbygderna i enlighet med Agenda 2030. Även pendlarparkeringar och cykelstråk handlar om hur mark ska användas på ett resursklokt sätt för att möjliggöra för en jämlik omställning till hållbart resande för alla kommunens invånare. Detta innehåll skulle också kunna kopplas till kommande översiktsplan utifrån program och handlingsplan för trafik och mobilitet.

Styrsignal

Utifrån måluppfyllelsen kvarstår behovet av ett kommunalt landsbygdsprogram och att revidera tillhörande handlingsplan. Detta program är och har varit betydelsefullt för att aktualisera frågan om att satsning på landsbygderna för att skapa en jämlik samhällsutveckling. I dagsläget kvarstår behovet av att arbeta med landsbygderna men inte nödvändigtvis i ett separat program framledes. Det handlar snarare om att höja kunskapsnivån i samtliga förvaltningar och nämnder för att få fler att bära ansvaret i ordinarie verksamheter i enlighet med Agenda 2030.

Därmed bedöms programmet fortfarande vara ändamålsenligt tills att revideringen av översiktsplanen genomförts för att se om delar av programmet kan lyftas in i andra styrdokument.

Särskilda perspektiv

I revideringen av handlingsplanen för landsbygdsprogrammet ska Barnperspektivet, Jämställdhetsperspektivet, och Näringslivsperspektivet tydligare bejakas då det tidigare saknats. Detta genom att förtydliga vem landsbygdsprogrammet omfattar och hur åtgärderna kan se till alla olika målgrupper på landsbygderna.

Förslag till beslut

- Att i samband med revideringen av översiktsplanen göra en översyn av vilka delar av Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2017–2023 som kan tas om hand i översiktsplanen eller i andra styrdokument.

Aktualitetsbedömning av Medborgarlöftet Resecentrum

Bakgrund

Uppsala kommun och lokalpolisområde Uppsala/Knivsta har ingått en samverkansöverenskommelse under perioden 2020–2023 som syftar till att öka tryggheten och minska brottsligheten i Uppsala. Med gemensamma prioriteringar arbetar parterna för nolltolerans mot brott och för ett tryggare Uppsala.

Som en del av polisens styrning och för att förstärka och utveckla samverkan med lokala aktörer togs även medborgarlöften fram. Medborgarlöftena syftar till att öka tryggheten, minska brottsligheten och öka uppkläringen av begångna brott. Medborgarlöften tas fram i samarbete mellan polisen och kommunen och utgår ifrån idén att den lokala problembilden ska vara utgångspunkt för de mål polisen arbetar med. Medborgarperspektivet ska tas till vara genom exempelvis medborgardialoger för att göra den lokala problembilden tydligare.

Sommaren 2020 beslutade kommunstyrelsen att ingå medborgarlöfte för Uppsala resecentrum med lokalpolisområde Uppsala/Knivsta för åren 2020–2023. Uppsala kommun och lokalpolisområde Uppsala/Knivsta har haft medborgarlöften kring gemensamt brottsförebyggande- och trygghetskapande arbete sedan flera år tillbaka.

Enligt lagförslag i en nyligen publicerad utredning (SOU 2021:49) kommer kommunernas arbete mot brott att bli lagstadgat. Lagförslaget förväntas träda i kraft i januari 2023. I lagförslaget beskrivs hur kommunens olika verksamheter kan bidra till det brottsförebyggande arbetet. Enligt lagförslaget ska kommunen ges ett särskilt ansvar för den lokala samordningen av arbetet. Ansvaret innebär att kommunen ska verka för att överenskommelser om samverkan tas fram tillsammans med relevanta aktörer samt att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett råd bestående av de aktörer som är närmast berörda av arbetet. Av överenskommelserna ska framgå med vilka syften och inom vilka områden som samverkan ska ske. Medborgarlöften kommer således att få en central betydelse för kommunen när den nya lagen träder ikraft.

Medborgarlöftet Resecentrum kan bidra till följande delmål i Agenda 2030:

- **5.2** UTROTA VÅLD MOT OCH UTNYTTJANDE AV KVINNOR OCH FLICKOR

Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

- **11.3** INKLUDERANDE OCH HÅLLBAR URBANISERING

Till 2030 verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning av bosättningar i alla länder.

- **16.1** MINSKA VÅLDET I VÄRLDEN

Avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld överallt.

- **16.4** BEKÄMPA ORGANISERAD BROTTSLIGHET OCH OLAGLIGA FINANS- OCH VAPENFLÖDEN

Till 2030 avsevärt minska de olagliga finansiella flödena och vapenflödena, öka möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar samt bekämpa alla former av organiserad brottslighet.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Medborgarlöftet kommer att följas upp med en medborgardialog under 2023, brottsstatistik från lokalpolisområdet samt resultat av genomförda aktiviteter. Föreliggande uppföljning baseras främst på resultatet av genomförda aktiviteter samt brottsstatistiken från lokalpolisområdet.

Resultat av uppföljning

Arbetet med att resecentrum ska vara en trygg och säker mötesplats för alla i Uppsala löper på enligt plan. De åtgärder och aktiviteter som finns framtagna i åtgärdsplanen arbetas det kontinuerligt med och är i mångt och mycket en del av det polisiära och kommunala linjearbetet. Dock är det viktigt att ständigt anpassa och utveckla insatser och åtgärder utifrån nya uppkomna problembilder.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Det finns vissa delar i medborgarlöftet som berör den fysiska planeringen i form av situationell prevention. Exempel på sådana åtgärder är:

- Trasig belysning ska åtgärdas en vecka efter felanmälan.
- Fortsatt arbete med pågående offentliga konstnärliga gestaltungsuppdrag för Uppsala Central.
- Säkerställa en väl upplyst centralpassage.

Styrsignal

Medborgarlöftet Resecentrum ligger i fas med det nya lagförslaget som förespråkar överenskommelser med aktuella aktörer i arbetet med brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Medborgarlöftet reagerar även resurser i samverkan med externa parter som är en viktig aspekt. Mål och åtgärder är fortsatt aktuella.

Särskilda perspektiv

Barn-, jämställdhets- och näringslivsperspektiven är beaktade i beredningen.

Förslag till beslut

Förslag att besluta att medborgarlöftet ska finnas kvar. Utvärderingen av medborgarlöftet i slutet av 2023 får ligga till grund för om ett nytt medborgarlöfte på platsen ska tas och vilka åtgärder och aktiviteter som är aktuella.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:
Katarina Gustafsson

Datum:
2021-10-06

Aktualitetsbedömning av Miljö- och klimatprogram 2014–2023

Bakgrund

Uppsalas miljö- och klimatprogram är en del av kommunens långsiktiga arbete för en hållbar utveckling med koppling till de 17 globala utvecklingsmålen och Agenda 2030. I programmet anges de övergripande miljö- och klimatmålen för Uppsala som samhälle och för kommunen som organisation. Programmet innehåller 10 etappmål som visar vad samhället behöver åstadkomma för att göra en snabb miljö- och klimatomställning. Programmet beslutades första gången 2013 och reviderades senast 2018.

De övergripande målen i miljö- och klimatprogrammet är fossilfritt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050 genom att:

- Utsläppen av växthusgaser från energianvändning, transporter och arbetsmaskiner inom Uppsala kommungeografi ska senast år 2030 vara nära noll samt baseras på förnybara energikällor.
- De samlade utsläppen av växthusgaser ska senast år 2020 ha minskat med cirka 30 %, senast år 2040 vara nära noll, dvs ha minskat med ca 90 %, senast år 2050 ha minskat med motsvarande mer än 100 % och senast år 2070 ha minskat med motsvarande cirka 110 %.

Miljö- och klimatprogrammet är ett av flera styrdokument som direkt eller indirekt berör miljö- och klimatområdet, bland andra kan nämnas hållbarhetspolicy, energiprogram och avfallsplan. Sedan 2020 finns också ett kommunövergripande uppdrag i Mål- och budget att *”Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050”*.

I ett tillkommande uppdrag från Kommunfullmäktige uppdrogs till Kommunledningskontoret att tidigarelägga uppföljningen av miljö- och klimatprogrammet i sin helhet från 2020 till 2019 och i samband med det ge förslag så att programmet leder fram till klimatmålet 2030. Uppdraget har försenats och slutdatum har skjutits upp flera gånger.

Uppföljning av de långsiktiga miljö- och klimatmålen, i form av redovisning av utsläpp av växthusgaser, samt progress för respektive etappmål har gjorts varje år i samband med ordinarie rapportering, vid flertalet särskilda föredragningar för Kommunstyrelsen och dess arbetsutskott, samt i andra interna och externa sammanhang. Rapporteringen har dock inte presenterats i den samlade form som efterfrågas i det ovannämnda uppdraget vilket är en orsak till att det ännu inte har klarmarkerats.

Uppdraget har efterhand också kommit att diskuteras i termer som ”revidering av programmet” istället för det som *de facto* efterfrågas – en uppföljning av helheten och förslag till tydliggörande styrning för att uppnå målen. Denna fokusflyttning har bidragit till förseningen då en revidering av ett program av denna dignitet medför betydande tids- och resursåtgång som inte har kunnat uppbådas.

En viktig pusselbit är också väntan på resultat från projektet Klimatfärdplan där syftet har varit att belysa just sådana åtgärder som krävs för att nå målen om klimatneutralitet och -positivitet. Det projektet avslutas nu i september/oktober och även om resultaten inte är heltäckande finns en hel del slutsatser av betydelse för förståelse och vägval inom klimatområdet.

Sedan programmet senast reviderades 2018 har läget för klimatet ytterligare förvärrats vilket bland annat tydliggörs i sommarens IPCC-rapport. Om världens länder ska klara av att uppfylla Parisavtalet och klara 1,5-gradersmålet krävs kraftiga åtgärder som drastiskt minskar växthusgasutsläppen i en betydligt högre takt än hittills. För att klara detta krävs åtgärder på både global, nationell och lokal nivå.

Det nya uppdraget att ”Öka takten...” är en tydliggörande styrning i och med att det flyttar fokus från att enbart minska klimatutsläppen till att just öka takten för utsläppsminskningen.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Uppföljning av Miljö- och klimatprogrammet som helhet och för programmets tio etappmål görs årligen. Den senaste uppföljningen visar att det första övergripande målet uppfylls, att de samlade utsläppen av växthusgaser senast år 2020 ska ha minskat med ca 30% jämfört med 1990. Det går dock inte att fastslå om minskningen är bestående och om den är tillräcklig även för att nå de långsiktiga målen för 2030 och framåt.

Nämndernas och bolagsstyrelsernas rapportering visar att flertalet av dem arbetar med åtgärder riktade mot programmets etappmål. Omfattningen skiljer sig dock åt och det finns fortfarande framförallt nämnder som inte bedriver ett aktivt klimatarbete.

Resultat av uppföljning

Uppföljningen visar att utsläppen av växthusgaser går ner och att progressen för etappmålen går åt rätt håll. Det kan dock konstateras att takten på utsläppsminskningen inte är tillräcklig och att den behöver öka kraftigt för att dels nå målen om klimatneutralitet 2030 och -positivitet 2050, och framför allt för att få ner utsläppen i förhållande till den totala mängd utsläpp som kan tillåtas för att klara 1,5-gradersmålet. Den årliga minskningen av utsläpp har legat på 1–2 % sedan 1990, vilket är långt under de 10–14 % som krävs. Även om minskningen 2020 jämfört med 2019 var högre än så, går det inte att fastslå hur mycket som beror på ändrade beteendet under pandemin och hur stor del av detta som kommer bestå.

Olika nämnder och bolagsstyrelser gör idag olika mycket inom klimatområdet, beroende på förutsättningar utifrån verksamheternas karaktär. Samtliga bör, och kan, dock göra mer för att öka takten i utsläppsminskningarna.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Miljö- och klimatområdet är i mycket hög grad relaterat till den fysiska planeringen och det finns stora möjligheter att arbeta in delar av programmet i den kommande översiktsplanen. Revideringen av programmet sker i nära samarbetet med processen för översiktsplanering.

Styrsignal

Utifrån allvaret i klimatkrisen och konsekvenserna om klimatmålen inte uppfylls finns ett fortsatt stort behov av stark och precis styrning inom området. Förutom kommunintern styrning genom miljö- och klimatprogrammet och andra närliggande program, aktuella uppdrag i mål- och budget, samt Klimatkontrakt 2030, finns ett antal åtaganden jämfört mot externa parter såsom klimatlöften till Länsstyrelsen och klimatutmaningar inom Uppsala klimatprotokoll. Även om styrningen är tydlig och konsekvent avseende de långsiktiga målen – klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050 – är det mindre klart om de olika styrningsverktyg som finns i dagsläget pekar i samma riktning, eller hur effektiva de är för att uppnå målen. Även om delar av organisationen tar sitt ansvar i enlighet med den styrning som finns har den inte det fått genomslag som krävs för att målen ska uppnås.

Styrningen bör också tydligare riktas mot minskningstakten jämfört med, som idag, mållåren 2030/2050. För att uppnå 10–14 % årlig utsläppsminskning redan nu behövs fler aktiva åtgärder som i sin tur kräver mer riktad styrning och stöd avseende vad som behöver göras.

Utifrån ovanstående ses behovet av en revidering av programmet, med särskilt fokus på de etappmål för vilka måldatum har passerat. Samtidigt återstår behovet av en fördjupad aktualitetsprövning med syfte att lägga fram förslag på tydligare och mer precis styrning inom området, inklusive att synliggöra fokus på ökad utsläppstakt för att spegla ambitionerna i Mål- och Budget.

Särskilda perspektiv

Styrningen av miljö- och klimatområdet har bäring på både barn-, jämställdhets- och näringslivsperspektivet.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- Att ett reviderat miljö- och klimatprogram tas fram med särskilt fokus på de etappmål för vilka måldatum har passerat.
- Att i samband med revideringen genomföra en fördjupad aktualitetsprövning för att se över behovet av kompletterande styr signaler för att öka precisionen i nämndernas och bolagens åtgärder för att uppnå målen i programmet och uppdraget om att öka takten i klimatomställningen.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:
Camilla Söderquist

Datum:
2021-10-11

Aktualitetsbedömning av Naturvårdsprogram

Bakgrund

Globalt såväl som lokalt minskar den biologiska mångfalden i snabb takt. Enligt FN:s vetenskapliga expertpanel för biologisk mångfald, IPBES riskerar en miljon arter att utrotas inom några decennier. Att hejda förlusten av arter och naturmiljöer är en av vår tids viktigaste utmaningar. Ett allt intensivare jord- och skogsbruk och förändrad markanvändning är de två största hoten. Kommunen har begränsad rådighet i jord- och skogsbrukslandskapet, men kan genom planläggning, upphandling och naturskydd styra mot en mer hållbar samhällsutveckling.

Naturvårdsprogrammet beslutades 2006 och utgår från Sveriges miljö kvalitetsmål. Sedan dess har trenden dessvärre fortsatt i fel riktning, såväl lokalt som globalt. Flera viktiga förutsättningar har dock tillkommit sedan dess.

2015 antog FN:s generalförsamling *De globala målen för hållbar utveckling*, 2017 antog Uppsala kommun *Policy för hållbar utveckling* samt prioriteringar och i Översiktsplan 2016 fastslogs att Uppsala ska vara en *Föregångare i ansvarsfull samhällsutveckling* som en av fyra prioriteringar.

Styrning gentemot Agenda 2030 och det globala målet nummer 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* kräver ett samlat arbete och riktade lokala åtgärder vilket samlas i kommande översiktsplanearbete och Mål och budget.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Programmets mål baseras på de nationella miljömålen. Målformuleringarna är mycket breda och bedömningen görs bäst genom att utgå ifrån den regionala uppföljning av miljömål som utförs av länsstyrelsen (*Regional årlig uppföljning av miljömålen för Uppsala län 2020*). Naturvårdsprogrammet innehåller i sin nuvarande form inga åtgärder och saknar avgränsning gentemot andra styrdokument såväl som ansvarsfördelning för genomförande.

Resultat av uppföljning

Inget samlat arbete har genomförts i Uppsala för att nå de svenska miljömålen, eller aktivt arbete med målen i Naturvårdsprogrammet. På regional nivå är bedömningen att endast ett av 15 miljömål nås. Det är därför inte möjligt eller meningsfullt att följa

upp de lokala målen i programmet på kommunal nivå utöver den regionala miljömålsuppföljningen som Länsstyrelsen ansvarar för.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Ansvar för ekologisk hållbarhet på lång sikt ligger hos strategisk planering och omhändertas genom planeringsunderlag som inarbetas i gällande översiktsplan. Värdekärnor för bevarande och utveckling av ekosystemtjänster och biologisk mångfald pekas ut i kommande översiktsplan.

Styrsignal

Behovet av kvalitetssäkrad och aktuell information för styrning är mer aktuell idag och möjlig att genomföra med förfinade digitala verktyg. Ett arbete med att uppdatera och utveckla naturvårdsprogrammet pågår efter Mål- och budget uppdrag 3.7 2018: *Modernisera naturvårdsarbetet genom att ta fram digitaliserade och lättanvända verktyg för att bevara, stärka och utveckla naturvärden och grön infrastruktur.* Inom ramen för uppdraget har nya digitaliserade planeringsunderlag för ekosystemtjänster och en särskild databas för naturvärden tagits fram. Utifrån dessa underlag utformas nu ett verktyg för ekologisk kompensation.

Ett digitalt program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster inrymmande redan genomförda underlag fullföljs som styrdokument för en tydlig och långsiktig prioritering. Programmet ska vara digitalt och med ett eller flera mål, riktlinjer och handlingsplaner kopplade till sig för en tydlig styrning och gemensam riktning inom förvaltningen.

Delar av det befintliga naturvårdsprogrammet avser prioriterade miljöer och naturtyper vilket vidareutvecklas inom ramen för uppdrag 3.9 Mål- och budget 2022: *Motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter genom sammanhängande livsmiljöer för växter och djur.*

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- a) att programmet i sin nuvarande form avvecklas och ersätts av fullföljandet av ett nytt digitalt styrdokument för biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:
Cecilia Linder

Datum:
2021-09-30

Aktualitetsbedömning av Näringslivsprogram samt Handlingsplan näringslivsprogram 2021–2023

Bakgrund

Näringslivsprogrammet beslutades av kommunfullmäktige 31 januari 2017 (KSN-2016-0457) Näringslivsprogrammet är framtaget i samverkan med näringslivet och externa parter. I programmet prioriteras sju mål för att skapa bättre förutsättningar för näringslivet i Uppsala kommun. Underrubriken är ”Tillsammans mot 70 000 nya jobb” med måldatum 2050 vilket innebär ett mål om 2000 jobb per år. I programmet poängteras vikten av intern och extern samverkan.

Handlingsplan näringslivsprogram beslutades i december 2020 och ska genomföras 2021–2023. Den prioriterar 16 åtgärder som helt eller delvis omfattar samtliga nämnder och styrelser och som är inarbetade i verksamhets- och affärsplaner. Näringslivsprogram och Handlingsplan näringslivsprogram 2021–2023 är en viktig del i kommunens arbete för ekonomisk hållbarhet enligt Agenda 2030 med särskild koppling till mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen baseras på åtgärder som rapporterats in i verksamhets- och affärsplaner samt statistik över arbetsmarknads- och näringslivsutvecklingen.

Resultat av uppföljning

- Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Arbetet för att skapa goda förutsättningar för fler jobb och fler företag och därmed ekonomisk hållbarhet är långsiktigt och pågår enligt plan. Under perioden 2008–2018 har målet om 2000 jobb per år nåtts. Pandemin har påverkat flera branscher under 2020–2021 både positivt och negativt men siffror för detta finns ännu inte tillgängligt.

De åtgärder som finns i handlingsplanen är påbörjade och näringslivsfrågor har fått stort fokus i stora delar av kommunkoncernen, mycket i relation till aktiviteter kring omstart, utveckling och lösningar relaterade till pandemin. De indikatorer som följs upp enligt handlingsplanen och som behandlar företagservice (NKI) samt några av

enkätsvaren i Svenskt näringsliv visar en positiv trend liksom ökande antal kontakter för de företagsfrämjande organisationerna.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Näringslivsprogrammet och handlingsplanen 2021–2023 relaterar till fysisk planering. Mål 2; Uppsala kommun ska verka för att öka utbudet av mark och lokaler i kommunen med åtgärderna 2.1 Skapa mer byggbar mark för olika typer av verksamheter i olika lägen i kommunen med tidig dialog internt och med näringslivet samt 2.2 Arbeta med att öka tillgången till nödvändig teknisk infrastruktur för exempelvis energi, vatten och bredband. Mål 5 är viktigt att relatera till den fysiska planeringen; Uppsala ska ha ett starkt platsvarumärke och vara en attraktiv kommun att bo, besöka och verka i med åtgärd 5.2 Tillsammans med näringsliv och offentliga organisationer utveckla Uppsala som hållbar och internationellt konkurrenskraftig destination, då dessa mål kräver fysisk tillgång till och utveckling av mark, lokaler och infrastruktur för att uppnås.

Det är viktigt att näringslivsprogrammet och handlingsplanen fortsatt har mål kring fysisk planering och utveckling. Program och plan utgår i stor utsträckning från näringslivets synpunkter på vad kommunen bör prioritera och är en del av en helhet.

Styrsignal

Vissa delar i näringslivsprogram och handlingsplan som berör områden kring service, bemötande, utveckling och kommunikation har styrning även från mål och budget och andra styrdokument. Det är dock av vikt att behålla dessa mål och åtgärder då näringslivsprogram och handlingsplan i hög grad utgår från näringslivets synpunkter på vad kommunen bör prioritera för näringslivsutveckling och är en del av en helhet.

Särskilda perspektiv

Barnperspektivet är inte aktuellt. Jämställdhetsperspektivet och näringslivsperspektivet är beaktat.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- Att inga förändringar föreslås kring näringslivsprogram och handlingsplan 2021–2023

Ansvarig nämnd
Programrapport

Datum:
2021-08-30

Handläggare:
Ewa Wennmark

Aktualitetsbedömning av program för elitidrott

Bakgrund

Uppsala kommuns program för arbete med elitidrott har fyra målområden. Livslångt idrottande, moderna elitföreningar, inkluderande elitidrott och jämställdhet för en framgångsrik idrott. Programmets målområden ansluter till och stöttar det pågående förändringsarbetet inom hela idrottsrörelsens, Strategi 2025.

Program för elitidrott gäller till och med 2030, programmet har en handlingsplan som gäller till och med 2025.

Programmet har bäring mot följande mål för Agenda 2030:

Mål 4: *Goda utbildningar för alla.*

Delmål: Samverkan med universiteten, regionen, näringslivet och idrottsrörelsen för att skapa bättre förutsättningar för att kombinera elitidrott och universitetsstudier.

Delmål: Samverkan med näringslivet och idrottsrörelsen för att skapa bättre förutsättningar för att kombinera elitidrott och arbete.

Mål 5: *Uppnå jämställdhet och alla kvinnor och flickors egenmakt.*

Delmål: Arbeta för en jämställd resursfördelning för elitidrott.

Delmål: Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

Mål 10: *Minska ojämlikheten inom och mellan länder.*

Delmål: Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Delmål: Anläggningar och arenor för elitidrott ska byggas trygga och välkomnande för alla brukare och besökare.

Delmål: Ge paraidrottare förutsättning att utöva sin idrott på elitnivå.

Mål 11: *Hållbara städer och samhällen.*

Delmål: Skapa tillgängliga, inkluderande och klimatsmarta tränings- och elitarenor.

Delmål: Samverka med föreningar, eventarrangörer och arenaägare för en ökad nyttjandegrad

Mål 12: Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Delmål: Se till att återanvända uttjänat konstgräs på spontanidrottsplatser samt 5–7 spelplaner.

Måluppfyllelse**Uppföljningsunderlag**

Rapporterade åtgärder i nämndernas verksamhetsplaner och bolagens affärsplaner samt en sammanfattande bedömning av utvecklingen inom området.

Resultat av uppföljning

Program för elitidrott har taggats 6 gånger i verksamhetsuppföljning per augusti och utav kommunstyrelsen. Framsteg har gjorts och utveckling inom programområdet sker i rätt riktning.

Följande exempel på den positiva utvecklingen som nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan är;

- Infört jämställdhetsbidrag för att jämna ut klyftorna mellan elitidrottande kvinnor och män.
- Infört av elitidrottsstipendium för parasportare.
- Projektet Elitidrott Uppsala arbetar för att få med både region och näringsliv i nätverket för att framöver kunna skapa en samverkan innehållande fler aktörer som kan bidra till att flytta fram positionerna gällande elitidrott i staden.
- Universitet finns med i Elitidrott Uppsala idag och är involverade i frågor som berör deras verksamhet kopplat till elitidrott.
- En arbetsgrupp har skapats kopplat till dubbla karriärer, både mellan elitidrott och studier samt elitidrott och arbete.

Programmet eller handlingsplanens styrning**Fysisk planering (översiktsplan)**

Program för elitidrott relaterar till fysisk planering för att säkerställa behovet av mark, ytor och platser för elitidrott.

Styrsignal

Frågor kring elitidrott är en angelägenhet för flera av Uppsala kommuns nämnder och bolagsstyrelser. Trots att idrotten inte är ett lagstadgat område har den ett stort medialt tryck och tillför stort värde för Uppsalas varumärke vilket också tillför fler besökare och därmed ökar näringslivets tillgångar. Uppsala kommun har gemensamt ett ansvar att utveckla möjligheter för unga elitidrottare att förena studier och kommande arbete med sin idrottskarriär.

Stora ekonomiska resurser har genom idrottens kapitalisering tillförts idrotten. Framförallt till den internationella och medialt uppmärksammade toppidrotten. Det kommersiella värde som idrotten genererar fördelas på marknadens villkor och en

mycket liten del går till kvinnors idrottande. För att komma till rätta med denna skevhet behövs ett brett och långsiktigt förändringsarbete ske på alla nivåer i samhället.

Behovet av ett styrande program kvarstår.

Särskilda perspektiv

Programmet påtalar vikten att en kommun behöver omhänderta elitidrottsperspektivet brett.

- Barnperspektivet beaktas utifrån att möjliggöra för gymnasieelever att tillgodose sig utbildning likväl som idrott.
- Jämställdhetsperspektivet beaktas genom att belysa vikten av ett långsiktigt jämställdhetsarbete där klyftorna mellan män och kvinnors möjlighet till elitidrottande suddas ut.
- Näringslivsperspektivet beaktas genom elitidrottens ekonomiska bäring genom publikintäkter, hotellnätter och besöksnäring.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- **Att** revidera handlingsplan för elitidrott genom att flytta samordningsansvaret från kommunstyrelsen till idrotts- och fritidsnämnden under utvecklingsområde tre: *Beskriv kommunens behov av platser och ytor för elitidrott och säkra elitidrottens framtida behov.*

Omsorgsnämnden
Programrapport

Datum:
2021-10-05

Handläggare:
Elin Yilmaz,
Kristina Bromark

Aktualitetsbedömning av program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar

Bakgrund

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning antogs i kommunfullmäktige 12 december 2016. Programmet utformades i omsorgsnämnden på uppdrag av kommunstyrelsen (KS). Utformningen av programmet skedde i ett nära samarbete med omsorgsnämndens politiker och företrädare från HSO¹ i Uppsala kommun samt tjänsteperson från omsorgsförvaltningen. Programmets mål tar sina utgångspunkter från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och har också kopplingar till de övriga konventionerna för mänskliga rättigheter. Programmet kan även relateras till delmål 10.2 i Agenda 2030² samt principen att ingen ska lämnas utanför som finns i Agenda 2030. Ett arbete i Uppsala kommun behöver ske, för att se vilka fler kopplingar som finns mellan programmet och Agenda 2030, mer om det vidare i texten.

Programmet gäller för alla kommunens nämnder och bolag och har en handlingsplan. I handlingsplanen framgår vilka nämnder och bolag som har åtgärdsansvar i övergripande mål samt delmål i programmet. Under 2021 har en förstudie om hur programmet kan implementeras i kommunen tagits fram. Syftet med förstudien var att undersöka hur kommunen kan implementera programmet bättre och öka kompetensen om funktionsrättsperspektivet. Det finns ett arbete i kommunen med Agenda 2030 och en princip som heter att ingen får lämnas utanför³. Handlingsplanen och programmet togs fram före Agenda 2030-arbetet. Kommunen behöver tydliggöra hur handlingsplanen, programmet och Agenda 2030 hör ihop.

Omvärldsspaning

Under 2021 har horisontella perspektiv och sakområden diskuterats. Bland annat har Länsstyrelsen anordnat ett webinarium⁴ på temat och Sveriges kommuner och

¹ HSO, Handikappföreningarnas samarbetsorga, numer Funktionsrätt.

² Agenda 2030 delmål 10.2. Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet

³ [Uppsala och Agenda 2030 - Voluntary Local Review 2021](#) .

⁴ [Perspektivtränsel eller perspektivumgänge? | Länsstyrelsen Uppsala \(lansstyrelsen.se\)](#)

landsting tagit fram stöd för samordning av horisontella perspektiv⁵. Frågan är aktuell för program för full delaktighet för funktionsnedsättning som rymmer flera perspektiv av mänskliga rättigheter och som i sin tur kopplar till andra mänskliga rättigheter (MR)-perspektiv och social hållbarhet, demokrati och inflytande. Enligt statistik från Myndigheten för delaktighet (MFD) kan ett sätt att följa utvecklingen mot det funktionshinderspolitiska målet vara att jämföra delaktighet och levnadsvillkor mellan personer med funktionsnedsättning och övrig befolkning. Det finns några stora svenska urvalsundersökningar som innehåller frågor om funktionsnedsättning, där antalet personer med funktionsnedsättning varierar från ca 10% till över 30% i befolkningen.⁶ Det går också att följa kommuners arbete med delaktighet genom MFD:s kommunundersökning.⁷

Uppföljningsunderlag

Programuppföljningen är gjord genom genomgång och analys av de underlag nämnderna och bolagen rapporterat in kopplat till programmet i uppföljningssystemet. Bolagen har inte möjlighet rapportera in på samma sätt. Frågor har skickats ut till nämnderna och bolagen att besvara. Under 2021 har en förstudie om hur programmet kan implementeras i kommunen tagits fram. Även förstudien ingår i uppföljningsunderlaget. Som underlag för bedömning av koppling till översiktsplan ligger programmet och handlingsplanen.

Måluppfyllelse

Underlaget visar att det pågår arbete inom samtliga målområden. Kommunstyrelsen och åtta av kommunens 14 nämnder har kopplat till programmet i sin uppföljning. Det är en nämnd mer, än föregående år. Det är ändå inte uteslutet att nämnder, som inte kopplat till programmet i underlagen, ändå arbetar med programmet.

Uppföljda åtgärder

Det finns 19 åtgärder på nämndnivå som är påbörjade eller färdiga. Föregående år var det 42 åtgärder. I jämförelse med uppföljningen 2020 och 2019 är det färre åtgärder relaterade till programmet. En förklaring kan vara att det under båda årens uppföljningsperioder har pågått ett inledningsvis akut och därefter fortsatt ett mycket omfattande arbete med Covid 19. En möjlig analys är att tillitsbaserad styrning fått genomslag i styrningen av kommunen, och att antalet uppdrag till nämnderna minskat, vilket ger färre åtgärder som svarar mot uppdragen. Det pågår arbete inom 30 av de totalt 53 målen i programmet i 2021 års uppföljning, vilket är en minskning från föregående år.

Arbete pågår, men beskrivs inte i uppföljningar

Att nämnderna inte relaterar arbetet till programmet kan bland annat bero på att det inte är möjligt att registrera mer än två program per verksamhetsmål. Det innebär att andra program kan ha prioriterats när nämnder dokumenterat sitt arbete. En annan möjlig förklaring kan vara att nämnderna inte tillräckligt väl känner till programmet och dess innehåll. Under 2021 har en förstudie tagits fram, för att hur en ökad

⁵ [Stöd för samordning | SKR](#)

⁶ [Statistik - MFD](#)

⁷ [Uppföljning - MFD](#)

implementering av programmet kan ske. En ökad implementering skulle kunna leda till att fler nämnder och bolag känner till programmet och dess innehåll.

Resultat av uppföljning

Frågor till nämnder och bolag

I denna uppföljning har ett antal frågor skickats ut till nämnder och bolagsstyrelser.

Den första frågan handlar om vilka områden (kopplat till programmet för full delaktighet) som kommer att arbetas med främst. Det är varierande hur nämnder och bolag svarar. Flera nämnder och KS beskriver främst aktivitet inom målområde ett – *Demokrati och inflytande*, och två – *Bemötande och kompetens*. Inom övriga målområden beskrivs att aktivitet planeras, förutom för målområde 7 – *Bostad* och 8 – *Vardags- och familjeliv*.

Flera nämnder beskriver att de samverkar med andra nämnder och föreningar. Kommunstyrelsen och åtta nämnder uppger att de genomfört kompetensutvecklingsinsatser om funktionsnedsättningar. Insatserna berör hälsofrämjande och förebyggande arbete, AKK (alternativ och kompletterande kommunikation⁸), jämlikt och anpassat bemötande och specifikt kunskapshöjande insatser om neuropsykiatriska funktionshinder (NPF). På frågan om ytterligare kunskapsbehov uppger elva nämnder att ytterligare kunskapsbehov finns. Det efterfrågas satsningar på NPF, psykisk ohälsa, tillgänglig information/kommunikation, hur individanpassningar av insatser och lösningar kan stärkas, samt ökad kompetens för att mäta effekter. En bolagsstyrelse avser bjuda in brukarombud och programansvarig strateg för en workshop om programmet kopplat till den egna verksamheten. I brukarombudets rapport för 2020, framkommer liknande önskemål från bolagen.⁹

Sammanfattningsvis utifrån frågor och svar görs bedömningen att nämnder och bolag arbetar med programmet, men att former och vägar för att bedriva ett systematiskt arbete som också kopplar till andra horisontella sakområden (barnrätt, jämställdhet mellan kvinnor och män, social hållbarhet) fortfarande är under ”upptrampning” och att mer stöd efterfrågas, särskilt mer kunskap och stöd i planering och uppföljning. Bolagens förutsättningar för uppföljningsperioden har också varit omorganisering och arbete utifrån Covid-19 pandemin, kan ha påverkat bolagens möjlighet att arbeta i enlighet med programstyrningen.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Inför årets aktualitetsbedömning har programansvariga fått ett ansvar att gå igenom programmen för att se vad som kan inordnas i översiktsplanesystemet. Här följer enligt uppdraget en kort redogörelse för om programmet/handlingsplanens innehåll relaterar till fysisk planering och i helhet eller delar skulle kunna arbetas in i kommande översiktsplan.

⁸ [Om alternativ och kompletterande kommunikation \(AKK\) - infoteket \(regionuppsala.se\)](#) 30 september 2021.

⁹ Brukarombudets årsrapport 2020 OSN-2021-00112 s.13–14

Alla målområden, flera övergripande mål och några delmål i programmet kopplar till översiktsplanen, utformning, utveckling och användning samt andra förhållningssätt till fysisk miljö, men de kan inte lyftas enbart in i översiktsplanen utan är relevanta även i programmet och annan styrning. Dessa behöver utöver arbete inom ramarna för programmet och handlingsplanen vävas in i översiktsplanen, för att på så sätt tillvara de mänskliga rättigheter som regleras i FN:s konventioner för barn, kvinnor och män med funktionsnedsättning. Program för full delaktighet och handlingsplanen behöver även fortsatt ha mål om fysisk planering och utveckling. Program och plan utgår från civilsamhällets synpunkter på vad kommunen ska arbeta med för att uppnå full delaktighet och behöver fortsatt arbetas med sammanhållet såväl som i andra styrande dokument.

Styrsignal

Utifrån beskrivna underlag finns behov av styrning inom området kvar. Mål och åtgärder är fortsatt aktuella. Målen har också styrning i andra styrdokument, som mål och budget (till vilket programmet är ett underlag) och översiktsplanen och handlingsplan för mänskliga rättigheter. Målen är ändå viktiga att behålla i programmet då de är en del av kommunens och civilsamhällets gemensamma bedömning av vad som är prioriterat för att uppnå full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Annan styrning exempelvis lagstiftning, grunduppdrag, bolagsordning, inriktningsmål eller uppdrag i Mål och budget bedöms inte kunna ersätta programmet.

Program med handlingsplan bedöms därmed som rätt form av styrsignal utifrån kommunens styrmodell. En revidering av handlingsplanen är nödvändig för att nå måluppfyllelse och för att kunna ta fram indikatorer utifrån programmets målområden och reda ut kopplingar till Agenda 2030. Stöd behöver tas fram till nämnder och bolagsstyrelser, i hur de praktiskt kan arbeta med åtgärder i handlingsplanen. Arbetet kan med fördel bedrivas i samverkan med civilsamhället, och andra viktiga partners utifrån målområdet.

Särskilda perspektiv

Styrningen i programmet och handlingsplanen beaktar jämställdhetsperspektiv, barnrättsperspektiv och näringslivsperspektiv. I program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, beskrivs i den inledande texten att kvinnor, barn och äldre är en särskilt utsatt grupp bland personer med funktionsnedsättning, vilket konstateras och erkänns i FN-konventionen. Därför ska perspektiven kring barn, äldre och jämställdhet särskilt präglade och genomsyra alla delar av Uppsala kommuns funktionshinderpolitiska arbete. Sverige ställde sig bakom den av FN antagna konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning år 2008. På en lokal nivå innebär det att Uppsala kommuns verksamheter ska vara tillgängliga för alla människor. Idag finns det strukturella hinder som utestänger människor med funktionsnedsättningar från att delta i samhället på lika villkor som andra.¹⁰ För att kunna arbeta med dessa frågor behövs systematik och kopplingar till de andra horisontella sakområden som berörs av programmet.

¹⁰ Program för full delaktighet (KSN-2016-2166) s. 2-3

Förslag till beslut

Förslag till beslut

En revidering av handlingsplanen är nödvändig för att nå måluppfyllelse och för att kunna ta fram indikatorer utifrån programmets målområden och reda ut kopplingar till Agenda 2030. Indikatorer behövs för att kunna bedöma måluppfyllelse. Ökat stöd behöver ges till nämnder och bolagsstyrelser i att systematiskt arbeta med den egna planeringen, genomförandet och uppföljningen kopplad till programmet. Behov finns av ökad samordning och stöd till systematiskt samarbete mellan horisontella sakområden så att de kan stärka varandra.

- **Att** revidera handlingsplanen och göra den mer anpassad för förvaltningarna och bolagens eget arbete med programmet, genom att se över ansvar och åtgärder.
- **Att** se över systematiskt arbete med horisontella sakområden i kommunen, där sakområden som mänskliga rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska ingå i det systematiska arbetet.

När programmets innehåll i sin helhet revideras ska det beaktas att Funktionsrätt i Uppsala kommun ska bjudas in att delta i enlighet med programmets intention. Om programmets innehåll ska följas upp eller inte, är en fråga som behöver finnas levande inom de brukarråd som kommunen stödjer.

Kommunstyrelsen
Rapport

Datum:
2021-10-06

Handläggare:
Stefan Unnevall

Aktualitetsbedömning av program för krisberedskap 2020 - 2023

Bakgrund

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har undertecknat en överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022 (SKL 18/03101). Överenskommelsen reglerar ersättning, uppgifter och därtill kopplat stöd för kommunernas arbete med krisberedskap under samma period. Överenskommelsen utgår från Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH) samt Kommunallag (2017:725).

I enlighet med Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap har kommunen upprättat Program för krisberedskap 2020–2023. Programmet anger kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden.

Programmet innehåller följande delar:

- Övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden.
- Övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
- Vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

Programmet ska beslutas av kommunfullmäktige senast den 31 december under den nya mandatperiodens första år.

Måluppfyllelse

Mål för programmet

- Kommunens kapacitet att undsätta den drabbade och lindra skador till följd av olyckor ska vara god och likvärdig i hela kommunen.

- Krisberedskapen ska vara god för att kunna hantera olika sorters samhällsstörningar och en sammanhängande planering av det civila försvaret ska utvecklas.
- Kommunens förebyggande arbete ska minimera risken för skada på människors liv och hälsa, miljö och egendom.
- Genom ett välutvecklat arbete med krisberedskap ska även kommunens förmåga att bidra till totalförsvaret höjas.

Uppföljningsunderlag

- Bedömningen baseras på den rapportering som lämnas in i den ordinarie uppföljningsprocessen för nämnder. Inför denna programuppföljning har särskilda frågeställningar skickats ut.
- Vidare har en analys av nämndernas verksamhetsplaner samt bolagens affärsplaner gjorts.
- Kunskaper hos beredskapssamordnare i deras ordinarie samverkan med förvaltningar och bolag.

Resultat av uppföljningen

Utveckla och stärka lednings- och samordningsförmågan hos förtroendevalda och medarbetare genom övningsverksamhet

Kommunstyrelsens arbetsutskott utgör kommunens krisledningsnämnd enligt reglemente. Krisledningsnämnden har självmant begärt att de ska övas årligen med aktuella scenarios utifrån den risk- och sårbarhetsanalys som tagits fram av kommunen. Under året har inte krisledningsnämnden övat enligt plan men har varit operativt aktiverad under en lång tid och kan därmed anses ha uppfyllt kravet.

Utbildning och övning är generellt inget som det aktivt planeras för självständigt inom förvaltningar och bolag. De flesta deltar endast i de utbildningar och övningar som Kommunledningskontoret erbjuder inom den övergripande beredskapsplaneringen, men det finns ingen egen planering för hur den egna verksamheten ska utveckla sin krisberedskap. Hanteringen av Corona-pandemin har inneburit att det inte varit så stort fokus på att utveckla sin egen förmåga inom krisberedskap genom utbildning och övning.

Trots den pågående pandemin har ändå utbildnings- och övningsinsatser vid förvaltningar och bolag kunnat genomföras enligt den övergripande utbildnings- och övningsplanen. Mycket av den operativa hantering som kommunens verksamheter bedrivit har ökat kommunens samlade förmåga att hantera allvarliga störningar och kriser.

Kommunen tar för varje mandatperiod fram en kommunövergripande utbildnings- och övningsplan som idag omfattar aktiviteter för att upprätthålla förmåga till övergripande ledning vid extra ordinära händelser. Den omfattar även de nationella och regionala utbildningar och övningar som kommunen deltar i.

För att stärka kommunens samlade förmåga att hantera kriser finns det ett behov av att varje nämnd och bolagsstyrelse tar fram en flerårig utbildnings- och övningsplan för de egna verksamheterna. Dessa planer kan därefter sammanställas av kommunledningskontoret och komplettera kommunens övergripande utbildnings- och övningsplan.

Utveckla och stärka kontinuitetsplaneringen i kommunens samhällsviktiga verksamheter

Kommunstyrelsen erbjuder alla samhällsviktiga verksamheter en utbildning och workshop inom kontinuitetshantering. En vägledning och mallar har tagits fram för att verksamheterna ska kunna påbörja den egna kontinuitetshanteringen. Även om verksamheter inte omfattar samhällsviktig verksamhet är det ändå bra att identifiera de sårbarheter som finns och ta fram en ”plan B”.

De flesta nämnder har rapporterat att de har påbörjat kontinuitetsplanering eller har gjort det sedan tidigare. Bolagsstyrelser har i sina verksamhetsplaner angett att de planerar för avvikelser och hur dessa ska hanteras; det vill säga att det finns en ”plan B” för många olika händelser.

Utveckla och stärka kommunens beredskap kring extremväder

Effekterna av klimatförändringar är något som berör alla verksamheter inom sina respektive ansvar. Att minska konsekvenserna av exempelvis extremväder bör samtliga förvaltningar och bolag ha med i sin planering och sitt genomförande av åtgärder. Mycket är gjort under de senaste två åren med grundläggande kunskapsupbyggnad avseende risker inom kommunens geografiska område. Det finns karteringar för ras och skred, en ny kartering av Fyrisån kommer under året att slutföras tillsammans med myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Kommunstyrelsen och Uppsala vatten och avfall AB har tagit fram en skyfallskartering samt en konsekvensanalys. En skyfallsplan och en åtgärdsplan är planerade för framtagning under 2022 och som är ett viktigt underlag för att utreda behovet av åtgärder som kan förebygga eller mildra skadeverkningar i identifierade riskområden. Dessa åtgärder behöver tas om hand av verksamheterna att genomföra.

För att möta kommande klimatrelaterade utmaningar har Gatu- och samhällsmiljönämnden arbetat med kravställning på att lokalt omhänderta dagvatten vid nybyggnation men också med utveckling i befintlig struktur med fördröjning och rening.

I enlighet med krav i plan- och bygglagen ska det i översiktsplanen framgå hur kommunen ser på risken för skador på den byggda miljön orsakade av klimatförändringar. Det förslag på direktiv för revidering av översiktsplanen som tagits fram för beslut omfattar att en riskanalys genomförs med fokus på klimatförändringar och dess påverkan på den fysiska planeringen.

I kommunens arbete med framtagande av nästa mandatperiods risk- och sårbarhetsanalys tas klimateffekter som extremväder upp som ett särskilt fokusområde.

Samordning av kommunikation

Sedan tidigare finns riktlinjer för hur kommunen ska samordna sin kommunikation vid kriser. Utifrån kommunens samlade hantering under Corona-pandemin har många lärdomar tagits tillvara och kommunstyrelsen arbetar nu med att utveckla och ta fram en vägledning för kriskommunikation vid allvarliga störningar och kriser.

Kommunen har som aktör under Corona-pandemin varit drivande i den regionala kommunikationssamordning som funnits. Detta har ökat kommunens egen förmåga till kriskommunikation och samordning av denna i enlighet med kommunens lagstadgade geografiska områdesansvar vid extraordinära händelser.

Beredskap kring extremväder

Kommunen har inom sitt grunduppdrag en ständig beredskap för att kunna agera på uppkomna händelser dygnet runt, året runt, i form av skador på tekniska anläggningar, olyckor eller väderpåverkande utmaningar som snöfall, bränder, stormar, skyfall eller höga vattenflöden.

En beredskap finns inom kommunen för att snabbt kunna leda och utföra initiala åtgärder som vid behov kan utvidgas och förlängas genom upphandlade resurser, både manuella och maskinella men också i form av expertkunskap inom området.

Verksamheter som har vård- och omsorgsansvar har uppdaterat sin planering för höga temperaturer. Samhällsviktiga verksamheter har planering för värmebölja.

Styrel

Arbetet med Styrel har återupptagits under hösten med anledning av att det förskjutits, av Energimyndigheten, i tid på grund av Corona-pandemin. Arbetet beräknas genomföras enligt nu gällande plan och levereras till länsstyrelsen i tid.

Aktörsanalys

Arbete med att identifiera annan samhällsviktig verksamhet än inom kommunen pågår kontinuerligt; inte minst genom arbetet med Styrel och arbetet med kontinuitetsplanering.

Corona-pandemin har gett kommunen en ökad förståelse för behovet av samverkan med aktörer även utanför den normala regionala krissamverkan som finns. Det gäller främst gentemot näringslivet och civilsamhället.

Samarbete med frivilliga

Arbetet med att starta upp Frivilliga resursgrupper (FRG) är i sitt slutskede och avtal ska tecknas med individer som ska ingå i FRG. Civilförsvarsförbundet ansvarar för att grundutbilda FRG. Till en början handlar det om ett mindre antal individer som kan göra begränsade insatser för kommunen. Efterhand som behovet av stöd från FRG inom kommunen tydliggörs kan fler inom FRG utbildas mot olika förmågor och roller, om intresset finns hos frivilliga.

Kommunledningskontoret utreder också möjligheten till ett vidare samarbete med civilsamhället i stort och hur det kan förbättra motståndskraften i kommunen.

Ledningsplats

Det nya kommunhuset kommer att inrymma kommunens ledningsplats för kommunens inriktnings- och samordningsfunktion (ISF). Kommunhuset kommer även att behöva inrymma ledningsplatser för förvaltningar i befintliga mötesrumslokaler.

Kontinuitetsplanering

Se ovan rubrik - Utveckla och stärka kontinuitetsplaneringen i kommunens samhällsviktiga verksamheter

Förmågehöjande aktiviteter

Kommunens fleråriga satsning på att utbilda och öva förvaltningarnas och bolagens krisledningsorganisationer utifrån deras ledningsplaner har nu slutförts med ett gott resultat. Detta har inte minst visat sig under Corona-pandemin.

För att hålla i denna kunskap och bygga förmåga över tid finns ett behov av att varje nämnd och bolagsstyrelse tar fram en flerårig utbildnings- och övningsplan för de egna verksamheterna. Dessa planer kan därefter sammanställas av kommunledningskontoret och utgör då, tillsammans med de externa utbildningar och övningar som kommunen deltar i, kommunens gemensamma utbildnings- och övningsplan.

Hösten 2020 startade kommunledningskontoret ett nätverk för beredskapsfrågor där representanter från kommunens samhällsviktiga verksamheter ingår. Detta nätverk börjar nu ta form och är mer aktivt än tidigare och kommer nu att utökas med att alla förvaltningar och bolag kan delta.

Nätverket verkar för att bättre ta om hand planeringsuppgifter inom hela kommunkoncernen; detta genom att erfarenhetsutbyte, samverkan och utvecklingsfrågor tas om hand inom nätverket.

Lära av erfarenheter

Lärdomar från hanteringen av pandemin är något som alla verksamheter arbetar med. Det finns många förändringar och förbättringar som redan tillämpats inom verksamheterna, och det som lyfts fram som viktigt att även vidare arbeta med dessa för att utveckla krisberedskapen inom sina verksamheter.

Samverkan inom kommunen, och med andra aktörer, har skapat en bättre förståelse för hur vi arbetar tillsammans och vilket ansvar andra har. Att involvera och ta hjälp av civilsamhället är viktigt under en kris och har en positiv inverkan på kommunens möjligheter att hantera kriser. Det har utvecklats nya strukturer, rutiner och praktiska tillämpningar som bättre stödjer den egna verksamheten och som enskilt och samlat bidrar till en ökad förmåga inom krisberedskapen.

Mest tydligt är att den digitala utvecklingen, och hur vi tillämpar informationsteknologi i vårt dagliga arbete och i kris, har tagit ett stort kliv. Den snabba utveckling inom digitala arbetssätt som skedde möjliggjorde att kommunens förmåga att leda vid kriser även på distans fungerade och har utvecklats. Arbete pågår med att säkerställa redundans och robusthet i IT-system för att stärka kommunens möjlighet att hantera kriser.

Ett annat område där lärdomar tas om hand är att utveckla kommunens förmåga att tillsammans med andra aktörer samordna kommunikationsarbetet och informationen till allmänheten och civilsamhället. Inom stadsbyggnad har behov av bättre dokumentation uppmärksammats.

Flertalet utvärderingar har tagits fram som föreslår förbättringsåtgärder. Dessa åtgärder är beslutade att genomföras och rapporteras i särskild ordning.

Trygghetspunkter

Arbetet med trygghetspunkter inväntar arbetet med Frivilliga resursgrupper (FRG). Tanken är att FRG får i uppgift att aktivera och upprätta samt bemanna dessa platser

med stöd ifrån kommunen. Arbetet med FRG fortskrider som planerat och bedöms vara klart 2022. Då fortsätter även arbetet med trygghetspunkter.

Bedömning

Det pågående enskilda och gemensamma arbetet inom programmet och de planerade åtgärderna som finns förväntas vara tillräckligt för att uppnå lagkrav, överenskommelser samt kommunens övergripande mål vad gäller krisberedskap.

Programmets mål och inriktningar behöver däremot bli mer tydliga i nämndernas och bolagens verksamhetsplanering för fortsättningsvis säkerställa ovan bedömning och kommande arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen får ersättning av staten genom 2:4 anslag. Vad dessa medel ska användas till anges i överenskommelsen mellan MSB och SKR.

Den egna planeringen och genomförandet av åtgärder inom krisberedskap behöver hanteras inom respektive förvaltning och bolag för att säkerställa att lagkrav avseende krisberedskap och höjd beredskap kan uppfyllas.

Organiserad frivillighet är inte gratis. Att upprätta FRG kommer att innebära en kostnad vid nyttjande av den som är frivillig. Det är då den som avropar FRG som står för dessa kostnader under tiden som den frivillige bistår kommunen.

Förslag till beslut

Inga förslag till beslut föreslås.

Arbetsmarknadsnämnden
Programrapport

Datum:
2021-06-17

Handläggare:
Karin Reuterdahl, Eva Hellstrand

Aktualitetsbedömning av programmet för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik

Bakgrund

Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik antogs i kommunfullmäktige den 11 december 2017. För att stärka och utveckla en hållbar och aktiv arbetsmarknadspolitik utgår programmet från fyra målområden; stöd till egen försörjning, stöd utifrån individers förutsättningar och behov, kompetensförsörjning och Uppsala kommuns arbetsgivaransvar.

Programmet relaterar bland annat till delmål 1.2, 4.4, 4.5, 5.1 8.5, 8.6, 10.1 i Agenda 2030.

Majoriteten av de arbetslösa i Uppsala kommun tillhör grupper som är missgynnade och utsatta på arbetsmarknaden. Exempel på sådana grupper är personer med funktionshinder, de med endast förgymnasial utbildning och personer som är födda utanför Europa. Dessa grupper tenderar att fortsätta växa samtidigt som bristen på kvalificerad arbetskraft är ett reellt problem inom vissa yrkesgrupper. När kraven på arbetsmarknaden höjs är utbildning nyckeln till att komma in på arbetsmarknaden.

Pandemin har i hög grad påverkat arbetsmarknaden. Det är svårare för utsatta målgrupper att nå egen försörjning när flera branscher varslat om uppsägningar, arbetslösheten ligger på en fortsatt hög nivå och gruppen långtidsarbetslösa ökar. Risken finns att en större volym arbetssökande successivt byggs upp och att de som tar del av insatser står utanför arbetsmarknaden längre innan de kommer vidare i arbete eller studier. Samtidigt har åtgärder som satts in från staten mildrat effekterna på arbetsmarknaden. Det finns också röster från restaurangnäringen som talar om att det är svårt att få tag i personal att anställa då många under pandemin sökt sig till utbildning och tryggare anställningsförhållanden. Det kan innebära möjligheter för personer längre från arbetsmarknaden att få sitt första jobb i denna bransch.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Programmet för kommunens arbetsmarknadspolitik följdes under 2020 upp med en programfråga: *Ger programmet för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik relevant styrning av nämndens verksamhet? Motivera och beskriv ert svar.* Frågan skickades till arbetsmarknadsnämnden, kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, äldrenämnden

samt omsorgsnämnden. Svaren utgjorde ett underlag för aktualitetsbedömningen av programmet förra året.

Sammanfattningsvis bedömdes att programområdet utifrån svaren från nämnderna fortfarande kunde ses som viktigt och relevant. Behovet av styrning och viljeinriktning inom området kvarstod. Exempelvis framfördes i svaren att det är mycket värdefullt att Uppsala kommun som en stor arbetsgivare i regionen ska vara en förebild gällande att skapa en inkluderande arbetsmarknad.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Ej relevant för programmet för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik.

Styrsignal

Programområdet finns med i flera andra styrande dokument för kommunen. I Mål och budget finns i flera områden styrning i linje med programmet. Exempelvis att samarbetet med Arbetsförmedlingen, näringsliv och föreningsliv ska stärkas för att förbättra integrationen och snabba på nyanländas inträde på arbetsmarknaden. Ett annat exempel är uppdraget att förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter.

I arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan, inklusive 26-punktsplanen med aktiviteter för att fler uppsalabor ska komma i egen försörjning, finns flertalet delar som är i linje med styrningen i det arbetsmarknadspolitiska programmet. Ett allmänt fokus i verksamhetsplanen är också just missgynnade grupper på arbetsmarknaden – precis som i programmet.

I reglementet för arbetsmarknadsnämnden står det att nämnden ansvarar för arbetsmarknadsinsatser, det står också i reglementet att den utbildning som bedrivs ska göras utifrån att ”arbetsmarknadens behov av kompetensförsörjning ska beaktas”.

I Programmet för full delaktighet, finns med som övergripande mål att Uppsala ska vara ett föredöme som arbetsgivare och även verka för att privata arbetsgivare tar sitt ansvar så att personer med funktionsnedsättning kan finna, få och behålla ett arbete.

Sammanfattningsvis kan sägas att frågorna som berörs i det arbetsmarknadspolitiska programmet tillvaratas i flera andra styrdokument. Därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att begränsa antalet styrsignaler genom att avveckla programmet och fortsatt hantera programområdet i ovannämnda styrdokument

Särskilda perspektiv

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Det föreligger inga förändrade effekter på kvinnor, mäns eller barn situation.

Näringslivsperspektivet

Det föreligger inga förändrade effekter gällande näringslivsperspektivet.

Förslag till beslut

Förslag till beslut

- **att** program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik avvecklas då styrningen sker genom andra kommunala styrdokument.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:
Kristina Eriksson

Datum:
2021-10-05

Aktualitetsbedömning av Program och Handlingsplan för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik

Bakgrund

De flesta av en kommuns verksamheter berör direkt eller indirekt barn och unga. Verksamheterna har en viktig roll för att bidra till en hållbar samhällsutveckling, liksom för att förverkliga FN:s Agenda 2030 och barnkonventionen.

Program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik beskriver Uppsala kommuns inriktning för sitt långsiktiga arbete att genomföra Agenda 2030, att efterleva barnkonventionen och öka barn och ungas möjlighet att bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Programmet visar områden där hela kommunen vill stärka sitt arbete mot gruppen barn och unga. De tre övergripande målområdena är: 1) Uppsalas barn och unga har goda och jämlika uppväxtvillkor, 2) Ta vara på barn och ungas kompetens och engagemang, samt 3) Stärka kommunens kapacitet att fatta barnrättsmedvetna beslut. Programmet vill även skapa förutsättningar och regler för hur hela kommunkoncernen ska arbeta tillsammans. Programmet har en handlingsplan.

Från och med 1 januari 2020 är Förenta nationernas konvention om barnens rättigheter lag i Sverige. Det innebär ett ökat fokus på barnets rättigheter och vikten av att arbeta utifrån konventionen och fyra vägledande huvudprinciper. Lagen syftar till att synliggöra barnets rättigheter och skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

Programmet har bäring på flera av de globala hållbarhetsmålen särskilt mål 3, 4, 10 och 16. Programmets tre målområden knyter tydligt an till delmål 10.3 Säkerställa lika rättigheter för alla och utrota diskriminering, samt 16.7 Säkerställa ett lyhört, inkluderande och representativt beslutsfattande.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Bedömningen baseras i huvudsak på åtgärder som taggats och rapporterats in i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplaner och affärsplaner.

Resultat av uppföljning

Det pågår i dag en mängd arbete i Uppsala kommun som bidrar till programmets tre målområden. Nedan följer ett begränsat urval av insatser och resultat.

1) Uppsalas barn och unga har goda och jämlika uppväxtvillkor

Alla behöriga ungdomar som slutade årskurs 9 som sökte feriejobb genom Uppsala kommuns feriearbete har de två senaste åren erbjudits ett sommarjobb, trots de utmaningar som pandemin resulterat i. Strukturer i form av bland annat flera samverkansforum har etablerats och permanentats för systematisk samverkan över förvaltningsgränser kring bland annat orosanmälningar och åtgärder kring ungdomar som varken arbetar eller studerar samt kring barn som har ett komplext stödbehov. En handlingsplan/analysrapport för att förbättra den psykiska hälsan hos barn och unga är framtagen och ett projekt för ökad psykisk hälsa bland ungdomar med psykisk funktionsnedsättning är påbörjad. Projektet sker i samarbete med föreningarna Fredens hus och Fyrisgården.

2) Ta vara på barn och ungas kompetens och engagemang

Kulturförvaltningen driver tillsammans med arbetsmarknadsförvaltningen bland annat Pilotprojektet Idésluss för ungdomar för att ta reda på ungas syn på arbete och arbetslöshet som led i att utveckla systematiska metoder för att få unga delaktiga. Fritidsverksamheten har också omfattande samverkan med civilsamhället, bland annat TRIS och Fyrisgården. En arbetsgrupp är bildad, med referensgrupp, som tar fram en metod för dialog med barn och unga. Flera dialogtillfällen har genomförts men arbetet har påverkats av Covid-19. Som ett led i att tillgängliggöra information om minoritetsrättigheter riktade till barn och att hämta in de sammans önskemål och funderingar, finns i dag färdiga planer för ett samråd med yngre barn i form av ett familjeevenemang. Genomförandet har skjutits upp till 2022 på grund av coronapandemin. En serie träffar för minoritetsungdomar med både information, dialog och samråd inleddes digitalt under våren 2021. Dessa görs i samarbete med föreningen Fredens hus enligt ett avtal med socialnämnden knutet till utvecklingskommun romsk inkludering. Arbetet är ett samarbete med socialnämnden, kulturnämnden och utbildningsnämnden och knyter an till kommunstyrelsen grunduppdrag att främja de mänskliga rättigheterna.

3) Stärka kommunens kapacitet att fatta barnrättsmedvetna beslut.

Inför att Barnkonventionen skulle bli lag genomförde kommunen ett kompetenslyft inom barnrätt. Utbildningsmaterial i barnrätt har tagits fram. Bland annat finns en film om barnkonventionen, hur den ska tolkas och tillämpas, tillgänglig.

Genom ett IOP (Ideellt offentligt partnerskap) med Barnombudet i Uppsala län har olika verksamheter i kommunen fått stöd och kompetensutveckling i barnrättsfrågor. Ett nytt IOP med Barnombudet beslutades i juni 2021.

En arbetsgrupp har bildats för att ta fram en vägledning för att säkerställa barnrättsperspektivet i samhällsbyggnadsprocessen. Ett tydligare barnperspektiv har integrerats i den kommande handlingsplanen för mobilitet och trafik.

Bedömningen är att nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Flera åtgärder är färdiga eller är relativt långt komna och alltmer av arbetet är i dag integrerat och permanentat i aktuella verksamheters grunduppdrag. Bedömningen är vidare att arbete och insatser som bidrar till programmets måluppfyllelse också drivs utifrån styrsignaler som ligger utanför det aktuella programmet och handlingsplanen.

Programmet och handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Åtminstone två av programmets målområden 1) Uppsalas barn och unga har goda och jämlika uppväxtvillkor 2) Tillvarata barn och ungas kompetens och engagemang, är redan i dag integrerat i delar av stadsbyggnadsförvaltningens arbete och processer. Programmets samtliga tre målområden bör kunna arbetas in i kommande översiktsplan med stöd av redan pågående arbete vid förvaltningen.

Styrning

Den samlade bedömningen är att styrningen mot programmets målområden är fortsatt viktig, men att programstyrningen kan ersättas av annan befintlig styrning: Barnkonventionen har blivit lag och det finns en tydlig styrning via flera inriktningsmål och uppdrag, bland annat uppdrag 19 i Mål och Budget¹¹. Åtskilliga programåtgärder är därtill färdiga och flera pågående åtgärder och måluppfyllande arbete styrs, genomförs och följs redan i dag upp inom ramen för aktuella verksamheters grunduppdrag.

Särskilda perspektiv

Program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik och tillhörande handlingsplan beaktar barnperspektivet och även jämställdhetsperspektivet i någon utsträckning. Näringslivsperspektivet är inte beaktat/relevant.

Förslag till beslut

Utifrån ovannämnda bedömning förslås kommunstyrelsen besluta:

- Att avveckla barn och ungdomspolitiska programmet och tillhörande handlingsplan, då annan befintlig styrning av politikområdet bedöms vara tillräcklig.

¹¹ Öka kunskapen om och utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala, uppdrag 19 i Mål och Budget 2021 med plan för 2022-23

Äldrenämnden
Programrapport

Datum:
2021-10-08

Handläggare:
Kenny Jansson

Aktualitetsbedömning av program och handlingsplan för äldrevänlig kommun

Bakgrund

Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun beslutades av kommunfullmäktige 11 mars 2020 (KSN-2019-2644). Programmet och handlingsplanen beskriver Uppsala kommuns möjligheter och utmaningar kopplat till den demografiska utvecklingen mot en ökande andel äldre personer i befolkningen. Programmet är kopplat till Världshälsoorganisationen WHO:s nätverk för äldrevänliga städer och samhällen.

Arbetet sorterar närmast under de globala målen 3. God hälsa och välbefinnande, 10. Minskad ojämlikhet, 11. Hållbara städer och samhällen samt 16. Fredliga och inkluderande samhällen i Agenda 2030.

Den period som är aktuell för innevarande aktualitetsbedömning har präglats av den globala Covid 19-pandemin. Denna har påverkat den äldre befolkningen särskilt tydligt och har därmed inneburit starkt förändrade förutsättningar för såväl Uppsala kommuns äldre invånare som för kommunkoncernens prioriteringar och möjligheter att arbeta med programmet.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Bedömningen av måluppfyllelsen för program och handlingsplan för äldrevänlig kommun baseras på de åtgärder som rapporterats in i kommunkoncernens verksamhets- och affärsplaner. Bedömningen baseras även på andra kontinuerligt samlade erfarenheter av arbetet inom programområdet i kommunkoncernen.

Olika rapporter om målgruppens förhållanden under pandemin i Uppsala kommun, Sverige och i Norden har utgjort ytterligare underlag.

Resultat av uppföljning

Den samlade bedömningen är att nämnder och bolagsstyrelser i huvudsak bidrar till måluppfyllelse för det aktuella programområdet enligt plan. Detta trots de utmaningar som pandemisituationen inneburit.

Arbete pågår inom samtliga av de tre utvecklingsområden som program och handlingsplan för äldrevänlig kommun definierar: Livsmiljö, Jämlikhet och delaktighet samt Hälsa och välbefinnande.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Programmet och handlingsplanen för äldrevänlig kommun är idag tematiskt uppdelat på tre olika utvecklingsområden: 1) Livsmiljö, 2) Jämlikhet och delaktighet samt 3) Hälsa och välbefinnande. Under utvecklingsområdet livsmiljö återfinns frågor på temat fysisk planering. Flera av dessa frågor är av övergripande, strategisk karaktär och skulle därför mycket väl kunna flyttas till kommande översiktsplan.

Bedömningen är att relationen mellan program/handlingsplan för äldrevänlig kommun och översiktsplanen bör regleras inom ramen för en revidering av program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.

Styrsignal

Programområdet för äldrevänlig kommun överlappar verksamheter inom vård- och omsorgsförvaltningen. Närmast det öppna förebyggande arbetet (exempelvis träffpunkter 65+ samt seniorrestauranger). Äldrevänlig kommun handlar dock *inte* om hemtjänst eller särskilda boenden för äldre. Programområdet för äldrevänlig kommun överlappar även stadsbyggnadsförvaltningens arbete med fysisk planering. Bland annat frågor som rör översiktsplaneringen. Det finns idag ett behov av att tydliggöra gränsen för ansvar, styrning och uppföljning mellan program och handlingsplan för äldrevänlig kommun och vård- och omsorgsförvaltningens verksamheter samt översiktsplanen.

Åtgärderna i handlingsplanen för äldrevänlig kommun har idag olika hög detaljeringsgrad. En del är styrande mer i detalj medan andra är mer flexibelt och brett formulerade. Bedömningen är att om samtliga åtgärder formulerades flexibelt och brett så skulle det främja ett mer engagerat och självständigt ansvarstagande för programområdet i kommunkoncernens olika delar. Det skulle i sin tur leda till ökad kvalitet och effekt i arbetet för en mer äldrevänlig kommun. Det skulle även ligga mer i linje med det breda ansvarstagande som arbetet för en mer äldrevänlig kommun bör innebära samt mer i linje med en tillitsbaserad styrning. I samband med detta kan även programmets utvecklingsområden behöva ses över.

Särskilda perspektiv

Såväl barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet som näringslivsperspektivet beaktas i varierande grad i program och handlingsplan för äldrevänlig kommun.

Jämställdhetsperspektivet beaktas med hänsyn till målgruppens stora mångfald som utgörs av alla äldre, både män och kvinnor, med olika erfarenheter och förmågor.

Barnperspektivet beaktas främst indirekt, kopplat till exempelvis skolor, äldre som samhällsresurs och till generationsöverskridande miljöer och verksamheter.

Näringslivsperspektivet beaktas i låg grad utan tydliga åtgärder.

Näringslivsperspektivet bedöms därför kunna utvecklas och förtydligas i reviderat program och handlingsplan.

Förslag till beslut

Bedömningen är att det finns behov av att förtydliga styrning, ansvar och uppföljning av program och handlingsplan för äldrevänlig kommun i förhållande till i första hand vård- och omsorgsförvaltningens verksamheter samt i förhållande till översiktsplanen. Handlingsplanens åtgärder behöver samlas på en jämnare och mindre detaljstyrd nivå. Det bedöms kunna främja ett mer flexibelt, engagerat och effektivt ansvarstagande för programområdet inom kommunkoncernen. Dessutom behöver näringslivsperspektivet utvecklas och förtydligas.

Förslag till att-satser

- Att revidera programmet och handlingsplanen och göra dem mer anpassade för förvaltningarna och bolagens eget arbete med programmet, genom att se över utvecklingsområden, ansvar och åtgärder.

Socialnämnden
Programrapport

Handläggare:
Sofia Venemalm

Datum:
2021-10-05

Aktualitetsbedömning av Program- och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Bakgrund

Programmet tydliggör och konkretiserar Uppsala kommuns samlade vilja och inriktning gällande det strategiska arbetet med att upptäcka, synliggöra och åtgärda våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Visionen för programmet lyder: ”I Uppsala blir ingen utsatt för våld i nära relationer, och alla får själva bestämma över sitt liv och sin kropp.”

Uppsala kommuns program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer består av två delar.

Del 1 innehåller bakgrund och utgångspunkter. Det ger en kort redogörelse för uppdraget, en beskrivning av problemområdets omfattning och centrala begrepp, samt en diskussion av grupper med särskilda sårbarheter. I beskrivningen av uppdraget finns en översiktlig historisk beskrivning av den rättsliga utvecklingen inom området våld i nära relationer nationellt och internationellt, och en beskrivning av kommunens ansvar på området enligt rådande lagar och bestämmelser.

Del 2 innehåller övergripande mål och delmål och utgör kärnan i programmet. Under varje målområde finns först en analyserande text som belyser behoven av utveckling. Efter det presenteras delmål som visar prioriteringarna för att uppnå de övergripande målen. I del 2 beskrivs också kort hur programmet ska implementeras och följas upp. Målen är direkt kopplade de nationella strategimålen och gäller för samtliga nämnder och kommunalt helägda bolag. Programmet innehåller fem långsiktiga mål och under varje sådant mål finns ett antal prioriterade delmål som ska uppnås under programperioden. De långsiktiga målen pekar ut riktningar som ska skapa förutsättningar för stabilitet, långsiktighet och kontinuitet i arbetet. De prioriterade delmålen visar på åtgärder och insatser som ska fokuseras under programperioden.

Till programmet har det tillkommit en handlingsplan där respektive delmål kopplas till ansvarig nämnd. Socialnämnden har ett särskilt ansvar att samordna arbetet med implementeringen av program och handlingsplan.

Program- och handlingsplan relaterar bland annat till delmål 3, 5, 10 och 16 i Agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer gäller för alla nämnder och bolagsstyrelser. De mål och delmål som anger prioriteringar inom området kopplas till respektive nämnds verksamhetsplan. I handlingsplanen pekas särskilda nämnders ansvar ut i relation till mål, delmål och föreslagna åtgärder.

Fokus för uppföljningen har varit de åtgärder i verksamhets- och affärsplaner som har kopplats till programmet.

Måluppfyllelse

Programmet mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer beslutades i kommunfullmäktige under hösten 2015 och är aktuell tillsvidare. Förändringar i programmet hanteras vid de årliga aktualitetsbedömningarna. Handlingsplanen gällde i tre år (2016–2018) och beslutades samma år som programmet. I handlingsplanen har försök gjorts att konkretisera de mål och delmål som programmet redogör för. Handlingsplanen innehåller fyra målområden och för varje målområde finns ett antal prioriterade åtgärder som ska genomföras under planperioden. Åtgärderna ska genomföras inom flera av kommunens verksamhetsområden och konkretiseras inom ramen för nämndernas verksamhetsplaner och i arbetet med jämställdhetsintegrering.

Bedömning

Behovet av styrning inom området kvarstår. Programmet har konkretiserat vad som ska göras och är i den meningen ett effektivt styrmedel.

Fortfarande är kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ojämn. Frågan prioriteras också olika inom olika nämnder. Fortfarande kvarstår utmaningen i att se att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är en kommunövergripande fråga som i mer eller mindre utsträckning berör alla nämnder och bolagsstyrelser. Behovet av fortsatt implementeringsarbete kvarstår och ansvaret för detta behöver tydliggöras över kommunens berörda förvaltningar.

Handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck löpte ut per december 2018. Det pågår ett övergripande översynsarbete med program- och handlingsplaner varvid revideringsarbetet med nämnda handlingsplan avvaktas i väntan på det förslag utredningen kommer fram till.

Socialnämnden har också föreslagit kommunstyrelsen att uppdra till socialnämnden att upprätta en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck (SCN-2019-0086). Uppdraget är ett led i att realisera intentionen i mål och budget som manar till en intensifiering av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det pågår ett övergripande översynsarbete med program- och handlingsplaner varvid framtagandet av nämnda handlingsplan avvaktas i väntan på det förslag utredningen kommer fram till.

Vidare är bedömningen att program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer utgör en bra grund och styrning på området och att uppföljning görs genom årliga aktualitetsbedömningar. Smärre justeringar av redaktionell karaktär kan komma att bli aktuella framgent.

Förslag till beslut

- **Att** inga förändringar eller tillägg föreslås för närvarande kring program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga ökade kostnader för socialnämnden utan görs i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, och rymms inom ekonomisk ram.

Köns- och barnkonsekvenser

De förslag som föreslås bedöms inte ha några negativa effekter på kvinnor, mäns eller barns situation.

Aktualitetsbedömning av Samverkansöverenskommelse

Bakgrund

Sedan 2010 har Uppsala kommun och lokalpolisområde Uppsala/Knivsta tecknat samverkansavtal. Samverkansöverenskommelsen syftar till att skapa en fördjupad samverkan mellan Uppsala kommun och lokalpolisområde Uppsala/Knivsta för att minska brottsligheten och öka tryggheten i alla delar av Uppsala. Överenskommelsen säkerställer att Uppsala kommun och lokalpolisområde Uppsala/Knivsta stödjer och ger resurser till det brottsförebyggande arbetet. Den reglerar även ansvarsfördelning mellan kommunen och polisen som tydliggör vilka resurser respektive part ska avsätta till arbetet. Den gemensamma visionen är att Uppsala ska vara en trygg och säker kommun för alla som bor, besöker och verkar här. Nuvarande Samverkansöverenskommelse gäller för perioden 2020–2023.

Enligt lagförslag (SOU 2021:49) kommer kommunernas arbete mot brott bli lagstadgat. Lagförslaget förväntas träda i kraft i januari 2023. I lagförslaget beskrivs hur kommunens olika verksamheter kan bidra till det brottsförebyggande arbetet. Enligt lagförslaget ska kommunen ges ett särskilt ansvar för den lokala samordningen av arbetet. Ansvaret innebär att kommunen ska verka för att överenskommelser om samverkan tas fram tillsammans med relevanta aktörer samt att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett råd bestående av de aktörer som är närmast berörda av arbetet. Av överenskommelserna ska framgå med vilka syften och inom vilka områden samverkan ska ske. Samverkansöverenskommelser kommer således att få en central betydelse för kommunen när den nya lagen träder ikraft.

Samverkansöverenskommelsen kan bidra till följande delmål i Agenda 2030:

- **5.2** UTROTA VÅLD MOT OCH UTNYTTJANDE AV KVINNOR OCH FLICKOR

Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

- **11.3** INKLUDERANDE OCH HÅLLBAR URBANISERING

Till 2030 verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning av bosättningar i alla länder.

- **16.1** MINSKA VÅLDET I VÄRLDEN

Avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld överallt.

- **16.4 BEKÄMPA ORGANISERAD BROTTSLIGHET OCH OLAGLIGA FINANS- OCH VAPENFLÖDEN**

Till 2030 avsevärt minska de olagliga finansiella flödena och vapenflödena, öka möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar samt bekämpa alla former av organiserad brottslighet.

Måluppfyllelse

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen baseras främst på en årlig uppföljning, vilken tas fram i samverkan mellan kommun och polis med utgångspunkt i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Varje år tas även en särskild åtagandeplan fram med särskilda prioriteringar för året som också följs upp och som ligger till grund för den här uppföljningen. Utifrån framtagandet av en gemensam problembild har Uppsala kommun och lokalpolisområde Uppsala/Knivsta valt att prioritera följande åtaganden för åren 2020 – 2023;

- Utveckla arbetet med befintliga samverkansformer
- Stärka arbetet med särskilt utsatta brottsoffer
- Stärka arbetet för en trygg och säker skolmiljö
- Övriga prioriterade insatser

Dessa åtgärder följs regelbundet upp i verksamhetsplanen. I uppföljningen tas även hänsyn till det lagförslag som nämns ovan.

Resultat av uppföljning

Arbetet med att skapa en fördjupad samverkan för att minska brottsligheten och öka tryggheten i alla delar av Uppsala pågår enligt plan genom de olika insatser och fokusområden som nämns ovan. Dock är det viktigt att ständigt förändra och utveckla insatser och åtgärder utifrån samhällets förutsättningar och nya uppkomna problembilder. Ett forum för att i samverkan analysera och planera nya insatser och åtgärder blir därför viktigt. Detta är något som även lyfts i lagförslaget (SOU 2021:49) där det nämns som ett strategiskt råd där kommunens brottsproblem samt behovet av förebyggande åtgärder och samordning ska behandlas.

Implementeringen av arbetsmetoden EST, Effektiv samordning för trygghet, möjliggör att fler aktörer som är viktiga för arbetet även kommer bidra med insatser. EST – metoden handlar om att arbeta systematiskt med kartläggning, analys, insatser, uppföljning och återkoppling av resultat.

Programmet eller handlingsplanens styrning

Fysisk planering (översiktsplan)

Överenskommelsen tar i dag inte upp fysisk planering specifikt. Vissa insatser och åtgärder kan dock innebära vissa förändringar av den fysiska planeringen i form av situationell prevention.

Situationell prevention handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås. En inriktning av situationellt brottsförebyggande arbete, som handlar om hur fysiska miljöer kan utformas för att förebygga brott och öka tryggheten i samhället, kallas Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED).

Genom att bygga på rätt sätt, företrädesvis genom att ha med dessa aspekter redan i planeringsfasen, eller genom att förändra den fysiska omgivningen via olika åtgärder kan man försvåra för potentiella gärningspersoner och på så sätt förebygga brottslighet. Det kan handla om till exempel arkitektur och byggande av bostadsområden, men också om mindre förändringar så som att skymmande buskage tas bort eller att belysningen förbättras på en otrygg eller brottsdrabbad plats.

Dessa frågor har under det senaste året lyfts i styrgruppen för samverkansöverenskommelsen och kan komma att bli relevanta att lyfta in i kommande samverkansöverenskommelse. Kommunstyrelsen fattade beslut den 25 augusti 2021 om att ingå i ett samarbetsavtal med Stiftelsen Tryggare Sverige kopplat till standarden BoTryggt 2030. Avtalet innehåller bland annat kompetensstöd för nulägesanalys, rådgivning och kvalitetsgranskning i Gränbyparken, samt även framtagande av säkerhets-/trygghetsanalys i Gottsunda. Vid sidan av detta kommer detaljplaner och bygglov att kvalitetsgranskas

Styrsignal

Arbetet ligger i fas med det nya lagförslaget som förespråkar överenskommelser med aktuella aktörer i arbetet med brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Överenskommelsen reagerar även resurser i samverkan med externa parter som är en viktig aspekt. Mål och åtgärder är fortsatt aktuella. Tack vare överenskommelsens utformning finns utrymme att anpassa resurser till förändrade problembilder.

Särskilda perspektiv

Ett tryggt och säkert Uppsala gynnar näringslivet. Jämställdhetsperspektivet och barnperspektivet är indirekt integrerat i olika delar.

Förslag till beslut

Förslag att besluta att överenskommelsen ska finnas kvar. Revidering och framtagande av en ny överenskommelsen sker efter uppföljning och med hänsyn till det nya lagförslaget i slutet av 2023.

Kommunledningskontoret
Redovisande dokumentDatum:
2021-10-18Diarienummer:
KSN-2021-01800Handläggare:
Sara Duvner

Underlag till arbetet med ny översiktsplan

I uppföljning av program och planer 2021 har ett särskilt fokus varit att identifiera områden eller styrning som berör fysisk planering som ett underlag för arbetet med ny översiktsplan. Nedan finns en sammanställning av underlagen från programansvariga.

| Program | Programmets relation till fysisk planering |
|---|---|
| Avfallsplan 2014–2022 | <p>Ej relevant för avfallsplan 2014–2022 då kopplingen mellan avfallshanteringen och den fysiska planeringen inte har varit tydlig i avfallsplanen. I arbetet med framtagandet av den nya avfallsplanen har kopplingen till fysiska planeringen inkluderats och åtgärder inom området har tagits fram. När den nya avfallsplanen träder i kraft kan de delar som berör fysisk planering arbetas in i kommunens översiktsplan.</p> |
| Bostad för alla – Program för bostadsförsörjning | <p>Kommunens ansvar för bostadsförsörjningen innebär att planera med syfte att alla i kommunen ska leva i goda bostäder samt främja att ändamålsenliga åtgärder genomförs. Bostadsfrågor hanteras i flertalet olika styrdokument inom kommunen där flera nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar för kommunens bostadsförsörjning.</p> <p>För att inte dubblera styrningen har Bostad för alla avgränsats och hanterar frågor utifrån människors behov och efterfrågan av bostäder och hur detta förhåller sig till utbudet. Det vill säga frågor som handlar om vad som ska göras och hur det ska göras. I kommunens Mål och budget finns volymmål om antal bostäder som ska planeras för i nyproduktion. I den kommunövergripande översiktsplanen och i efterföljande detaljplanering skapas förutsättningar för kommande bostadsutveckling och var i geografin vilken typ av bostäder ska lokaliseras. Kommunen har enligt annan lagstiftning också ett särskilt ansvar att tillgodose behovet av bostäder för vissa personer, denna styrning hanteras i kommunens bostads- och lokalförsörjningsplaner.</p> <p>Kommunens översiktsplan ger förutsättningar och inriktning för den fysiska utvecklingen där bostaden sätts in i ett större sammanhang kopplat till gestaltningen av den hållbara livsmiljön. Program för bostadsförsörjningen ska enligt plan- och bygglagen vara vägledande vid planläggning i enlighet med 2 kap. 3 § för att bland annat främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. I översiktsplanen ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder och hur kommunen tänker skapa de fysiska förutsättningarna för att kunna täcka utbyggnadsbehoven. Bostad för alla och kommunens översiktsplan är därför nära sammanlänkade.</p> <p>Delar av innehållet i Bostad för alla har en tydlig koppling till geografin och den kommunövergripande översiktsplanen.</p> <p>I Bostad för alla finns två huvudmål:</p> |

| Program | Programmets relation till fysisk planering |
|---|---|
| | <ol style="list-style-type: none"> 1. En ökad blandning av hushåll i olika delar av Uppsala stärker sammanhållning, trygghet och attraktivitet. 2. Alla hushåll ska ha möjlighet att efterfråga ett boende som passar livssituationen. <p>Det första målet handlar till stor del om att med kommande detaljplanering, markanvisning samt i dialog och samverkansavtal skapa förutsättningar för att få till en blandning av hushåll på alla geografiska nivåer. Delar av detta mål samt delmål och åtgärder som finns kopplade till detta kan arbetas in i kommande översiktsplan.</p> <p>I samband med framtagandet av Bostad för alla identifierades att kommunens arbete med att skapa ett socialt hållbart Uppsala med bostadsplaneringen som verktyg kan stärkas. Genom att till exempel addera de bostäder som saknas på en plats för att människor ska kunna bo kvar i sitt område när livssituationen ändras. Eller genom att planera för en blandning av hushåll i olika geografier vilket kan stärka barns livschanser och bidra till sammanhållning i kommunen. Åtgärder kopplade till dessa frågor hanteras nu i Bostad för alla men passar väl in i en kommande översiktsplan. Bostadsutvecklingen kan då bidra väl till planeringen av de goda livsmiljöerna och att stärka Uppsalas sammanhållning. Den exakta skärningen mellan olika frågor och i vilket dokument de lämpligen hanteras kommer behöva formas framöver.</p> |
| Bredbandsprogram 2018–2025 | <p>För att möta kommunens övriga mål som att bli klimatneutralt 2030 och klimatpositivt 2050 och även för att uppnå arbetet med Agenda 20230 är det av största vikt att satsa på digital infrastruktur för alla. Ett jämställt samhälle, utan fattigdom, och möjlighet till lika utbildning och klimatomställning är beroende av denna utveckling. Att skapa förutsättningar för att leva, bo och driva företag på landsbygderna har blivit än mer påtagligt under pandemin, när många tvingats arbeta och studera hemifrån med begränsade möjligheter. Därför föreslås att bredbandsprogrammet ska avvecklas och istället integreras i övrig fysisk planering liksom en handlingsplan kopplad till kommande översiktsplan med fokus på robusthet, 5G och annan nödvändig utveckling och samlokalisering av infrastrukturen.</p> <p>Bredbandsfrågan kvarstår och bejakas i antaget landsbygdsprogram för att skapa en mer jämlik kommun och minska skillnaderna i invånares förutsättningar. Detta innebär ökat fokus på landsbygdernas tillgång till bredband och ger minskad styrträngsel bland övriga program och styrdokument i kommunen. När vi uppnått lika villkor i tätort och glesbygd kan det fortsatta arbetet handla om att fortsätta vidareutveckla robustheten för alla.</p> |
| Drogpolitiskt program | Ej relevant för drogpolitiskt program Uppsala kommun. |
| Energiprogram 2050 | Översiktsplanen innehåller riktlinjer för hur den fysiska miljön ska bidra till att nå energi- och klimatmål. Energiprogram 2050 knyter an till processerna för fysisk planering. Det finns ett överlapp, men framför allt kompletterar de varandra. |
| Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun | Handlingsplanens innehåll relaterar till fysisk planering i sin helhet, men särskilt inom ramen för målområde 1: Mänskliga rättigheter i uppdraget som samhällsaktör, 2: Mänskliga rättigheter i uppdraget som demokratiaktör och 3: Mänskliga rättigheter i uppdraget som välfärdsaktör. Dessa målområden kan i relevanta delar arbetas in i kommande översiktsplan. |
| Handlingsplan för trafikbuller 2021–2023 | Handlingsplan för trafikbuller förtydligar genomförande och uppföljning av de långsiktiga målen avseende buller som återfinns i översiktsplan 2016 och i kommunens inriktningsmål. Handlingsplanen saknar därför ett program eftersom mål avseende trafikbuller redan finns i befintliga styrdokument. |

| Program | Programmets relation till fysisk planering |
|---|---|
| | <p>I handlingsplanen finns ett åtgärdsområde för fysisk planering varav en åtgärd är att "Samordna tolkning av gällande lagstiftning för buller i planeringen" under 2021–2022. Syftet med åtgärden är att genom att fastställa förhållningssätt avseende tolkning av lagstiftning (framför allt av förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader) bidra till att stads- och landsbygdsutvecklingen planeras med minsta möjliga påverkan på människors hälsa. Slutprodukten av samordningen skulle kunna bli underlag för kommande översiktsplan.</p> |
| Handlingsplan för trygghet och säkerhet | <p>Två målområden relaterar direkt till fysisk planering: Trivsam och trygg miljö respektive Riskhänsyn vid samhällsplanering och byggande. De borde till åtminstone del kunna arbetas in i kommande översiktsplan.</p> |
| Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningsliv | <p>Flera av handlingsplanens aktiviteter kopplade till ett eller flera av kommunens åtaganden kan arbetas in i kommande översiktsplan och i framtagandet av densamma. Åtaganden med särskild relevans för översiktsplanen är att styrdokument utformas i samråd med berörda föreningar (4), stötta de föreningar som tar ett övergripande ansvar för sin bygds utveckling (11) samt verka för ökat nyttjande av kommunens lokaler för föreningslivet (12).</p> <p>Vid en högre detaljnivå av översiktsplanen eller relaterade styrdokument är flera åtaganden och aktiviteter relevanta, så som bland föra en dialog med berörda föreningar när investeringar som direkt påverkar föreningslivet och dess intressen görs (5), inte ta över verksamhet som föreningar driver utan föregående dialog med berörda parter (6), aktivt underlätta utveckling och stimulera tillväxten av sociala företag (7) samt genomföra upphandlingar genomförs på ett sätt som möjliggör för föreningslivet att delta (8).</p> |
| Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet 2020–2021 | <p>Utvecklingsplanen för Gränbyområdet och Handlingsplanen för trygghet i Gränby och Kvarngärdet har delvis olika geografiskt fokus. Utvecklingsplan Gränby har sitt starkaste fokus i de nordöstra delarna av området, ut mot E4 där en särskild trafikutredning genomförs kring av-/påfarten till E4. Fokus för handlingsplanen för ökad trygghet ligger i de mer sydvästliga delarna, bland befintlig bebyggelse. I gränssnittet mellan dem ligger Gränbyparken som genom utvecklingsplanen blir föremål för utvecklingsåtgärder som stärker tryggheten.</p> <p>I arbetet har alltså konstaterats att de båda planernas fokus ligger delvis förskjutet från varandra, om än det finns överlappande intressen kring framför allt Gränbyparken. Gränbyparkens utbyggnad och renovering har den största kopplingen till den fysiska miljön och i samband med det arbetet har en dialog och samverkan med samordnare för handlingsplanen genomförts. Gränby ingår som en av fyra stadsnoder i Uppsala med utgångspunkt från agenda 2030 och planering inför 2050. BoTryggt 2030 i Gränbyparken pilot och en viktig del i handlingsplanen Gränby och Kvarngärdet i den fysiska miljön och planeringen.</p> <p>Nya Arenabolaget har stora utvecklingsplaner och satsning på ökad trygghet inom arenaområdet på Gränby Sportfält.</p> |
| Idrott- och fritidspolitiskt program | <p>Idrott- och fritidspolitiska programmets innehåll relaterar till fysisk planering av rekreationsytor, skolgårdar, motionsspår och idrottsytor både i tidiga skeden och i vidareutveckling av befintliga bostadsområden. Detta genom att delta i processer för samhällsbyggnadsprojekt samt deltagit i framtagande av riktlinjer för utomhusmiljö.</p> |
| Kulturpolitiskt program | <p>Målområde tre i det kulturpolitiska programmet innefattar kulturarv och kulturmiljö, men också områden som kultur inom samhälls- och stadsplanering, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar. Följande åtgärder i handlingsplanen berör fysisk planering:</p> |

| Program | Programmets relation till fysisk planering |
|---|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> • 25 Utveckla det kulturella hållbarhetsperspektivet i stads- och samhällsplanering • 26 Främja tillgången till lokaler och ytor för utställningar, evenemang, eget skapande och annan kulturverksamhet vid nybyggnation i Uppsala kommun • 31 Ta hänsyn till platsens identitet ur kulturarvsperspektiv i stadsplanering <p>Målområdet bör ses över i samband med utformningen av ny översiktsplan. Alla delar av målområdet kan dock inte omfattas av översiktsplanen.</p> |
| Landsbygdsprogram 2017–2023 | <p>Bostadsbyggande på landsbygden rör i allra högsta grad beslut om hur mark- och vattenområden ska användas tillika den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Mål för bostadsbyggande på landsbygden skulle kunna kopplas direkt mot kommande översiktsplan och programmet Bostad för alla med tillhörande handlingsplan för att samlat planera och bedriva arbetet med bostadsbyggande på landsbygderna i enlighet med Agenda 2030. Även pendlarparkeringar och cykelstråk handlar om hur mark ska användas på ett resursklokt sätt för att möjliggöra för en jämlik omställning till hållbart resande för alla kommunens invånare. Detta innehåll skulle också kunna kopplas till kommande översiktsplan utifrån program och handlingsplan för trafik och mobilitet.</p> |
| Medborgarlöfte Uppsala resecentrum 2020–2023 | <p>Det finns vissa delar i medborgarlöftet som berör den fysiska planeringen i form av situationell prevention. Exempel på sådana åtgärder är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trasig belysning ska åtgärdas en vecka efter felanmälan. • Fortsatt arbete med pågående offentliga konstnärliga gestaltningsuppdrag för Uppsala Central. • Säkerställa en väl upplyst centralpassage. |
| Miljö- och klimatprogram 2014–2023 | <p>Miljö- och klimatområdet är i mycket hög grad relaterat till den fysiska planeringen och det finns stora möjligheter att arbeta in delar av programmet i den kommande översiktsplanen. Revideringen av programmet sker i nära samarbetet med processen för översiktsplanering.</p> |
| Naturvårdsprogram 2006–2009 | <p>Ansvar för ekologisk hållbarhet på lång sikt ligger hos strategisk planering och omhändertags genom planeringsunderlag som inarbetas i gällande översiktsplan. Värdekärnor för bevarande och utveckling av ekosystemtjänster och biologisk mångfald pekas ut i kommande översiktsplan.</p> |
| Näringslivsprogram | <p>Näringslivsprogrammet och handlingsplanen 2021–2023 relaterar till fysisk planering. Mål 2; Uppsala kommun ska verka för att öka utbudet av mark och lokaler i kommunen med åtgärderna 2.1 Skapa mer byggbar mark för olika typer av verksamheter i olika lägen i kommunen med tidig dialog internt och med näringslivet samt 2.2 Arbeta med att öka tillgången till nödvändig teknisk infrastruktur för exempelvis energi, vatten och bredband. Mål 5 är viktigt att relatera till den fysiska planeringen; Uppsala ska ha ett starkt platsvarumärke och vara en attraktiv kommun att bo, besöka och verka i med åtgärd 5.2 Tillsammans med näringsliv och offentliga organisationer utveckla Uppsala som hållbar och internationellt konkurrenskraftig destination, då dessa mål kräver fysisk tillgång till och utveckling av mark, lokaler och infrastruktur för att uppnås. Det är viktigt att näringslivsprogrammet och handlingsplanen fortsatt har mål kring fysisk planering och utveckling. Program och plan utgår i stor utsträckning från näringslivets synpunkter på vad kommunen bör prioritera och är en del av en helhet.</p> |

| Program | Programmets relation till fysisk planering |
|---|---|
| Program för elitidrott | Program för elitidrott relaterar till fysisk planering för att säkerställa behovet av mark, ytor och platser för elitidrott. |
| Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning | Alla målområden, flera övergripande mål och några delmål i programmet kopplar till översiktsplanen, utformning, utveckling och användning samt andra förhållningssätt till fysisk miljö, men de kan inte lyftas enbart in i översiktsplanen utan är relevanta även i programmet och annan styrning. Dessa behöver utöver arbete inom ramarna för programmet och handlingsplanen vävas in i översiktsplanen, för att på så sätt tillvara de mänskliga rättigheter som regleras i FN:s konventioner för barn, kvinnor och män med funktionsnedsättning. Program för full delaktighet och handlingsplanen behöver även fortsatt ha mål om fysisk planering och utveckling. Program och plan utgår från civilsamhällets synpunkter på vad kommunen ska arbeta med för att uppnå full delaktighet och behöver fortsatt arbetas med sammanhållet såväl som i andra styrande dokument. |
| Program för krisberedskap 2020-2023 | Ej relevant. |
| Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik 2018-2022 | Ej relevant för programmet för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik. |
| Program för Uppsala kommuns barn och ungdomspolitik | Åtminstone två av programmets målområden 1) Uppsalas barn och unga har goda och jämlika uppväxtvillkor 2) Tillvarata barn och ungas kompetens och engagemang, är redan i dag integrerat i delar av stadsbyggnadsförvaltningens arbete och processer. Programmets samtliga tre målområden bör kunna arbetas in i kommande översiktsplan med stöd av redan pågående arbete vid förvaltningen. |
| Program för en äldrevänlig kommun | Programmet och handlingsplanen för äldrevänlig kommun är idag tematiskt uppdelat på tre olika utvecklingsområden: 1) Livsmiljö, 2) Jämlikhet och delaktighet samt 3) Hälsa och välbefinnande. Under utvecklingsområdet livsmiljö återfinns frågor på temat fysisk planering. Flera av dessa frågor är av övergripande, strategisk karaktär och skulle därför mycket väl kunna flyttas till kommande översiktsplan. Bedömningen är att relationen mellan program/handlingsplan för äldrevänlig kommun och översiktsplanen bör regleras inom ramen för en revidering av program och handlingsplan för äldrevänlig kommun. |
| Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer | Ej relevant. |
| Samverkansöverenskommelse med polisen 2020-2023 | Överenskommelsen tar i dag inte upp fysisk planering specifikt. Vissa insatser och åtgärder kan dock innebära vissa förändringar av den fysiska planeringen i form av situationell prevention. Situationell prevention handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås. En inriktning av situationellt brottsförebyggande arbete, som handlar om hur fysiska miljöer kan utformas för att förebygga brott och öka tryggheten i samhället, kallas Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED). Genom att bygga på rätt sätt, företrädesvis genom att ha med dessa aspekter redan i planeringsfasen, eller genom att förändra den fysiska omgivningen via olika åtgärder kan man försvåra för potentiella gärningspersoner och på så sätt förebygga brottslighet. Det kan handla om till exempel arkitektur och byggande av bostadsområden, men också om mindre förändringar så som att skymmande buskage tas bort eller att belysningen förbättras på en otrygg eller brottsdrabbad plats. |

| Program | Programmets relation till fysisk planering |
|---------|---|
| | <p>Dessa frågor har under det senaste året lyfts i styrgruppen för samverkansöverenskommelsen och kan komma att bli relevanta att lyfta in i kommande samverkansöverenskommelse.</p> <p>Kommunstyrelsen fattade beslut den 25 augusti 2021 om att ingå i ett samarbetsavtal med Stiftelsen Tryggare Sverige kopplat till standarden BoTryggt 2030. Avtalet innehåller bland annat kompetensstöd för nulägesanalys, rådgivning och kvalitetsgranskning i Gränbyparken, samt även framtagande av säkerhets-/trygghetsanalys i Gottsunda. Vid sidan av detta kommer detaljplaner och bygglov att kvalitetsgranskas</p> |

Kommunledningskontoret
Rapport

Datum:
2021-10-12

Diarienummer:
KSN-2021-01800

Handläggare:
Sara Duvner

Beslutsdatum och diarienummer för program och handlingsplaner

| Program/Handlingsplan | Diarienummer | Beslutsdatum | Instans |
|--|--|---|---------|
| Avfallsplan 2014–2022 | KSN-2020-00472 (KSN-2018-3089) (KSN-2014-0285) | April 2014, Rev. jan 2019 Rev. jan 2021 | KF |
| Bostad för alla - program och handlingsplan | KSN-2020-00513 | Juni 2021 | KF |
| Bredbandsprogrammet 2018–2025 | KSN-2018-0593 | Juni 2018 | KF |
| Drogpolitiskt program Uppsala kommun | KSN-2013-0335 | December 2013 | KS |
| Energiprogram 2050 | KSN-2017-1868 | Mars 2018 | KF |
| Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun | KSN-2020-01821 | Oktober 2021 | KS |
| Handlingsplan för trafikbuller 2021–2023 | KSN-2019-03157 | Februari 2021 | KS |
| Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018 – 2022 | KSN-2018-0708 | Juni 2018 | KF |
| Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningsliv | KSN-2018-1229 | Maj 2018 | KF |
| Handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet 2020–2021 | KSN-2020-00683 | Mars 2020 | KS |
| Idrotts- och fritidspolitiska programmet | KSN-2015-1825 | December 2015 | KF |
| Kulturpolitiskt program samt Handlingsplan till kulturpolitiskt program för år 2020 - 2023 | KSN-2019-0323 | Februari 2020 | KF |
| Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2017–2023 | KSN 2015–1907 | Januari 2017 | KF |
| Medborgarlöftet Resecentrum | KSN-2020-01605 | Juni 2020 | KS |
| Miljö- och klimatprogram 2014–2023 | KSN-2018-1190 | 2013 Rev. maj 2018 | KF |

| Program/Handlingsplan | Diarienummer | Beslutsdatum | Instans |
|--|--------------------------------|----------------------------------|---------|
| Naturvårdsprogram | KS-2005-0395 | Mars 2006 | KF |
| Näringslivsprogram samt Handlingsplan näringslivsprogram 2021–2023 | KSN-2016-0457 KSN-2019-1533 | Januari 2017 HP rev. dec 2021 | KF |
| Program för elitidrott | KSN-2019-03302 | Juni 2020 | KF |
| Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar | KSN-2016-2166 | December 2016 | KF |
| Program för krisberedskap 2020 - 2023 | KSN-2019-03007 | December 2019 | KF |
| Programmet för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik | KSN-2017-1596 | December 2017 | KF |
| Program och Handlingsplan för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik | KSN-2018-221 | November 2019 | KF |
| Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun | KSN-2019-2644 | Mars 2020 | KF |
| Program- och handlingsplan mot kvinnofredskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck | KSN-2016-0315 | September 2016 | KF |
| Samverkansöverenskommelse | KSN-2019-0337 | December 2019 | KS |